

UCHWAŁA NR 1012/231/22
ZARZĄDU POWIATU PSZCZYŃSKIEGO

z dnia 20 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2022-2030”

Na podstawie art. 32 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1526) oraz art.3 ust.3 i art.9 ust.3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j Dz.U. z 2022r., poz.1846 z późn.zm.)

Zarząd Powiatu
uchwala:

§ 1. Przyjąć „Strategię Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2022-2030”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Przewodniczącemu Zarządu Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Strategia Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2022-2030

**POWIAT
PSZCZYŃSKI**
przestrzeń aktywności

Pszczyzna, Wrzesień 2022 r.

Opracowanie:
Grupa Altima s.c.
Konduktorska 33
40-155 Katowice

Na zlecenie Starostwa Powiatowego w Pszczynie

Spis treści

1	Wprowadzenie	4
2	Istota planowania strategicznego	5
3	Metodologia	7
4	Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej powiatu	8
4.1	Położenie powiatu	8
4.2	Charakterystyka gmin wchodzących w skład powiatu	9
4.3	Demografia	12
4.4	Oświata	14
4.4.1	Publiczne szkoły i placówki oświatowe	14
4.4.2	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pszczynie	19
4.4.3	Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie	20
4.5	Opieka zdrowotna	20
4.6	Opieka społeczna, piecza zastępcza i wsparcie osób z niepełnosprawnościami	24
4.7	Organizacje pozarządowe i zaangażowanie społeczne	28
4.8	Kultura i zabytki	35
4.9	Turystyka i sport	36
4.10	Rolnictwo	41
4.11	Walory przyrodnicze i ochrona środowiska	42
4.12	Gospodarka, przedsiębiorczość i rynek pracy	44
4.13	Układ komunikacyjny i transportowy	49
4.14	Bezpieczeństwo publiczne	53
5	Badanie warunków życia w powiecie pszczyńskim	56
6	Warsztaty strategiczne	70
7	Diagnoza strategiczna	75
7.1	Analiza SWOT	75
7.2	Kluczowe uwarunkowania i priorytety rozwojowe powiatu	81
7.3	Wizja i misja rozwoju powiatu pszczyńskiego	85
7.4	Cele i kierunki rozwoju powiatu pszczyńskiego	86
8	Planowane projekty strategiczne	98
9	Potencjalne źródła finansowania	99
10	Zgodność strategii z założeniami polityki regionalnej	102
12	Polityka promocji i komunikacji	108
13	Wdrażanie strategii, monitoring i wskaźniki oddziaływania	110
	Spis tabel	113
	Spis rysunków	114

1 Wprowadzenie

Prezentujemy Państwu „Strategię Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2022-2030”. To najważniejszy dokument strategiczny, wyznaczający kierunki rozwoju naszego powiatu.

W naszym otoczeniu zachodzą głębokie zmiany społeczne, gospodarcze i ekonomiczne. Wszystko to ma znaczny wpływ na planowanie zamierzeń przez samorząd lokalny. Przystąpiliśmy do opracowania Strategii, ponieważ chcemy w porozumieniu z szerokim gronem osób zaangażowanym w różnorodną działalność na naszym terenie wypracowywać wizję rozwoju i cele strategiczne na kolejne lata.

Ostatnie lata przyniosły wiele wyzwań. Pandemia koronawirusa wymagała wdrożenia wielu ponadstandardowych działań i nieplanowanych wcześniej inicjatyw, zmuszając do zmierzenia się z jej społecznymi i gospodarczymi skutkami. Przed kolejnym trudnym wyzwaniem jako społeczeństwo i samorząd stanęliśmy w momencie agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Mieszkańcy powiatu pszczyńskiego po raz kolejny pokazali, jak bardzo są solidarni, a pomaganie innym w trudnych chwilach jednoczy i umacnia naszą społeczność. Największą wartością i kapitałem na przyszłość są nasi mieszkańcy - solidarni, aktywni, chętni do działania. Nigdy nie odmawiają pomocy, mają wiele pasji, dzięki którym sławią nasz powiat w kraju i daleko poza jego granicami.

Warto podkreślić, że od początku w proces tworzenia dokumentu zaangażowani zostali mieszkańcy powiatu pszczyńskiego. Już podczas pierwszych konsultacji, kiedy w formie internetowej ankiety pytaliśmy mieszkańców, jak postrzegają nasz powiat i jakie powinny być kierunki jego rozwoju okazało się, jak wiele osób zaangażowanych jest w sprawy swojego najbliższego regionu. W badaniach ankietowych wzięło udział 400 osób. Po raz kolejny o aktywności mieszkańców mogliśmy się przekonać podczas warsztatów strategicznych, gdzie wypracowany został główny zarys Strategii. Niemal 100 osób reprezentujących różne grupy społeczne, a także firmy i instytucje z naszego powiatu przez kilka dni analizowało silne i słabe strony powiatu pszczyńskiego oraz formułowało cele i zadania na najbliższe lata. Uczestnikami warsztatów byli reprezentanci różnych środowisk z terenu gmin powiatu oraz eksperci.

W tym miejscu kieruję słowa podziękowań dla wszystkich osób zaangażowanych w przygotowanie Strategii, którzy na różnym etapie tworzenia tego dokumentu wnieśli swój wkład w jego powstanie.

Zapraszając do zapoznania się ze „Strategią Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego na lata 2022-2030” zachęcam do wspólnego budowania przyszłości naszej małej Ojczyzny.

Barbara Bandoła
Starosta Pszczyński

2 Istota planowania strategicznego

Strategia rozwoju jest jednym z podstawowych instrumentów kreowania rzeczywistości, przede wszystkim w zakresie wyznaczania i realizacji długofalowych celów, jest również narzędziem niezbędnym do ubiegania się o środki unijne.

W aktualnych warunkach gospodarczych jednostki samorządu terytorialnego są pełnoprawnymi uczestnikami rynku, prowadzącymi różnorodną działalność (w tym działalność zarobkową), posiadającymi określone zasoby (ludzkie i materialne) i konkurującymi z innymi podmiotami (innymi JST). Działalność powiatu na rynku konkurencyjnym skupia się przede wszystkim na konieczności:

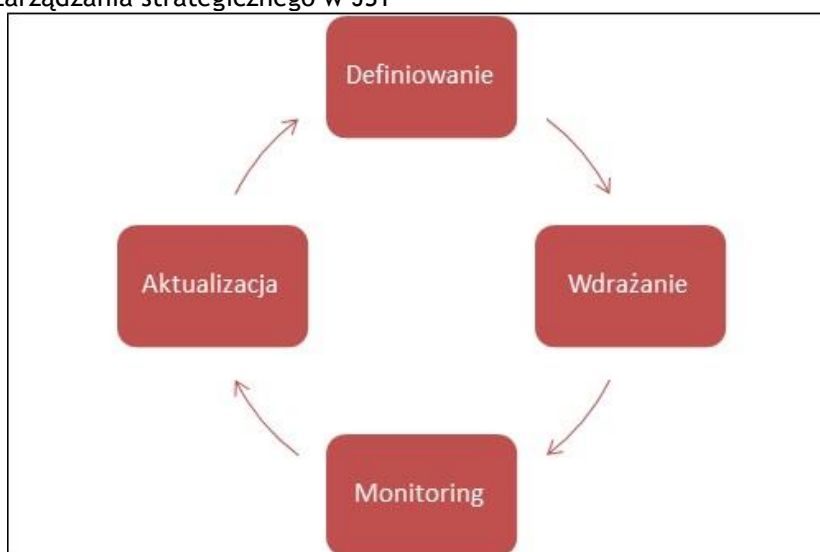
- zapewnienia mieszkańcom możliwie najlepszych warunków życia,
- zapewnienia podmiotom gospodarczym możliwie najlepszych warunków do prowadzenia działalności,
- konsekwentnego podnoszenia atrakcyjności powiatu jako potencjalnego miejsca zamieszkania i miejsca przyjaznego nowym inwestycjom.

Implementacja wymienionych działań oparta powinna zostać na konkretnym planie, którego konsekwentna realizacja wpływa na rozwój. W warunkach rynkowych strategia musi przede wszystkim uwzględniać interes nadrzędnej grupy Klientów - mieszkańców powiatu.

Zarządzanie strategiczne obejmuje zasadniczo następujące elementy:

- definiowanie strategii,
- wdrażanie strategii,
- monitoring strategii,
- aktualizacja strategii.

Rysunek 1 Proces zarządzania strategicznego w JST

Źródło: opracowanie własne

Niniejsza strategia stanowi istotny element szeroko pojętego marketingu terytorialnego, skierowanego na zaspokajanie potrzeb, spełnienie oczekiwań obecnych i potencjalnych mieszkańców, a także na promocję i podnoszenie konkurencyjności powiatu w celu zapewnienia długofalowego rozwoju. Konkurencyjność należy rozumieć w tym kontekście jako widoczną przewagę lub próbę dążenia do wyrównania potencjału powiatów sąsiednich w zakresie:

- atrakcyjności jako aktualnego i potencjalnego miejsca zamieszkania,
- atrakcyjności jako obszaru sprzyjającemu rozwojowi podmiotów gospodarczych (szczególnie mikro i małych przedsiębiorstw),
- atrakcyjności turystycznej i kulturalno-rekreacyjnej.

3 Metodologia

Definiowanie strategii przebiegało zgodnie z niniejszym uproszczonym schematem:

- diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej powiatu,

Diagnoza dotyczy powiatu pszczyńskiego w granicach kompetencji funkcjonowania powiatu.

Poszczególne charakterystyki skupiają się na diagnozie obszarów, w których powiat ma realne możliwości wpływu (np. poprzez finansowanie, zarządzanie, wsparcie merytoryczne, etc.).

Pominięcie w diagnozie np. szkół podstawowych nie jest zaniedbaniem. Opis dotyczy wyłącznie szkół będących jednostkami organizacyjnymi powiatu pszczyńskiego. Jeśli w niniejszym dokumencie nie odnajdujecie państwo jednostek działających w powiecie, oznacza to że ich działalność nie podlega w żaden sposób jego kompetencjom.

- ankietyzacja mieszkańców powiatu - badanie jakości życia,
- warsztaty strategiczne,
- przeprowadzenie analizy SWOT,
- określenie uwarunkowań rozwojowych,
- zdefiniowanie misji i wizji rozwoju powiatu oraz priorytetów rozwojowych,
- zdefiniowanie celów i kierunków rozwoju oraz projektów strategicznych.

Dane wyjściowe służące do opracowania pozyskano z następujących źródeł:

- dane ewidencyjne i statystyczne oraz materiały własne Starostwa Powiatowego w Pszczynie - Biuletyn Informacji Publicznej, oficjalna strona internetowa,
- dane statystyczne i sprawozdania o rynku pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Pszczynie,
- Raport o stanie powiatu za lata 2018, 2019, 2020, 2021,
- dane ewidencyjne i statystyczne jednostek organizacyjnych powiatu - Biuletyn Informacji Publicznej, oficjalna strona internetowa,
- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego - Bank Danych Lokalnych oraz Prognozy liczby ludności,
- statystyki Sanepidu,
- Materiały Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej publikowane na rządowej stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl,
- Poradnik praktyczny „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego” Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej,
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

4 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej powiatu

4.1 Położenie powiatu

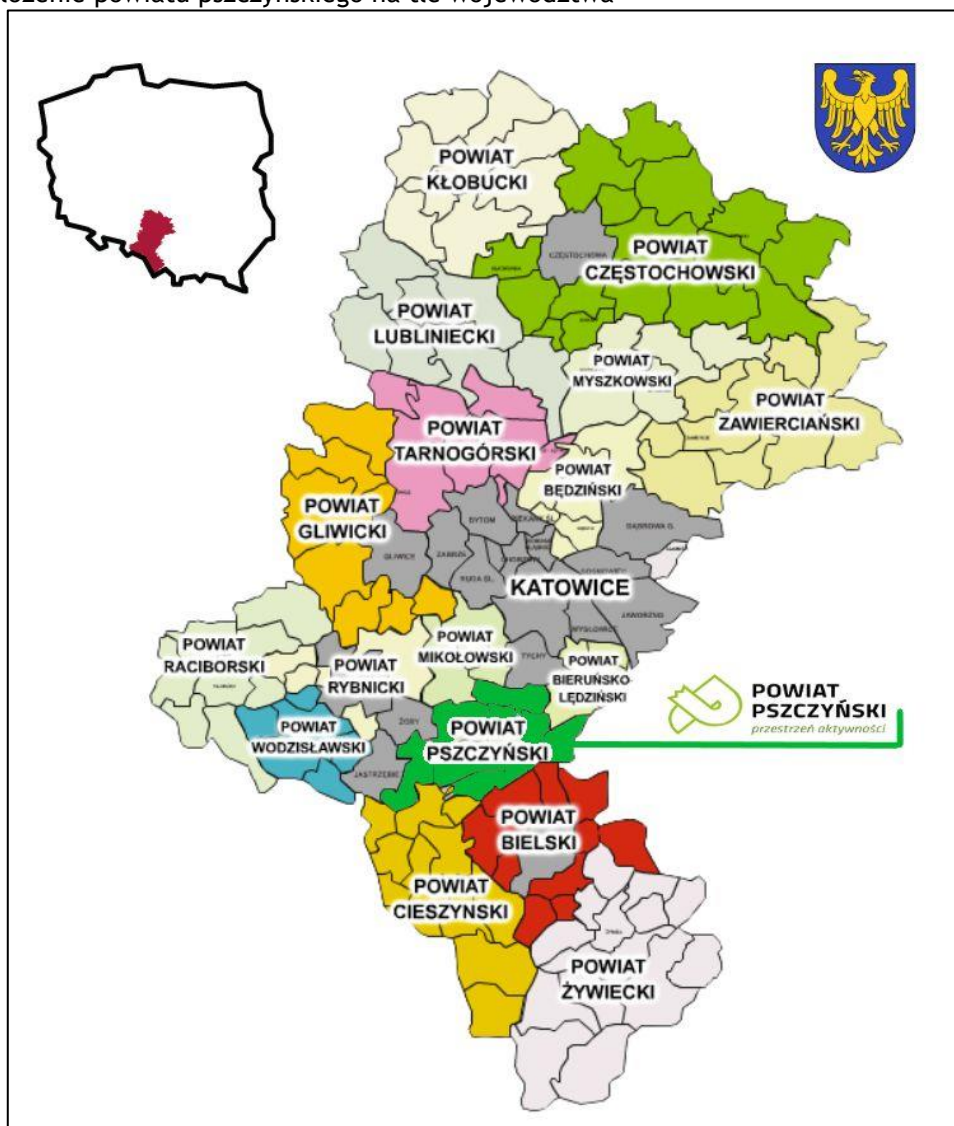
Powiat pszczyński leży w południowej części województwa śląskiego, na obszarze o powierzchni 471,37 km².

Powiat graniczy:

- od północy z powiatem mikołowskim, Tychami i powiatem bieruńsko-łędzińskim,
- od wschodu z powiatem oświęcimskim,
- od południa z powiatem bielskim i powiatem cieszyńskim,
- od zachodu z miastami na prawach powiatu - Żorami i Jastrzębiem-Zdrój.

Powiat pszczyński jest jednym z członków Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, terytorialnie leży w Subregionie Centralnym, podregionie tyskim.

Rysunek 2 Położenie powiatu pszczyńskiego na tle województwa

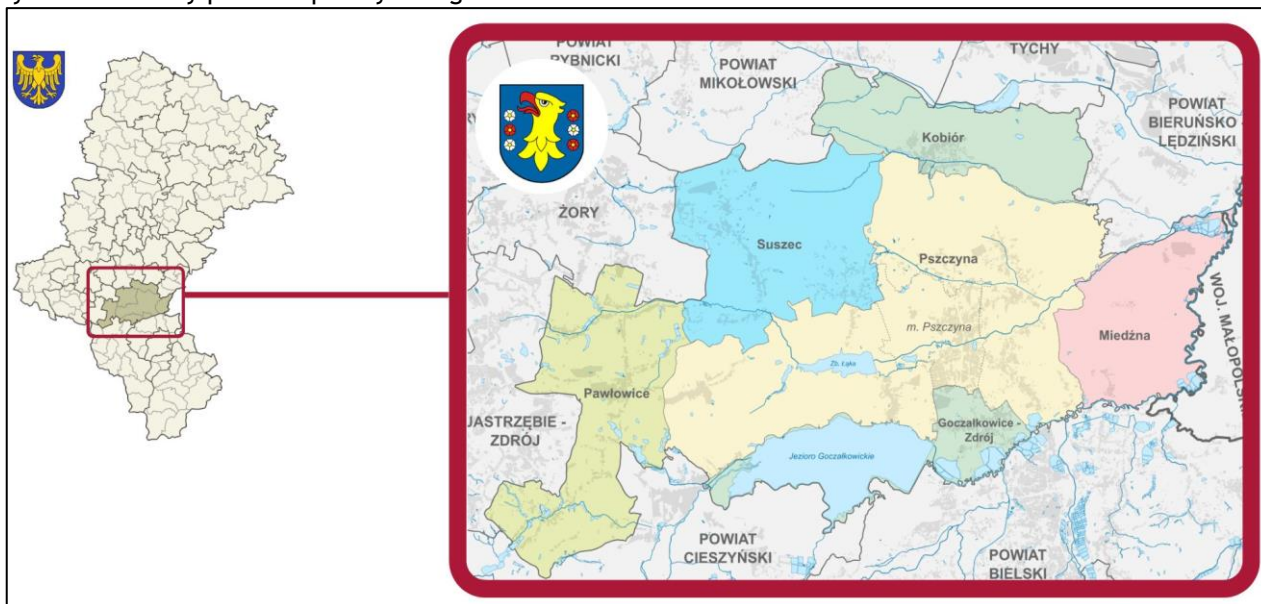
Źródło: opracowanie własne na bazie map Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

4.2 Charakterystyka gmin wchodzących w skład powiatu

Powiat Pszczyński został utworzony 1 stycznia 1999 r. na mocy reformy administracyjnej. W granicach powiatu leży sześć gmin (5 wiejskich i 1 miejsko-wiejska):

- Goczałkowice-Zdrój - gmina jednowioskowa,
- Kobiór - gmina jednowioskowa,
- Miedźna - gmina wiejska, w skład której wchodzi sołectwa: Frydek, Gilowice, Grzawa, Miedźna, Góra, Wola, Wola I, Wola II,
- Pawłowice - gmina wiejska, w skład której wchodzi sołectwa: Golasowice, Jarząbkowice, Krzyżowice, Pawłowice, Pawłowice - Osiedle, Pięgrzymowice, Pniówek, Warszowice,
- Suszec - gmina wiejska, w skład której wchodzi sołectwa: Suszec, Radostowice, Mizerów, Kryry, Kobielice, Rudziczka,
- Pszczyna - gmina miejsko-wiejska, w skład której wchodzi: miasto Pszczyna i sołectwa: Brzeźce, Czarków, Ćwiklice, Jankowice, Łąka, Poręba, Piasek, Rudoltowice, Studzienice, Studzionka, Wiśła Mała i Wiśła Wielka.

Rysunek 3 Gminy powiatu pszczyńskiego

Źródło: opracowanie własne na bazie map geoportal.gov.pl

Powierzchnię poszczególnych gmin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Powierzchnia gmin wchodzących w skład powiatu

Lp.	Gmina	Powierzchnia [km ²]
1	Goczałkowice-Zdrój	47,55
2	Kobiór	48,17
3	Miedźna	50,27
4	Pawłowice	75,66
5	Pszczyna	174,67
6	Suszec	75,05
Łącznie powiat pszczyński		471,37

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Starostwa Powiatowego w Pszczynie (BIP)

Goczałkowice-Zdrój

Gminę Goczałkowice-Zdrój charakteryzuje duże zróżnicowanie krajobrazu. Występuje tu bogata przyroda, rozległe tereny leśne (niegdyś fragment Puszczy Pszczyńskiej), stawy rybne i rekreacyjne oraz Jezioro Goczałkowickie.

Jezioro Goczałkowickie jest jednym z największych w kraju sztucznym zbiornikiem retencyjnym o dużym zasobie zróżnicowanej fauny i flory. Zbiornik jest źródłem zaopatrzenia w wodę, pełni funkcję przeciwpożarową oraz bardzo istotną funkcję przyrodniczą.

W Goczałkowicach-Zdroju w 1860 r. po odkryciu złóż solanki jodobromowej, powstało uzdrowisko którego działalność po dziś dzień cieszy się uznaniem w całym kraju. Uzdrowisko udziela świadczeń zdrowotnych w dziedzinach: rehabilitacji leczniczej, reumatologii, diagnostyki medycznej, balneologii, medycyny fizykalnej, otolaryngologii i profilaktyki medycznej. Uzdrowisko prowadzi dwa profile medyczne - leczenie uzdrowskowe i szpital rehabilitacyjno-uzdrowskowy oraz Szpital Uzdrowskowo-Rehabilitacyjny dla Dzieci „Stokrotka” (rehabilitacja, leczenie szpitalne i sanatoryjne dzieci).

Obecność uzdrowiska i bogactwo naturalne determinują turystyczny charakter gminy.

Gmina Kobiór

Gmina Kobiór położona jest na leśnej polanie, otoczonej przez lasy z licznymi duktami. Przez środek miejscowości przepływa rzeka Korzeniec będąca lewym dopływem Pszczynki, zaś w północnej części biegnie rzeka Gostynka.

Ważnym elementem przyrodniczo-krajobrazowym jest Rezerwat Przyrody "Babczyzna Dolina" oraz zbiorniki wodne „Dolina Trzech Stawów”. Poza bogactwem przyrodniczym atrakcją stanowi Zameczek Myśliwski w Promnicach i pochodzący z początków XX w. kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

Gmina stanowi dobry teren do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej w pięknych warunkach przyrodniczych.

Gmina Miedźna

Gmina Miedźna ma charakter przemysłowo-rolniczy a jednocześnie leży na trasie turystycznej Pszczyna - Oświęcim.

Przez gminę przebiega międzynarodowa trasa rowerowa Greenways¹ Kraków - Morawy - Wiedeń oraz Wiślana Trasa Rowerowa². Bogactwo przyrodnicze gminy charakteryzują liczne zbiorniki wodne i tereny leśne (prawie 900 ha dawnej Puszczy Pszczyńskiej. Miedźna to również liczne zabytki, przede wszystkim o charakterze sakralnym.

Gmina Pawłowice

Pawłowice należą do najstarszych miejscowości powiatu. Współczesne Pawłowice charakteryzuje nowoczesna baza edukacyjno-sportowa i liczne trasy rowerowe.

Gmina jest podzielona przez drogę krajową nr 81 i linię kolejową. Duży udział w kształtowaniu terenu ma rolnicze wykorzystanie gruntów, działalność górnictwa oraz rozwijająca się zabudowa. W krajobrazie gminy cechą charakterystyczną są zabudowania kopalni „Pniówek” oraz przyległe zwałowisko „Kościelniok”.

Widoczna jest tendencja zaniku pierwotnej funkcji i zabudowy rolniczej na rzecz podmiejskiej.

Gmina Suszec

Gminę Suszec ze wszystkich stron otaczają tereny leśne (pozostałość Puszczy Pszczyńskiej). Część lasów na terenie Suszca i Rudziczki należy do parku krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. W północnej części gminy znajduje się rezerwat przyrody Babczyna Dolina z łąkami śródleśnymi oraz rzadkimi gatunkami mchów i innych roślin. Na terenie gminy występuje ok. 120 gatunków roślin umieszczonych w „czerwonej księdze”³.

Suzec to kolejna w powiecie doskonała baza do uprawiania rekreacji oraz turystyki pieszej i rowerowej.

Na terenie gminy znajdują się również liczne zabytki, m.in. kościoły parafialne w Suszcu i Kryrach, kaplica św. Anny w Suszcu, oficyna dworska oraz spichlerz w Mizerowie.

Gmina Pszczyna

Centrum gminy Pszczyna stanowi miasto Pszczyna, nazywane Perłą Górnego Śląska. Miasto jest najbardziej charakterystyczną destynacją turystyczną w powiecie. Sięgająca początków Polski Piastów, Pszczyna jest siedzibą gminy i powiatu oraz centrum usługowym i handlowym.

Zaletą lokalizacji Pszczyny jest otoczenie lasów (pozostałości Puszczy Pszczyńskiej) oraz sąsiedztwo dwóch dużych zbiorników wodnych w Goczałkowicach i Łące.

Największą atrakcją turystyczną miasta stanowi Muzeum Zamkowe, będące dawnym zamkiem książęcym, zaliczane do najwspanialszych zespołów parkowo-pałacowych w kraju. Zabytkowy Park Pszczyński liczy 156 ha i obejmuje Park Zamkowy, Park Dworcowy oraz Dziką Promenadę. W Parku Dworcowym znajduje się skansen - Zagroda Wsi Pszczyńskiej. Duży obszar Dzikiej Promenady

¹ Greenways to zielone szlaki, które łączą regiony atrakcyjne turystycznie.

² Wiślana Trasa Rowerowa jest ogólnopolskim szlakiem rowerowym, którego trzon wyznacza rzeka Wisła.

³ Zestawienie gatunków roślin rzadkich i ginących w Polsce.

zajmuje Pokazowa Zagroda Żubrów. W ścisłym centrum miasta tętni życiem starówka, której układ urbanistyczny trwa od średniowiecza.

4.3 Demografia

Liczbę mieszkańców powiatu pszczyńskiego w latach 2018-2021 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 Liczba mieszkańców powiatu w latach 2018-2021, wg miejsca zamieszkania na 31.12.

Liczba mieszkańców	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba mieszkańców ogółem, w tym:	111 202	111 539	111 814	111 732
kobiety	54 362	54 531	54 629	54 604
mężczyźni	56 840	57 008	57 185	57 128

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Liczba mieszkańców powiatu od lat rośnie, co świadczy o dużej atrakcyjności ziemi pszczyńskiej jako potencjalnego miejsca zamieszkania. Niewielki spadek w roku 2021 nie może wskazywać jasno na odwrócenie trendu.

Powiat latami utrzymywał dodatni przyrost naturalny (poniższa tabela). Wynik ujemny w roku 2021 oraz duży spadek wskaźnika w roku 2020 to głównie skutek pandemii Covid-19. Zgodnie z danymi Sanepidu w latach 2020-2021 w wyniku zachorowania na Covid-19 zmarło 247 mieszkańców powiatu (73 w roku 2020 i 174 w roku 2021). Zgony te należy w statystyce traktować jako „nadprogramowe”. Natężenie liczby zmarłych byłoby niższe gdyby nie wystąpił czynnik zewnętrzny, niemożliwy do przewidzenia. Trend zapewne odwróci się w kolejnych latach i możliwe będzie zaobserwowanie dodatnich wyników przyrostu naturalnego (prawdopodobnie już dla danych z roku 2022).

Tabela 3 Ruch naturalny w powiecie pszczyńskim w latach 2018-2021

Ruch naturalny	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
urodzenia żywe	1 311	1 280	1 136	1 100
zgony ogółem	910	1 002	1 059	1 231
przyrost naturalny	401	278	77	-131
przyrost naturalny na 1000 ludności	3,62	2,50	0,69	-1,17

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Potwierdzeniem dodatnich wskaźników demograficznych mogą być również prognozy GUS, które dodatnie wartości przyrostu naturalnego wskazują w powiecie do co najmniej 2027 roku⁴ oraz średnia wartość przyrostu naturalnego w 4 kolejnych latach wynosząca +156.

Na potrzeby planowania strategicznego przyjmuje się założenie o dodatnim przyroście naturalnym w powiecie, co jest z kolei trendem odwrotnym w stosunku do całego województwa.

Powiat od lat utrzymuje także dodatnie saldo migracji (poniższa tabela). Wahania wartości w poszczególnych latach są niewielkie. Występuje ujemne saldo migracji w ruchu zagranicznym,

⁴ GUS, Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050

wartość w ostatnich latach jest jednak niewielka w stosunku do dodatnich wartości salda migracji w ruchu wewnętrznym.

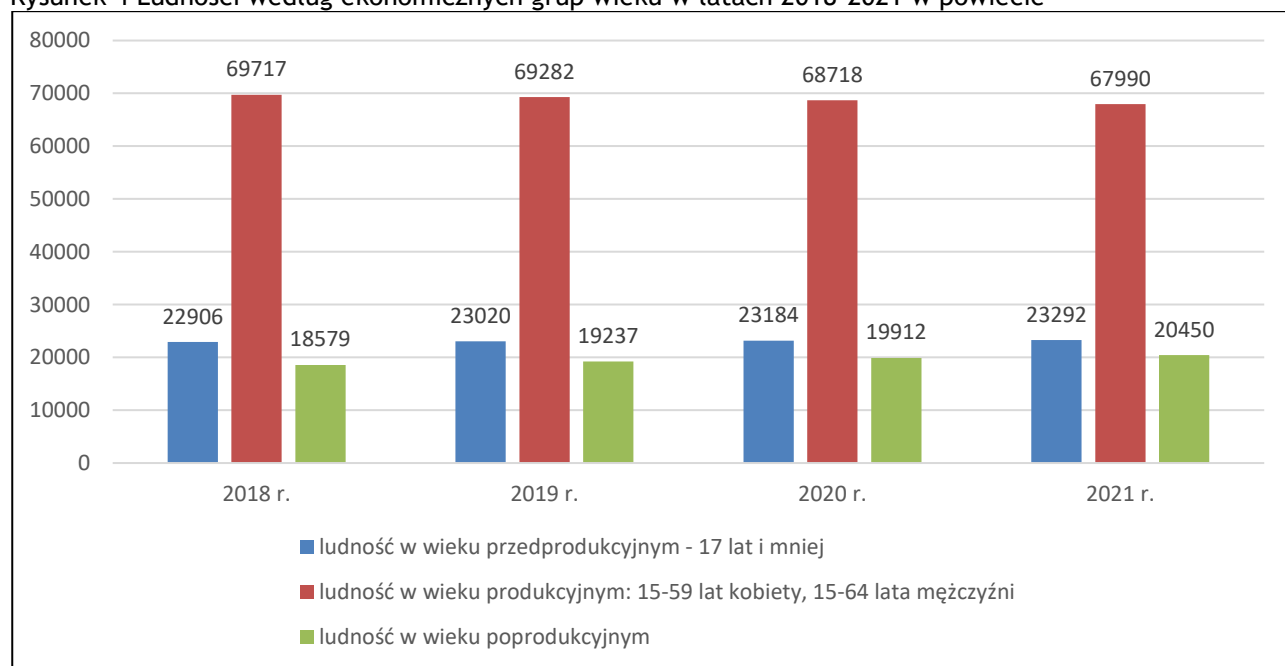
Tabela 4 Migracje ludności w powiecie pszczyńskim w latach 2018-2021

Migracje	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Zameldowania w ruchu wewnętrznym	1 440	1 394	1 184	1 377
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	1 363	1 383	1 112	1 316
Saldo migracji w ruchu wewnętrznym ⁵	77	11	72	61
Zameldowania z zagranicy	27	34	31	31
Wymeldowania za granicę	28	44	26	53
Saldo migracji zagranicznych	-1	-10	5	-22

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Analizując dane dotyczące ilości mieszkańców w podziale na funkcjonalne grupy wiekowe również nie można wyciągnąć jednoznacznych wniosków. Niewielkie wahania liczb mieszkańców w poszczególnych grupach funkcjonalnych w ostatnich latach są nieznaczne, co w zestawieniu z przyrostem naturalnym za ostatnie lata świadczy o stabilnej sytuacji. Nie ma wyraźnych wskazań potwierdzających starzenie się społeczeństwa, co jest z kolei trendem typowym dla kraju i regionu. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przewyższa liczbę osób w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek 4 Ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2018-2021 w powiecie

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS, BDL

Procentowy udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogóle mieszkańców w roku 2021 jest znacznie korzystniejszy w porównaniu z województwem (dane w poniższej tabeli). Wszystkie

⁵ Różnica między liczbą zameldowań na pobyt stały i wymeldowań

analizowane parametry wskazują na zdecydowanie bardziej korzystną sytuację powiatu, charakteryzuje ją:

- wyższy udział osób w wieku produkcyjnym,
- niższy udział osób w wieku poprodukcyjnym,
- przewaga osób w wieku przedprodukcyjnym nad osobami w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 5 Udział ekonomicznych grup wieku w powiecie i województwie w roku 2021 [%]

ekonomiczne grupy wieku	powiat pszczyński	województwo śląskie
mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym	20,8	17,2
mieszkańcy w wieku produkcyjnym	60,9	58,7
mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym	18,3	24,1

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS Bank Danych Lokalnych

Reasumując - biorąc pod uwagę omówione czynniki, sytuację demograficzną w powiecie uznaje się za korzystną z dużym potencjałem do zmiany na bardzo korzystną w kolejnych latach.

4.4 Oświata⁶

4.4.1 Publiczne szkoły i placówki oświatowe

Publiczne szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez powiat pszczyński:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Pszczynie,
- Powiatowy Zespół Szkół nr 1 im. Generała Józefa Bema w Pszczynie,
- Powiatowy Zespół Szkół nr 2 im. Karola Miarki w Pszczynie,
- Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Woli,
- Zespół Szkół nr 3 Specjalnych im. Janusza Korczaka w Pszczynie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pszczynie,
- Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie.

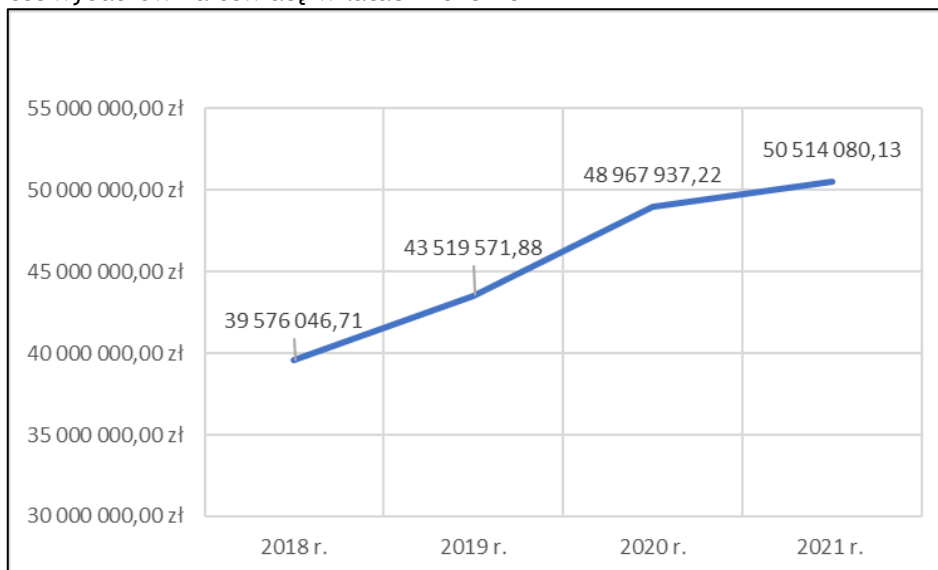
Powiat w 2021 r. wspierał ponadto finansowo następujące niepubliczne placówki oświatowe:

- liceum ogólnokształcące dla dorosłych,
- szkołę policealną,
- 3 poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- 2 ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze.

Wydatki powiatu na oświatę w 2021 r. wynosiły 50 514 080,13 zł. 81,41% tej kwoty pokryto z subwencji oświatowej, pozostałą część stanowią dochody własne, środki unijne oraz środki związane z realizacją programów rządowych. Wydatki powiatu na oświatę corocznie wzrastają, czego dynamikę przedstawia poniższy wykres.

⁶ Dane na podstawie Raportu o stanie powiatu za 2018, 2019, 2020, 2021 r.

Rysunek 5 Wzrost wydatków na oświatę w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Starostwa Powiatowego w Pszczynie

We wrześniu 2021 r. naukę rozpoczęło:

- w szkołach publicznych 2751 osób,
- w niepublicznym liceum ogólnokształcącym dla dorosłych 136 osób,
- w niepublicznej szkole policealnej 109 osób,
- w ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych 92 osoby,
- z wczesnego wspomagania rozwoju dziecka organizowanego w niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych korzystało 170 osób, w szkole specjalnej - 37 osób.

Łącznie daje to 3 295 osób w placówkach dotowanych przez powiat. Liczbę osób objętych powiatowym systemem edukacji w ostatnich latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 Liczba osób objętych powiatowym systemem edukacji w latach 2018-2021 (stan na wrzesień)

Rodzaj placówki	Liczba osób objętych systemem			
	2018	2019	2020	2021
szkoły publiczne	2147	2781	2719	2751
niepubliczne liceum ogólnokształcące dla dorosłych	249	142	152	136
niepubliczna szkoła policealna		131	122	109
ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze	82	86	90	92
niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne	201	149	133	170
szkoła specjalna		30	30	37
RAZEM	2 679	3 319	3 246	3 295

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Starostwa Powiatowego w Pszczynie

Wydatki powiatu na 1 osobę dają więc w 2021 r. średnio 15 330,52 zł. Jest to oczywiście ogólne uśrednienie, jednak w jasny sposób służyć może porównaniu danych z kilku ostatnich lat. A dane te (poniższa tabela) wskazują, iż wzrost wydatków na oświatę nie jest jedynie podwyższeniem

budżetu z uwagi na wyższą frekwencję ale realnym wsparciem per capita. Jedynym wyjątkiem jest tu rok 2019, w którym liczba osób objętych systemem była wyjątkowo wysoka we wrześniu. Można więc mówić o realnym podnoszeniu jakości warunków kształcenia.

Tabela 7 Średnia wartość wydatków przeznaczonych na oświatę per capita w latach 2018-2021

Rodzaj placówki	Liczba osób objętych systemem			
	2018	2019	2020	2021
Liczba osób objętych powiatowym systemem edukacji	2 679	3 319	3 246	3 295
Wartość wydatków na oświatę w danym roku w zł.	39576046,71	43 519 571,88	48967937,22	50514080,13
Średnia wartość wydatków na oświatę per capita	14772,69	13112,25	15085,62	15330,52

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Starostwa Powiatowego w Pszczyńnie

W roku 2021 zdawalność egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym wynosiła:

- Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego - 100% (158 zdających),
- IV Liceum Ogólnokształcące - 46% (41 zdających),
- Technikum nr 1 - 80% (35 zdających),
- Technikum nr 2 - 59% (22 zdających),
- Technikum nr 3 - 86% (133 zdających).

Dane w większości szkół są mniej korzystne w porównaniu z danymi za lata poprzednie, sumarycznie jednak są nadal zbieżne ze średnią dla województwa (72,8% w 2021 r.). Porównywanie wyników egzaminów począwszy od roku 2020 co najmniej do roku 2022 nie wskaże rzeczywistego obrazu sytuacji. Od roku 2020 w Polsce panowała pandemia Covid-19. Jej skutkiem było czasowe zamykanie szkół w roku szkolnym 2019/2020, 2020/2021 oraz 2021/2022. Nauka zdalna negatywnie wpłynęła na jakość kształcenia w całym kraju, implikując szereg problemów - od braków sprzętowych, nierówności w dostępie uczniów do przyjaznego środowiska nauki w warunkach domowych, po problemy z koncentracją i problemy psychiczne młodzieży w dostosowaniu się do nowej sytuacji. Szereg różnorodnych czynników wpłynął na realne zaburzenia umiejętności uczniów do rzetelnego przygotowywania się do egzaminów (zarówno maturalnych jak i zawodowych). We wskazanych latach analiza danych zdawalności egzaminów może opierać się jedynie na porównaniu zdawalności ze średnią wojewódzką, a tu powiat wypada korzystnie.

Kolejną cechą charakteryzującą wysoką jakość kształcenia w powiatowych placówkach jest duży udział w finansowaniu środków innych niż subwencja oświatowa (w 2021 r. niemal 20%). Imponuje liczba realizowanych projektów, kontaktów ze światem lokalnego biznesu, dobrze funkcjonujących kierunków patronackich. Świadczy to o dużym zaangażowaniu kadry i organu prowadzącego w rozwój szkolnictwa.

W roku 2021 PZS nr 2 w Pszczynie złożył 2 raporty końcowe z projektów realizowanych w ramach ERASMUS+ w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe „Nowe cele, nowe szanse” oraz „Fabryka młodych profesjonalistów”. Zrealizowany i rozliczony został również projekt sfinansowany ze środków POWER w sektorze Krótkoterminowe mobilności uczniów runda III - „Sięgnij po więcej”. Szkoła otrzymała dwie akredytacje ERASMUSA na lata 2021-2027 w sektorach: Edukacja szkolna oraz Kształcenie i szkolenia zawodowe.

Nauczyciele wszystkich szkół rozwijali swoje kompetencje cyfrowe w ramach doskonalenia: „Jak uatrakcyjnić lekcję? Wykorzystanie narzędzi TIK w edukacji (zdalnie)”, „Wzmacnianie motywacji ucznia i nauczyciela w procesie uczenia się”, „Depresja w szkolnej ławce - jak ją rozpoznać wśród uczniów?”. Szkoły pozyskały sprzęt komputerowych w ramach programu Aktywna Tablica. Działania pozwoliły na utrzymanie wysokiej jakości kształcenia mimo ograniczeń warunkowanych pandemią.

Powiat w miarę możliwości finansowych wspiera uczniów na drodze edukacji. Konsekwentnie realizowane są założenia Lokalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży, wśród celów którego wymienia się:

- wspieranie edukacyjnych aspiracji uczniów,
- motywowanie uczniów do pogłębiania wiedzy, rozwijania talentów i umiejętności,
- promowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów,
- podnoszenie poziomu usług edukacyjnych.

Każdego roku wyróżniającym się uczniom przyznawane są Stypendia Starosty Pszczyńskiego.

Specyfika działalności szkół zawodowych wymusza realizację inwestycji oraz ciągłego pozyskiwania prywatnych sponsorów tak, aby uczniowie mogli uczyć się w nowoczesnie wyposażonych salach i korzystać z szybko eksploatujących się materiałów treningowych do nauki obróbki. W roku 2021 powiat zrealizował m.in. 3 duże inwestycje:

- utworzenie nowoczesnych pracowni kształcenia zawodowego w PZS nr 1 w Pszczynie (ul. Bogedaina 21) - roboty budowlane o wartości 168 421,87 zł,
- utworzenie nowoczesnych pracowni kształcenia zawodowego w PZS nr 1 w Pszczynie (ul. Bogedaina 20) - roboty budowlane o wartości 583 060,06 zł,
- modernizacja budynku internatu przy PZS nr 2, pracownie komputerowe - roboty budowlane o wartości 711 069,68 zł.

Rysunek 6 Nowoczesne pracownie zawodowe w PZS nr 1 w Pszczynie

Źródło: Starostwo Powiatowe w Pszczynie

Od 2018 roku w powiatowych szkołach zawodowych PZS nr 1 i PZS nr 2 oddano do użytku łącznie 15 nowoczesnych pracowni do nauki zawodu, m.in. pracownię usług gastronomicznych z zapleczem cateringowym, rysunku technicznego i dokumentacji technicznej, architektury krajobrazu, montażu i konserwacji urządzeń elektrycznych, poligraficzną, programowania czy cukierniczą. Łączny koszt realizacji inwestycji to ok. 5 mln zł, w tym 4,2 mln zł stanowią pozyskane przez powiat środki unijne.

Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż system kształcenia zawodowego w powiecie jest spójny i przemyślany. Szkoły nie rywalizują ze sobą ofertą, zawody i kierunki nie dublują się. Naturalna konkurencja o nowych uczniów oczywiście ma miejsce, jednak jest prowadzona z korzyścią dla absolwentów podstawówek. Szkoły starają się pozyskać kandydatów atrakcyjną ofertą kształcenia na nowych kierunkach, zbieżnych z potrzebami rynku pracy (np. wysokie IT), przyciągać nowoczesnymi i bogato wyposażonymi pracowniami, w których nauka zawodu jest przyjemnością. Oferta kształcenia jest różnorodna i zaspakaja potrzeby rynku pracy.

4.4.2 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pszczynie

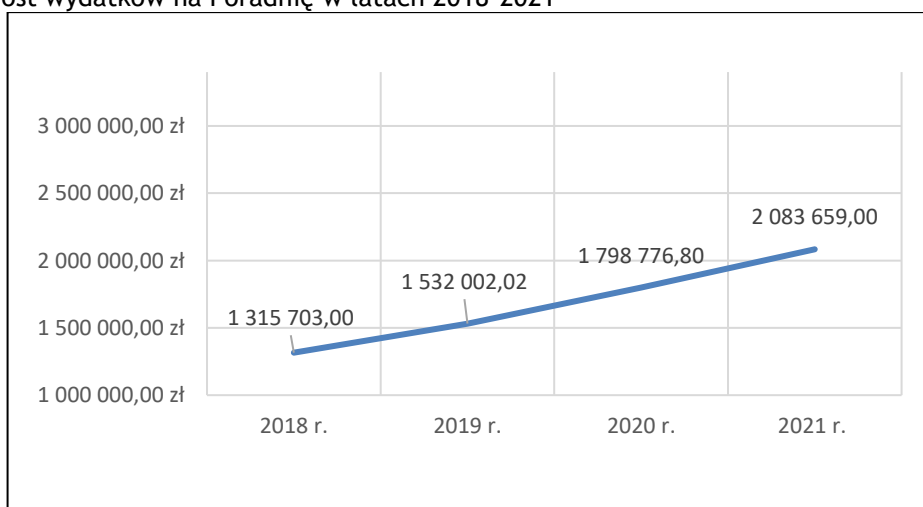
Poradnia zatrudnia psychologów, pedagogów, logopedów i terapeutów, którzy udzielają dzieciom, młodzieży i ich rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Pacjentami są osoby niesłyszące i słabosłyszące, niewidome i słabowidzące, z niepełnosprawnością ruchową, z autyzmem oraz z upośledzeniem umysłowym, a także trudnościami w nauce, problemami emocjonalnymi. Poradnia działa dla dzieci poniżej 3 roku życia, dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz ponadpodstawowym.

Główne zadania Poradni to diagnoza, terapia, psychoedukacja, profilaktyka, doradztwo, działalność informacyjna, konsultacje.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pszczynie w 2021 roku przyjęła 2200 dzieci i młodzieży, a na jej działalność wydano 2 213 972,37 zł.⁷

Wydatki powiatu na rzecz Poradni corocznie wzrastają, czego dynamikę przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 7 Wzrost wydatków na Poradnię w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Starostwa Powiatowego w Pszczynie

⁷ Dane na podstawie Raportu o stanie powiatu za 2018, 2019, 2020, 2021 r.

4.4.3 Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Pszczynie

W roku 2021 na zajęcia pozaszkolne prowadzone przez Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej uczęszczało ok. 700 uczniów szkół gminnych i powiatowych. Na działalność placówki powiat wydatkował 849 488,98 zł. Wydatki co roku utrzymywane są na podobnym poziomie.

W szerokiej ofercie zajęć placówka udostępnia m.in. zajęcia: artystyczne, teatralne, naukowe, techniczne, językowe, sportowo-rekreacyjne, kół wokalnoinstrumentalnych, dziecięcych zespołów regionalnych. Działalność POPP opiera się na współpracy z placówkami oświatowymi powiatu i jednostkami organizacyjnymi Starostwa Powiatowego oraz instytucjami kultury działającymi na jego terenie (gminne ośrodki kultury, Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie, Pszczyńskie Centrum Kultury, Muzeum Zamkowe w Pszczynie). Uczestnicy zajęć pozaszkolnych regularnie reprezentują placówkę podczas imprez i w okolicznościowych wydarzeniach organizowanych w powiecie.

Wizytówką placówki są: młodzieżowy chór „Per Spasso”, młodzieżowe zespoły „Churtownia” oraz „Metrum i trzy czwarte”. Aktywny w 2021 r. był dziecięcy zespół regionalny „Jedynka”, który nawiązał współpracę z dziecięcym zespołem „Mała Istebna”, działającym przy Ognisku Pracy Pozaszkolnej w Koniakowie.

4.5 Opieka zdrowotna⁸

Powiatowe placówki służby zdrowia:

- Szpital Joannitas w Pszczynie samorządowa spółka z o. o.
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pszczynie.

Szpital Joannitas prowadzony jest przez spółkę, której współnikami są powiat pszczyński i gmina Pszczyna. Od 20 marca 2018 r. tj. od dnia wypowiedzenia przez NFZ umowy zawartej z Centrum Dializa Sp. z o.o. dotyczącej prowadzenia szpitala w Pszczynie, powiat pszczyński podejmował wszelkie czynności związane z utworzeniem obecnie funkcjonującego Szpitala Joannitas i uzyskaniem kontraktu na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanego ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. Długotrwała procedura zakończyła się pomyślnie i szpital po przejęciu przez powiat został ponownie otwarty 1 sierpnia 2018 r.

Głównym przedmiotem działań Szpitala Joannitas jest udzielanie świadczeń szpitalnych, stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne oraz ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych. Świadczenia gwarantowane udzielane są w zakresie leczenia szpitalnego, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach

⁸ Dane na podstawie Raportu o stanie powiatu za 2018, 2019, 2020, 2021 r. oraz danych Szpitala

opieki długoterminowej, rehabilitacji leczniczej oraz poprzez działania profilaktyczne i promocję zdrowia.

Działalność lecznicza placówki koncentruje się w zespole dwóch budynków połączonych przejściem na dwóch poziomach. W 9-cio piętrowy budynku mieści się:

- Oddział Geriatryczny (16 łóżek),
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy (19 łóżek),
- Oddział Neonatologiczny (10 łóżek),
- Oddział Chorób Wewnętrznych (40 łóżek),
- Oddział Chirurgii Ogólnej i Laparoskopowej (16 łóżek),
- Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej (16 łóżek),
- Oddział Neurologiczny (15 łóżek).

W niskiej zabudowie mieści się:

- Izba Przyjęć z Ambulatorium Urazowo-Ortopedycznym,
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii (7 łóżek).

W zakresie świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej w szpitalu funkcjonuje Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy z 32 łózkami dla osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami. Zakład zapewnia usługi pielęgnacyjne, rehabilitacyjne, diagnostyczne i lecznicze oraz terapię zajęciową i edukację zdrowotną (dla pacjentów i ich rodzin).

Szpital kładzie nacisk na rozwój zakresów ambulatoryjnych i diagnostycznych. W zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej udzielane są świadczenia:

- Poradni Chirurgii Ogólnej,
- Poradni Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej,
- Poradni Onkologicznej,
- Poradni Anestezjologicznej,
- Poradni Chorób Zakaźnych.

Za wyjątkiem Poradni Chorób Zakaźnych świadczenia udzielane są w ramach kontraktu z NFZ.

Działania diagnostyczne realizowane są w pracowniach:

- Endoskopii (badania gastro-i kolonoskopowe),
- Diagnostyki Obrazowej (badania tomografii komputerowej, rezonansu magnetycznego, RTG, USG),
- Laboratorium Medycznego.

Diagnostykę pacjenci mogą realizować zarówno w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych jak i komercyjnie.

W zakresie rehabilitacji leczniczej udzielane są świadczenia fizjoterapii ambulatoryjnej.

W 2021 r. w szpitalu pomoc otrzymało 23 663 pacjentów, w tym:

- hospitalizacja - 6 558 osób,

- izba przyjęć - 7 511 osób,
- poradnie specjalistyczne i pracownie - 8 691 osób,
- Zakład Rehabilitacji - 886 osób.

W szpitalu urodziło się 675 dzieci. Zmarło 377 pacjentów (w tym 174z powodu Covid-19).

Do dnia 30 czerwca 2018 r. szpital w powiecie pszczyńskim prowadzony był przez zewnętrznego operatora - spółkę Centrum Dializa Sp. z o.o. z Sosnowca, na podstawie umowy zawartej ze Śląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w nieruchomościach dzierżawionych od powiatu pszczyńskiego.

Od roku 2019 można zauważyć znaczny wzrost liczby pacjentów, co związane jest ze zmianą podmiotu zarządzającego szpitalem w 2018 r, doinwestowaniem placówki i zmianą systemu prowadzenia placówki.

Liczba pacjentów szpitala (w tym pacjentów zaopatrywanych na Izbie Przyjęć) rocznie utrzymuje się na podobnym poziomie od 3 lat, co prezentuje poniższa tabela. Nieznaczne wahania mają związek z pandemią Covid-19, która w 2020 i 2021 r. wymusiła ograniczenie liczby przyjęć planowanych.

Tabela 8 Liczba pacjentów szpitala w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Łącznie liczba pacjentów Szpitala	7 614	24 232	20 645	23 663

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Starostwa Powiatowego w Pszczynie

Szpital zatrudnia łącznie 516 osób, w tym:

- lekarze - 112 osób,
- pielęgniarki i położne - 212 osób,
- pozostały personel medyczny (ratownicy medyczni, diagności laboratoryjni, technicy RTG, fizjoterapeuci, opiekunowie medyczni, itd.) - 90 osób,
- pozostały personel niemedyczny (salowe, sprzątaczk, sekretarki i rejestratorki medyczne, pracownicy centralnej sterylizacji, opiekunki, kapelan, administracja) - 102 osoby.

Dodatkową przeciwnością było wystąpienie pandemii, z czym jednak również szpital dobrze sobie poradził i brał aktywny udział w walce o zdrowie i życie pacjentów. Do dnia 31 marca 2022 r. w szpitalu funkcjonowały wydzielone łóżka dla pacjentów zakażonych wirusem SARS-CoV-2. W 2021 r. hospitalizowano 511 pacjentów z COVID-19, z czego 124 osoby zmarły w wyniku zakażenia. W punkcie wymazowym prowadzonym przez szpital pobrano 12 092 wymazy w celu identyfikacji zakażenia. Uruchomione zostały również punkty szczepień (populacyjny i masowy we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Pszczynie). Realizowane były szczepienia w formie stacjonarnej i wyjazdowej. W sumie zrealizowano 36 619 szczepień.

2021 rok spółka zakończyła przychodem równym 57 362 918,93 zł, w tym 55 781 451,70 zł to przychody szpitala z działalności leczniczej, 965 409,00 zł to przychody szpitala z pozostałej

działalności np. dzierżawa oraz 616 058,23 zł to przychody dotyczące pierwotnej działalności spółki. Biorąc pod uwagę trudne warunki działalności (pandemia, niska wycena podstawowego punktu rozliczeniowego) wynik finansowy na poziomie - 4 781 054,305 zł. jest akceptowalny.

Powiat pszczyński dokapitalizował bieżącą działalność szpitala kwota 2 000 000,00 zł, a Gmina Pszczyzna kwotą 760 000,00 zł. Łączne dofinansowanie bieżącej działalności w 2021 r. wyniosło 2 760 000,00 zł.

Poza dokapitalizowaniem powiat zrealizował w 2021 r. dla szpitala następujące projekty:

- Budowa budynku modułowego wraz z łącznikiem dla rezonansu magnetycznego przy Szpitalu Powiatowym w Pszczynie - Etap I o wartości 183 499,96 zł,
- Wymiana windy pożarowo-ratowniczej w Szpitalu Powiatowym w Pszczynie (klatka jasna) o wartości 735 328,44 zł.

Szpital Joannitas traktować należy jak nowy podmiot. Po przejęciu placówki przez nową spółkę proces funkcjonowania tworzony jest od podstaw. Pomimo trudnej sytuacji ochrony zdrowia, szpital realizuje inwestycje i systematycznie podnosi jakość udzielanych świadczeń. Dodatkowo dokłada starań aby poszerzać wachlarz usług reagując na potrzeby mieszkańców powiatu.

30 września 2022 r. Dyrektor Śląskiego Oddziału NFZ ogłosił „Wykaz świadczeniodawców zakwalifikowanych do poszczególnych poziomów systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej na terenie województwa śląskiego”. Szpital Joannitas zakwalifikowany został do systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej od 1 stycznia 2023 r.

Wartość kontraktu dla **Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Pszczynie** w 2021 r. wynosiła 370 866,94 zł. Kontrakt został wykonany w wysokości 377 428,20 zł, co daje ponad 101 % realizacji.

Poradnia Chorób Płuc i Gruźlicy prowadzi swoją działalność w budynku przy ulicy Antesa 4a, który aktem notarialnym został przekazany SP ZOZ w Pszczynie w nieodpłatne użytkowanie.

Budynek jest systematycznie remontowany i modernizowany. W ostatnich latach ze środków budżetu powiatu pszczyńskiego sfinansowano szereg remontów obiektu i jego otoczenia. Poza poprawą stanu technicznego, budynek dostosowano do wymagań higieniczno-sanitarnych i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Udzielanie świadczeń zdrowotnych w poradni dostosowane jest do obecnych wymagań związanych z obowiązującymi technologiami informacyjnymi w służbie zdrowia, tj. realizuje się e-Recepty, e-Zlecenia, e-Zwolnienia, e-Skierowania, system jest zintegrowany z informacjami zawartymi na internetowych kontaktach pacjenta. Aby możliwe było udzielanie świadczeń zdrowotnych w takim systemie konieczne było wyposażenie poradni w nowoczesny sprzęt komputerowy i doprowadzenie do tego budynku łącza internetowego o odpowiednich parametrach.

W roku 2021 Poradnia Chorób Płuc i Gruźlicy świadczyła usługi zdrowotne w ramach umowy zawartej ze Śląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w Katowicach. W 2021 roku udzielono ogółem 4929 porad, w tym 3221 teleporad.

Powiat corocznie realizuje działania promocyjne i edukacyjne w kwestii ochrony zdrowia. W latach 2020-2021 działania skupiały się głównie na walce z pandemią. W roku 2021 zrealizowano ponadto np. zajęcia profilaktyczne „Dbajmy o zdrowie i relacje personalne - żyjmy dla siebie i innych”, warsztaty profilaktyczne dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Woli, warsztaty „Jak radzić sobie ze stresem, lękiem i fake newsem”.

Powiat corocznie współorganizuje także akcje poboru krwi. W 2021 roku na współorganizację plenerowych akcji zabezpieczono 7500,00 zł.

4.6 Opieka społeczna, piecza zastępcza i wsparcie osób z niepełnosprawnościami

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie realizuje zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Centrum świadczy pomoc na rzecz rodzin zastępczych, usamodzielnianych wychowanków, osób z niepełnosprawnościami, prowadzi specjalistyczne poradnictwo oraz współpracuje z szeregiem instytucji i placówek z terenu powiatu.

Ilość i rodzaje świadczeń udzielone w powiecie przez gminy w latach 2018-2021 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9 Ilość i rodzaje świadczeń z pomocy społecznej udzielonej w powiecie w latach 2018-2021

Rodzaj udzielonego świadczenia z pomocy społecznej	2018	2019	2020	2021
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	190	163	146	brak danych GUS
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej [osoba]	2 101	1 811	1 636	brak danych GUS
Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn:				
ubóstwo	553	481	493	446
bezdomność	100	99	92	92
potrzeba ochrony macierzyństwa	122	86	61	66
bezrobocie	423	330	296	298
niepełnosprawność	462	415	385	362
długotrwała lub ciężka choroba	586	565	518	485
bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	292	291	306	281
przemoc w rodzinie	19	20	10	17
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1	5	0	3
Alkoholizm	117	110	82	90
narkomania	14	15	9	10

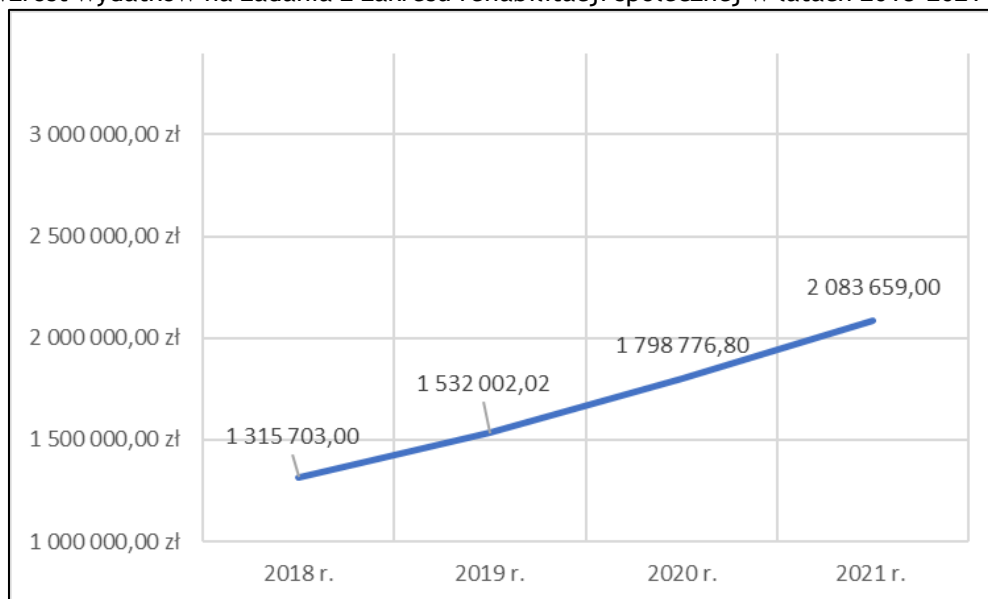
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	23	15	27	27
zdarzenie losowe	14	12	1	4
sytuacja kryzysowa	7	2	0	2

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS, BDL

Jak wynika z powyższych danych obciążenie problemami społecznymi jest coraz niższe w każdym z analizowanych lat (mimo podobnych wskaźników demograficznych), co świadczy o skuteczności podejmowanych działań profilaktycznych, edukacji i pracy społecznej. Do największych problemów społecznych w powiecie zaliczyć należy: niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz występujące na ich skutek ubóstwo. Statystyki wskazują również na wysokie natężenie problemu bezrobocia w ogóle problemów, jednak ta kwestia omówiona zostanie w dalszej części opracowania.

Kwota wydatków na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej corocznie wzrasta i w 2021 r. wyniosła 2 083 659,00 zł. Dynamikę wzrostu prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 8 Wzrost wydatków na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Pszczynie

Środki finansowe na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej zostały rozdysponowane na dofinansowanie:

- kosztów działania Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz środki ortopedyczne.

Powiat realizuje wiele programów społecznych, najważniejsze w roku 2021 to:

- „Aktywny Samorząd” - w ramach programu osoby z niepełnosprawnościami mogły się ubiegać o dofinansowanie do likwidacji barier, które ograniczają ich zawodowe i społeczne funkcjonowanie.
- „Program wyrównywania różnic między regionami III” w ramach którego możliwa było: zlikwidowanie barier w zakresie umożliwienia osobom z niepełnosprawnościami poruszania się i komunikowania w SP we Frydku, podniesienie standardu i poziomu funkcjonowania pracowni WT w Pszczynie prowadzonego przez Caritas.
- „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2021”.
- „Powiat pszczyński - aktywizacja i integracja. Edycja 2021” - program ma na celu wzrost poziomu aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców i mieszkanek powiatu, zagrożonych wykluczeniem społecznym, projekt w trakcie realizacji również w roku 2022.

Od 2004 r. powiat objęty jest działaniem Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku i na mocy porozumienia przekazuje środki na dofinansowanie działalności zespołu. Dla mieszkańców w 2021 roku:

- wydano 1 279 orzeczeń, w tym 1 007 o stopniu niepełnosprawności i 272 o niepełnosprawności,
- wydano 272 karty parkingowe,
- przyjęto 601 wniosków o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej.

Powiat od lat w miarę możliwości finansowych konsekwentnie realizuje działania związane z realizacją zapisów Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W 2021 r. przeprowadzono audyty architektoniczne budynków starostwa oraz jednostek organizacyjnych pod kątem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami⁹. Dla każdego audytowanego budynku opracowano szczegółowy raport, zawierający rekomendacje. Raporty są bazą w planowaniu kolejnych działań inwestycyjnych w tej dziedzinie. W nawiązaniu do raportów już w roku 2021 zrealizowano m.in.:

- montaż ścieżki naprowadzającej wraz z polami uwagi, prowadzącą od wejścia do mapy tyflograficznej i dalej do Punktu Obsługi Klienta w siedzibie Starostwa Powiatowego oraz dostęp do lup na stanowiskach dla klientów,
- montaż planu tyflograficznego z rozkładem pomieszczeń wraz ze ścieżką naprowadzającą i polami uwagi w Powiatowym Centrum Przesiadkowym w Pszczynie,
- stworzenie zgodnej ze standardem WCAG 2.1 strony internetowej powiatu.

⁹ W ramach testowania i wdrażania modelu Dostępna gmina w ramach projektu „Gmina Długotłęka dostępna dla wszystkich” (POWR.04.03.00-00-W0146/18) realizowanego przez Centrum Badawczo-Szkoleniowe „Dobre Kadry”, do którego Powiat przestąpił w 2020 roku.

Powiat prowadzi wiele inicjatyw mających na celu integrację osób z niepełnosprawnościami. W roku 2021 przeprowadzono np. doroczną uroczystość wręczenia Wyróżnienia Starosty Pszczyńskiego „Uskrzydłony”, kontynuowano działalność bezpłatnej wypożyczalni rowerów trójkołowych dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, w Międzynarodowy Dzień Świadomości Autyzmu podświetlono na niebiesko budynki starostwa oraz Zespołu Szkół nr 3 Specjalnych.

W powiecie działalność prowadzi także Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych - organ opiniotawczo-doradczy starosty. Rada została powołana na lata 2020-2024, a tworzą ją przedstawiciele działających na terenie powiatu organizacji pozarządowych, fundacji oraz samorządu terytorialnego. W 2021 r. członkowie Rady przystąpili do projektu pn. „Modelowe Społeczne rady ds. osób niepełnosprawnych”. Sposób funkcjonowania Rady zaprezentowano podczas „Forum powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych województwa śląskiego” jako przykład dobrych praktyk.

W domach pomocy społecznej na terenie powiatu pszczyńskiego całodobową opiekę i wsparcie może otrzymać 160 osób. Domy prowadzone są na zlecenie powiatu przez zgromadzenia zakonne. W środowiskowym domu samopomocy wsparcie otrzymuje 40 osób chorych psychicznie lub z niepełnosprawnością intelektualną, które nie wymagają leczenia szpitalnego, jednak mają poważne trudności w codziennym funkcjonowaniu.

Od września 2021 r. powiat prowadzi jedno mieszkanie chronione treningowe. W 2021 roku w mieszkaniach¹⁰ przebywało łącznie 10 osób. PCPR w Pszczynie podaje, iż zwiększenie zasobu do 3 mieszkań treningowych pozwoliłoby na zaspokojenie potrzeb w tym zakresie.

W roku 2021 w 109 rodzinach zastępczych i 3 rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu wychowywało się 175 dzieci. Rodziny te pobierały świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania wychowywanych dzieci. 27 dzieci opuściło rodziny zastępcze, 15 wychowanków rozpoczęło proces usamodzielniania, 7 dzieci zostało przysposobionych, 4 dzieci powróciło do rodziców biologicznych, 1 dziecko zostało umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej. 2 dzieci zmieniło miejsce zamieszkania poza powiat pszczyński. Proces usamodzielniania prowadzony był wobec 41 wychowanków pieczy zastępczej, 6 wychowanków proces zakończyło.

Potrzeby pieczy zastępczej realizowane są przez jednostkę organizacyjną Powiatu - Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Pszczynie.

Powiat w zakresie pieczy zastępczej dąży do deinstytucjonalizacji, konieczne jest dalsze wspieranie rodzin zastępczych i podejmowanie działań zwiększających ilość nowych rodzin zastępczych.

¹⁰ Do września w powiecie funkcjonowały 2 mieszkania, jedno z nich musiało zostać opuszczone.

Na terenie powiatu działają dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze: Centrum Wsparcia Dziecka i Rodziny „Przystań” i „Ostoja”, każda z nich przeznaczona jest dla 14 wychowanków. W roku 2021 w placówkach przebywało łącznie 33 wychowanków.

Powyższe dane o pieczy zastępczej są zbliżone do statystyk z lat 2018-2021, nie stwierdzono żadnych szczególnych różnic. Opieka prowadzona jest od lat w dobrze zorganizowanym systemie.

4.7 Organizacje pozarządowe i zaangażowanie społeczne

Największą wartością powiatu pszczyńskiego są ludzie. Na tym terenie prężnie funkcjonują liczne organizacje pozarządowe. Zaangażowanie społeczne widoczne jest zarówno w codziennych sytuacjach, kiedy można okazać komuś życzliwość jak również w sytuacjach kryzysowych, gdy ważą się ludzkie losy.

Niniejsza strategia została opracowana we wrześniu 2022 r. i dotyczy planowanych celów powiatu, nie można jednak w tym miejscu pominąć wydarzeń, które silnie odcisnęły się na społeczeństwie w latach 2020-2022. We wspomnianym okresie mieszkańcy powiatu przeszli wzorowo dwa bardzo trudne testy z człowieczeństwa - pandemię Covid-19 oraz kryzys uchodźczy wywołany militarnym atakiem Rosji na Ukrainę.

Zaangażowanie społecznie mieszkańców powiatu w tym okresie było tak ogromne, że jego opis mógłby objąć kilkaset stron. Na potrzeby przejrzystości niniejszego opracowania autorzy ograniczają opis do najważniejszych działań koordynowanych i wspieranych przez powiat.

Pandemia Covid-19

Covid-19 to zakaźna choroba układu oddechowego wywołana wirusem SARS-CoV2. 4 marca 2020 w szpitalu w Zielonej Górze stwierdzono pierwszy przypadek zakażenia w Polsce.

W okresie od 14 do 20 marca 2020 r. obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego. Od 15 marca 2020 r. wprowadzono na granicach Polski kordon sanitarny, znacząco ograniczający ruch graniczny.

Od 20 marca 2020 roku do 15 maja 2022 roku, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia obowiązywał w Polsce stan epidemii. Od 16 maja 2022 roku obowiązuje stan zagrożenia epidemicznego.

25.02.2020

Szpital wprowadza ograniczenia w odwiedzinach pacjentów w związku ze zwiększoną zachorowalnością wirusową.

9.03.2020

Szpital wprowadza całkowity zakaz odwiedzin pacjentów w związku z zagrożeniem epidemiologicznym.

Wstrzymano pracę poradni chirurgicznej i ortopedycznej, zakładu rentgenodiagnostyki, zakładu rehabilitacji oraz laboratorium analitycznego.

13.03.2020

Poradnie specjalistyczne szpitala wszczęły tryb przyjmowania wyłącznie w pilnych i nagłych przypadkach.

26.03.2020

Dyrekcja szpitala apeluje o wpłacanie darowizn na rzecz zakupu środków ochrony indywidualnej: maseczek, gogli, rękawiczek, kombinezonów, a także niezbędnego sprzętu medycznego.

3.04.2020

Szpital publikuje pierwsze podziękowania dla lokalnej społeczności. Na konto zbiórki ciągle wpływają darowizny. Szpital wspomogło kilkadziesiąt lokalnych firm (m.in. środki czystości, catering, środki medyczne). Pracownicy Starostwa i jednostkach organizacyjnych, strażacy z OSP i lokalni przedsiębiorcy wsparli realizację prac porządkowych umożliwiających organizację nowych przestrzeni szpitalnych w placówce. Kilka grup zrzeszających osoby prywatne przekazało wykonane własnoręcznie maseczki i przyłbice.

9.04.2020

Kolejne środki ochrony osobistej trafią do szpitala oraz izolatorium w Goczałkowicach-Zdroju.

Pomoc przekazało stowarzyszenie "Omnibus" - 100 przyłbic, 900 maseczek chirurgicznych oraz 300 par rękawiczek jednorazowych.

14.04.2020

Powiat zakupuje ze środków z rezerwy na zarządzanie kryzysowe 1100 mb materiałów na fartuchy, pościel i maseczki. Materiał trafił do mieszkań powiatu, które w ramach wolontariatu zadeklarowały usługi krawieckie.

Już wcześniej ze środków powiatu zakupiono 500 mb bawełny, z której pracownice obsługi SP nr 1 uszyły 50 kompletów pościeli dla szpitala, a grupa kobiet z Woli i Grzawy - maseczki. Powiat zakupił także filament do drukarek 3D, dzięki czemu nauczycielki PZS nr 1 drukowały elementy przyłbic dla medyków.

15.04.2020

250 l. płynu dezynfekcyjnego oraz 110 przyłbic przekazała starostwu firma Pamar Marcela Szczotki z Pszczyny, który dzięki pomocy Jacka Kubisa obdarował także m.in. izolatorium w Goczałkowicach oraz szpital zakaźny w Tychach.

500 sztuk maseczek ochronnych przekazała senator z Bielska-Białej, Agnieszka Gorgoń-Komor.

23.04.2020

Starostwo przekazało do szpitala 6 tabletek, które umożliwiają kontakt pacjentów z rodzinami.

13.05.2020

Po apelu przewodniczącego Rady Powiatu na konto szpitala wpływają darowizny od powiatowych radnych - łącznie niemal 9 tys zł.

20.05.2020

Starostwo zostaje centrum dystrybucji środków ochrony osobistej. W ostatnich dniach maski FFP2 przekazał powiat Anhalt-Bitterfeld. Grupy mieszanek szyjące maseczki, fartuchy i pościel nie ustają w wysiłkach, by pomóc służbie zdrowia.

21.05.2020

WOŚP przekazuje szpitalowi 3 nowoczesne łóżka do intensywnej terapii.

1.06.2020

W okolicach szpitala pracę zaczyna mobilny punkt pobrań wymazów.

19.10.2020

Szpital przygotowuje się na zaostrenie epidemii i apeluje o zgłaszanie się wolontariuszy do prac technicznych oraz pomocy opiekuńczej.

28.10.2020

38 przychodni POZ w powiecie otrzymuje środki ochrony, m.in. maseczki, rękawiczki, fartuchy i płyny do dezynfekcji.

13.11.2020

Powiat Anhalt-Bitterfeld przekazał szpitalowi maseczki oraz namiot do transportowania chorych.

23.11.2020

Studenci kierunków medycznych działający w Grupie Ratowniczej HKR Pszczyna pomagają personelowi medycznemu w opiece nad pacjentami pszczyńskiego szpitala. Kolejni wolontariusze zgłaszają się do prac technicznych, administracyjnych i opiekuńczych.

8.12.2020

Na wniosek Starosty Wojewoda Śląski przekazuje dla 75 powiatowych poradni specjalistycznych środki ochrony osobistej.

Przychodnie specjalistyczne w sumie otrzymują 150 tys. maseczek trójwarstwowych, 1500 maseczek ochronnych FFP2, 37,5 tys. rękawiczek jednorazowych, 750 litrów płynów do dezynfekcji powierzchni, 375 gogli ochronnych, 750 sztuk fartuchów niejałowych i tyle samo przyłbic oraz 75 termometrów bezdotykowych.

26.01.2021

P. Amalia i p. Czesław z Pszczyny to pierwsi pacjenci zaszczepieni przeciwko COVID-19 w Szpitalu Joannitas.

27.01.2021

Powiat przekazuje 2800 litrów płynów do dezynfekcji rąk poradniom lekarskim oraz placówkom oświatowym.

24.04.2021

W hali POSiR w Pszczynie rusza Powiatowy Punkt Szczepień Powszechnych.

18.08.2021

Pszczyński szpital przywrócił możliwość odwiedzin pacjentów oraz porody rodzinne.

Poza wymienionymi działaniami w powiecie organizowano wszystkie zalecenia Ministra Zdrowia, wspólne dla całego kraju, m.in. zorganizowano naukę i pracę zdalną.

W latach 2020-2021¹¹ na terenie powiatu pszczyńskiego na Covid-19 zachorowało łącznie 12 546 osób (4 045 w 2020 i 8 501 w 2021), na skutek zakażenia i/lub chorób współistniejących zmarło łącznie 247 osób (73 w 2020 i 174 w 2021).

Rysunek 9 Fragment działań pszczyńskiego społeczeństwa w walce z pandemią

Źródło: Starostwo Powiatowe w Pszczynie

¹¹ Dane Sanepidu

Kryzys uchodźczy

24 lutego 2022 r. Rosja rozpoczęła pełnowymiarową inwazję na Ukrainę, tego samego dnia polską granicę zaczęły przekraczać pierwsze osoby uchodźcze.

25 lutego

Powiat wspólnie z PCK oraz Grupą Ratowniczą HKR Pszczyna organizuje akcję pomocową na rzecz obywateli Ukrainy, którzy będą szukać schronienia w naszym kraju. Przyjmowane są pierwsze dary.

Powiat Pszczyński jest gotowy, by nieść pomoc tym, którzy w obawie o swoje życie będą chcieli opuścić Ukrainę. Jesteśmy w stanie wygospodarować miejsca do kwaterowania. Zaangażują się także nasze jednostki, w tym PUP. Pomoc musi być dobrze zorganizowana i skoordynowana. Współpracujemy z władzami państwowymi, spotkamy się w tej sprawie z wojewodą śląskim - informuje Barbara Bandota, starosta pszczyński.

27 lutego

Koordinacją pomocy zajmuje się powiat wspólnie z gminami. Na specjalnie utworzony adres mailowy zgłaszane są wszelkie możliwości wsparcia uchodźców (wolontariat, zakwaterowanie, tłumaczenia, transport i wiele innych).

28 lutego

Zbiórka darów się rozpędza a lista potrzebnych rzeczy wydłuża.

28 lutego

Zarejestrowano ponad 80 ofert zakwaterowania uchodźców w prywatnych domach dla ponad 240 osób. Łącznie do Starostwa wpłynęło 150 ofert konkretnej pomocy.

Powiat zgłosił obiekty do grupowego kwaterowania uchodźców na terenie gminy Pawłowice, Kobiór oraz Pszczyna, w tym m.in. hotele, domy ludowe, internat czy obiekt będący w dyspozycji Nadleśnictwa Kobiór.

1 marca

Lawinowo przybywa kolejnych propozycji pomocy od mieszkańców. Starostwo uruchamia telefon dla rodzin z powiatu, które przyjęły pod swój dach obywateli Ukrainy.

2 marca

Od pierwszych minut funkcjonowania powiatowy magazyn zbiórki darów zaczął się wypełniać niezbędnymi rzeczami. Mieszkańcy powiatu przynoszą żywność, środki higieniczne, pościel, koce i wiele innych darów. Z darów przygotowywane są pakiety dla Ukraińców. Część darów za pośrednictwem wojewody trafia w transporcie humanitarnym na tereny objęte wojną.

PUP uruchamia infolinię w zakresie zgłaszania ofert pracy przez pracodawców oraz informacji o zatrudnianiu uchodźców.

3 marca

Pierwsze pakiety darów są pakowane przez wolontariuszy i trafiają do potrzebujących.

Starostwo informuje o dostępie do darmowej pomocy psychologicznej dla uchodźców.

4 marca

Starostwo informuje o dostępie do bezpłatnych porad prawnych i porad obywatelskich dla uchodźców. Uruchomiony zostaje dyżur telefoniczny z zakresu pomocy prawnej cudzoziemcom. Zbiera się Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego.

5 marca

Przybywa miejsc zakwaterowania. Ogółem dostępnych jest 330 miejsc, z czego kilkadziesiąt już zajętych. W Domu Seniora w Woli przygotowano 20 miejsc dla osób schorowanych, z niepełnosprawnościami, wymagających opieki.

7 marca

Starostwo publikuje informacje o legalizacji pobytu ukraińskich uchodźców w Polsce.

8 marca

Powiat Pszczyński i partnerski powiat Anhalt-Bitterfeld solidarnie pomagają ofiarom wojny. W ciągu zaledwie trzech dni partnerzy z Niemiec zbierają 80 ton potrzebnych rzeczy i żywności dla obywateli Ukrainy. Pomoc humanitarna organizowana przez powiat trafia na tereny objęte wojną, wspierane są także ukraińskie rodziny, które znalazły schronienie w powiecie.

W bazie noclegowej widnieje 618 miejsc, z czego 103 są zajęte.

10 marca

Punkt zbiórki darów staje się „Marketem pomocy” - miejscem, które kojarzy już każda osoba pomagająca w powiecie.

Na bieżąco trwa aktualizacja potrzeb, przyjmowanie i rozdzielanie darów.

W Starostwie przedstawiciele oświaty publicznej i niepublicznej z wszystkich gmin oraz przedstawiciele stowarzyszeń omawiali możliwe rozwiązania związane z edukacją dzieci i młodzieży z Ukrainy.

11 marca

Zajętych jest już 331 miejsc zakwaterowania, organizowane są kolejne.

14 marca

Market pomocy regularnie odwiedzany jest przez potrzebujących. Dary zorganizowane są jak w wielkopowierzchniowym sklepie.

Ponad 500 osób skorzystało już ze zorganizowanych miejsc tymczasowego zakwaterowania. W 21 obiektach przebywa 441 osób (część zostało wykwaterowanych).

Ogólnie pomoc trafiła już do ponad 1300 potrzebujących.

15 marca

W Powiatowym Zespole Szkół nr 2 im. Karola Miarki powstaje oddział przygotowawczy dla uczniów przybywających z Ukrainy.

17 marca

Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Powiatu Pszczyńskiego omawia sprawy związane z pomocą uchodźcom z Ukrainy na terenie powiatu.

21 marca

W Powiatowym Zespole Szkół nr 2 uruchomiony został oddział przygotowawczy dla ukraińskiej młodzieży na poziomie szkoły ponadpodstawowej.

23 marca

Kolejne transporty z darami są w drodze na objęte wojną tereny Ukrainy. Rada Powiatu jednogłośnie przyjęła uchwałę w sprawie wyrażenia sprzeciwu wobec agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.

24 marca

Podczas posiedzenia Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego podsumowano dotychczasowe działania związane z pomocą obywatelom Ukrainy:

- na terenie powiatu schronienie znalazło ponad 2000 uchodźców,
- przygotowane zostały 24 obiekty zbiorowego kwaterowania uchodźców, a w których dostępne są 663 miejsca,
- uchodźców przyjęły również parafie oraz gozłakowickie uzdrowisko,
- 380 miejsc udostępnił przedsiębiorcy
- u rodzin w powiecie przebywa niemal 1300 obywateli Ukrainy.

25 marca

Udostępniona zostaje nieodpłatna oferta kulturalno-rekreacyjna i edukacyjna dla uchodźców.

Wiele firm, instytucji i organizacji zaangażowało się w organizację zajęć dla obywateli Ukrainy.

29 marca

Do pomocy uchodźcom z Ukrainy włączyli się członkowie siedmiu kół łowieckich rejonu pszczyńskiego. 50 własnoręcznie wykonanych parawanów przekazali do obiektów zbiorowego zakwaterowania uchodźców w powiecie pszczyńskim.

Powiatowy Urząd Pracy w Pszczynie wspólnie z Gminą Pawłowice organizują spotkanie, na którym uchodźcy z Ukrainy mogli uzyskać informacje o wolnych miejscach pracy.

31 marca

Starostwo przygotowało i opublikowało ulotkę z najważniejszymi informacjami potrzebnymi uchodźcom - w języku ukraińskim oraz polskim.

12 kwietnia

„Market pomocy” udzielił pomocy już ponad 3000 osób. Obsługa w markecie pomocy zajmują się wolontariusze - harcerze z Grupy Ratowniczej HKR Pszczyna oraz zgłaszający się mieszkańcy powiatu i obywatele Ukrainy.

22 kwietnia

Powiat pozyskał od Śląskiego Banku Żywności 1,3 tony żywności i środków kosmetycznych. Dary jeszcze przed prawosławnymi Świątami Wielkanocnymi zasilily „market pomocy”.

28 kwietnia

W zbiorowych miejscach zakwaterowania przebywa 613 obywateli Ukrainy.

9 maja

Powiat organizuje spotkanie z prawnikami dla osób uciekających przed wojną. Zagadnienia wyjaśniane są w języku ukraińskim.

11 maja

Mieszkaniec powiatu, były żołnierz, pomyślnie realizuje trzeci, prywatny transport ze sprzętem medycznym i lekami przekazanymi przez powiat i jego mieszkańców na linię frontu.

Z ostatniej wyprawy wraca z podziękowaniami za wielokrotne wsparcie żołnierzy z jednostki z Jaworowa. Przekazał także podziękowania z irpieńskiego szpitala. *„Dzięki bezpośredniej pomocy dotarły do nas środki, które są bezcenne na linii frontu, bo dzięki nim możliwe jest ratowanie bezcennego życia żołnierzy walczących o wolność Ukrainy i bezpieczeństwo Europy”* - czytamy w podziękowaniach.

23 czerwca

Zarząd Powiatu Pszczyńskiego zaprosił wolontariuszy i przedsiębiorców zaangażowanych w działanie „marketu pomocy” na spotkanie, by podziękować za czynione dobro. Market powoli wygasza działalność, z uwagi na mniejsze potrzeby uchodźców.

Z Punktu Pomocy Humanitarnej prowadzonego przez powiat do tej pory wysłano na tereny objęte wojną ponad 200 palet darów z żywnością, opatrunkami, lekami, środkami higienicznymi, kocami i śpiworami.

13 lipca

Śląski Bank Żywności przekazał dary dla uchodźców z Ukrainy do Punktu Pomocy Humanitarnej prowadzonego przez powiat.

30 lipca

„Market pomocy” zawiesza działalność z uwagi na zaspokojenie potrzeb uchodźców.

Od pierwszego dnia wojny w Ukrainie na terenie powiatu pszczyńskiego schronienie znalazło blisko 3 tysiące obywateli Ukrainy.

Obecnie w 16 obiektach zbiorowego zakwaterowania uchodźców przebywa ok. 380 osób.

Wielu obywateli Ukrainy schroniło się też w domach mieszkańców.

Od momentu inwazji Rosji w zbiorowych obiektach zabezpieczonych przez samorządy, parafie i udostępnionych przez przedsiębiorców przebywało niemal 1300 uchodźców.

Wszystkie działania podjęte w trakcie trwania dwóch opisanych kryzysów możliwe były dzięki doskonałej współpracy służb i jednostek powiatowych oraz przede wszystkim ogromnej armii wolontariuszy i ludzi dobrych serc.

Rysunek 10 Fragment pracy wolontariuszy powiatu pszczyńskiego wspierających ukraińskich uchodźców

Źródło: Starostwo Powiatowe w Pszczyń

Organizacje pozarządowe

Na terenie powiatu zarejestrowane są liczne organizacje pozarządowe, działające w różnorodnych dziedzinach sztuki, kultury, sportu i innych zainteresowań. W powiecie zarejestrowano:

- 43 kluby sportowe działające w formie stowarzyszenia, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej,
- 33 kluby sportowe zarejestrowane w KRS,
- 43 stowarzyszenia zwykłe,
- 122 stowarzyszenia zarejestrowane w KRS,
- 52 fundacje,
- 47 uczniowskich klubów sportowych.

Każdego roku Zarząd Powiatu Pszczyńskiego ogłasza otwarte konkursy ofert, w których organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego mogą ubiegać się o środki na działania skierowane do mieszkańców powiatu pszczyńskiego. W roku 2022 rozdysponowana kwota to 90 tys. zł. W ramach otwartych konkursów ofert przyznano społecznikom ponad 80 tys. zł. w czterech kategoriach: turystyki i krajoznawstwa, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz ochrony i promocji zdrowia.

Powiat prowadzi **Powiatowe Centrum Organizacji Pozarządowych**, w którym można uzyskać profesjonalne porady świadczone przez doradców i animatorów Regionalnego Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej. Wsparcie udzielane jest także w siedzibie klientów. Podczas dyżurów można bezpłatnie uzyskać podstawowe informacje na temat m.in.:

- zakładania i prowadzenia podmiotów ekonomii społecznej,
- pozyskiwania środków na działalność (nawet do 140 tys. zł w ramach dotacji udzielanych przez ROWES),
- opracowania projektów i przygotowania wniosków o dofinansowanie,
- zarządzania finansami w podmiotach ekonomii społecznej,
- sprawozdawczości w podmiotach ekonomii społecznej,
- zarządzania podmiotami ekonomii społecznej,
- tworzenia partnerstw lokalnych.

Organizacje pozarządowe przyczyniają się do rozwoju demokracji i kształtują postawy obywatelskie. Przedstawiciele licznych organizacji pozarządowych konsultują aktywnie przedsięwzięcia władz powiatu, w tym również prace nad niniejszą Strategią.

4.8 Kultura i zabytki

Powiat pszczyński jest wyjątkowym miejscem na kulturalnej mapie województwa. Silnie zakorzeniona jest w tym miejscu kultura ludowa, lokalne tradycje, rękodzieło oraz śląski etos.

Realizowaniem działań kulturalnych w powiecie zajmują się samorządy gminne i podlegające im instytucje oraz stowarzyszenia, a także parafie i koła gospodyń wiejskich.

Jedyną powiatową instytucją realizującą funkcje kulturalne jest Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej, którego działalność omówiono w podrozdziale poświęconemu oświacie. Zajęcia odbywają się w powiatowych szkołach i placówkach oświatowych w całym powiecie, na zasadzie grzecznościowego udostępnienia pomieszczeń. Działania kulturalne powiatu organizuje i koordynuje Wydział Promocji Powiatu i Integracji Europejskiej Starostwa Powiatowego.

Działalność kulturalna powiatu jako jednostki administracyjnej polega przede wszystkim na organizowaniu i współorganizowaniu wydarzeń kulturalnych, z których większość ma charakter cykliczny. Jedną z najbardziej charakterystycznych imprez jest Żubrowisko, stanowiące przegląd amatorskich zespołów muzycznych. W 2021 r. powiat był organizatorem również:

- koncertów plenerowych oraz wystaw malarstwa i fotografii w ramach projektu „Prześiądź się na kulturę”,
- Gali Przedsiębiorczości „Złote Laury Przewodniczącego Rady Powiatu oraz Starosty Pszczyńskiej”,
- rozdania nagród Starosty Pszczyńskiego za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury,
- Zupy Wigilijnej.

W roku 2021 powiat zorganizował 5 uroczystości o charakterze patriotycznym i był współorganizatorem ponad 20 przedsięwzięć o zasięgu powiatowym, np. II Pszczyński Festiwal Nauki, festiwal Śląskie Miraże Art Fest, finał WOŚP.

W 2021 r. przyznano Statuetkę Żubra Pszczyńskiego w dziedzinie kultury i sztuki oraz przyznano Żubra Starosty Pszczyńskiego dla Koła Łowieckiego „Bażant” z Miedznej za 50 lat pielęgnowania tradycji i obyczajów łowieckich oraz służbę na rzecz przyrody ziemi pszczyńskiej.

Powiat pszczyński w roku 2021 zrealizował również liczne publikacje kulturalne - „Łączy nas muzyka. W 65-lecie Ogniska Muzycznego w Pszczynie”, „Rola i zadania kół łowieckich w zarządzaniu środowiskiem przyrodniczym”, album „Charakter Doliny Górnej Wisły”.

Wśród obiektów zabytkowych o znaczeniu kulturalnym i turystycznym brakuje własności powiatowej. Infrastruktura będąca własnością poszczególnych gmin jest przez nie zarządzana i modernizowana. Rola powiatu skupia się na promocji zabytków i ciekawych kulturalnie miejsc.

4.9 Turystyka i sport

Powiat pszczyński jest jedną z najbardziej charakterystycznych destynacji turystycznych w województwie śląskim. Duży ruch turystów generuje przede wszystkim miasto Pszczyna oraz Goczałkowice-Zdrój.

Dużą zaletą jest dostępność w powiecie różnorodnej oferty turystycznej od pszczyńskich zabytków, przez wachlarz imprez kulturalnych o znaczeniu regionalnym, po turystykę rowerową, pieszą i sporty wodne.

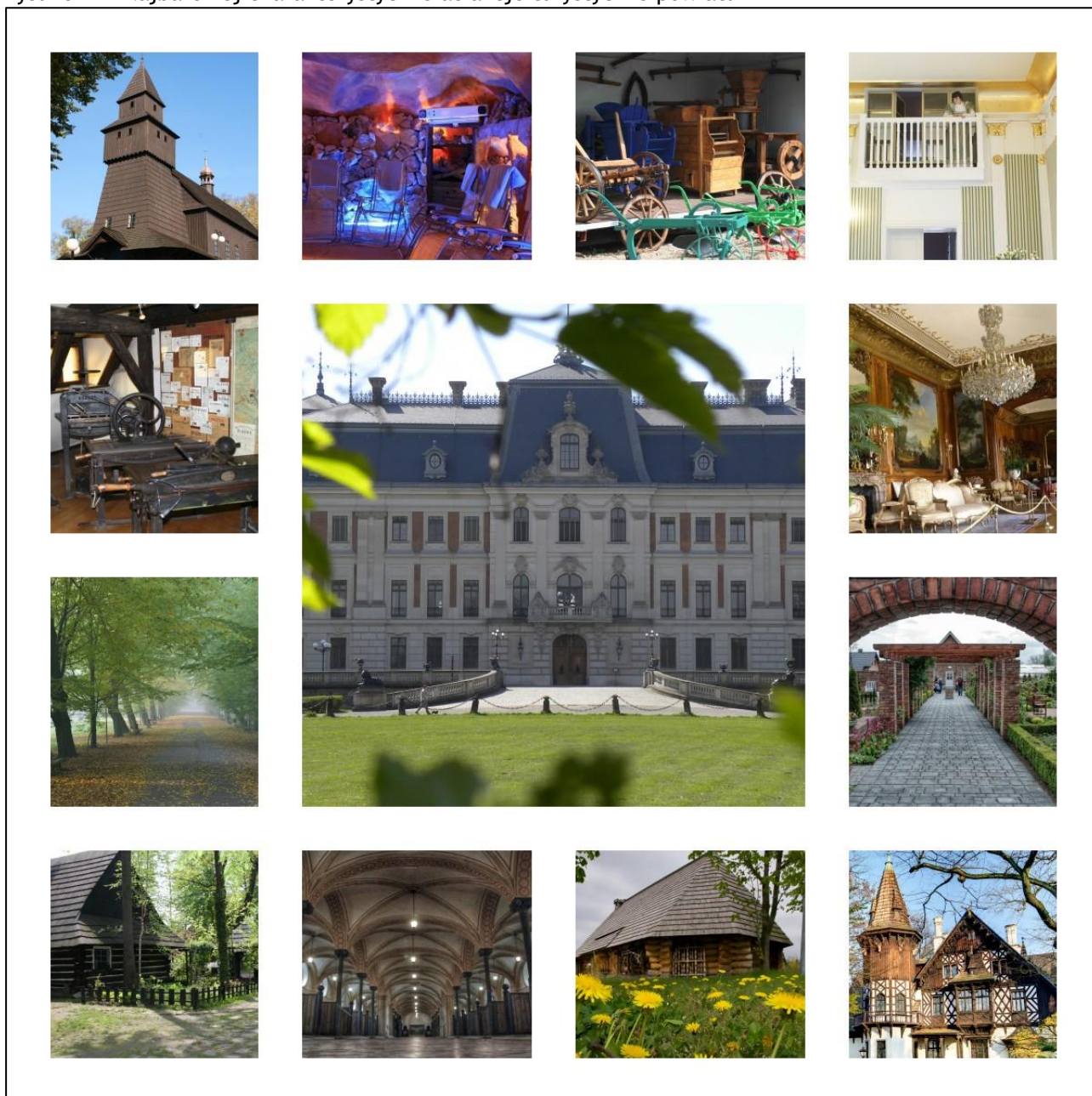
Najbardziej charakterystyczne atrakcje turystyczne powiatu:

- Muzeum Zamkowe w Pszczynie będące jednym z najcenniejszych muzeów-rezydencji w kraju. Budynek pochodzący z XIV wieku był wielokrotnie przebudowywany i obecnie mieści Muzeum Zamkowe, które prezentuje oryginalne historyczne wnętrza z przełomu XIX i XX wieku. Placówka za przeprowadzone prace konserwatorskie i restauracyjne otrzymała prestiżową nagrodę w konkursie Europa Nostra 1995. W zbiorach Muzeum zachowało się aż 70% historycznego wyposażenia zamku.
- W bezpośrednim sąsiedztwie miejskiego rynku leży zabytkowy Park Pszczyński, do którego wejście prowadzi m.in. przez dziedziniec zamkowy. Park przyciąga turystów cały rok. 156 ha dobrze zorganizowanej przestrzeni zielonej zachwyca różnorodnością przyrodniczą i bogactwem towarzyszących obiektów. Leżą tu m.in. stajnie książęce, lodownia, herbaciarnia i brama chińska, XVIII-wieczna kapliczka „Bądź Wola Twoja”. W zachodniej części parku, w tzw. Zwierzyńcu znajduje się pole golfowe, przylegające do terenów Pokazowej Zagrody Żubrów.
- Stajnie Książęce, kompleks ten tworzą: powozownia wybudowana w 1864 r., stajnie wraz z siodlarnią wybudowane w latach 1866-1867, ujeżdżalnia do budowy której przystąpiono w 1869 r. oraz murowane garaże, dla dziewięciu książęcych samochodów, które wzniesiono pomiędzy 1904 a 1910 r.
- Pokazowa Zagroda Żubrów - na blisko 10 ha wybudowano dwie zagrody wraz z infrastrukturą, m.in. paśnikami, zagrodą kwarantannową oraz magazynami karmy. Zwierzęta można oglądać z pomostu widokowego, na który osoby niepełnosprawne mogą wyjechać windą. W Zagrodzie można zobaczyć żubry, muflony, jelenie, sarny, daniele oraz kaczki, kazarki rdzawe, bernikle, gęsi, łabędzie oraz pawie. Na terenie Zagrody znajduje się obiekt muzealno-edukacyjny, w którym istnieje możliwość przeprowadzenia zajęć przyrodniczych. Przez obiekt prowadzi ścieżka edukacyjna, tablice przedstawiające las jako ekosystem oraz ekspozycje prezentujące faunę i florę.
- Muzeum Prasy Śląskiej w Pszczynie leżące na Szlaku Zabytków Techniki woj. Śląskiego, którego ekspozycja ukazuje dzieje prasy śląskiej od jej początków aż do roku 1939. Jako

jedyne w kraju muzeum czasopiśmiennictwa gromadzi zabytkowe maszyny i urządzenia drukarskie.

- Skansen Zagroda Wsi Pszczyńskiej również zlokalizowany w pszczyńskim parku, gromadzący najcenniejsze zabytki drewnianej architektury ludowej pochodzące z okolicznych wsi. Od 1976 roku organizowane są tu Spotkania pod Brzymem - święto kultury ludowej, w którym uczestniczy kilkadziesiąt zespołów śpiewaczych i kapel z całego regionu.
- Liczne obiekty zabytkowej architektury sakralnej, w tym aż 7 drewnianych kościółków leżących na Szlaku Architektury Drewnianej województwa.
- Zameczek Myśliwski Promnice w Kobiórze będący neogotyckim pałacem wybudowanym przez Jana Henryka XV w 1861 roku nad sztucznym Jeziolem Paprocańskim. Zameczek jest częścią Muzeum Zamkowego w Pszczynie, obiekty łączy zabytkowa aleja dębowa.
- Książęca Bażantarnia stanowiąca XVIII-wieczny Pałac Klasycystyczny Fryderyka Erdmana w Pszczynie-Porębie, będąca jednym z najcenniejszych obiektów tego typu na Śląsku.
- Muzeum Regionalne Goczałkowic-Zdroju propagujące historię i zabytki kultury regionu. Zbiory muzealne upowszechniają znajomość historii uzdrowiska, jego zabytków oraz wartości dziedzictwa lokalnego.
- Prywatne zbiory i kolekcje udostępniane dzięki zamiłowaniu mieszkańców powiatu do kolekcjonerstwa - Muzeum Regionalne „Smolarnia” posiada m. in. atelier fotograficzne oraz kolekcję przedwojennych strojów śląskich kobiet, prywatna kolekcja Państwa Szenderów i Pana Tadeusza Żyły zawierają eksponaty przypominające o dawnym życiu na ziemi pszczyńskiej.
- Uzdrowisko Goczałkowice-Zdrój i Jezioro Goczałkowickie,
- Gospodarstwo szkótkarskie Kapias w Goczałkowicach-Zdroju.

Rysunek 11 Najbardziej charakterystyczne atrakcje turystyczne powiatu

Źródło: Grafiki Starostwa Powiatowego w Pszczynie

Ziemia pszczyńska to również liczne, dobrze oznakowane szlaki, ścieżki i trasy piesze oraz rowerowe, umożliwiające aktywną rekreację w otoczeniu niepowtarzalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Teren powiatu większości mieszkańców aglomeracji kojarzy się z bezpiecznym miejscem do uprawiania turystyki rowerowej.

Najważniejsze szlaki turystyki aktywnej:

- Wojewódzka trasa rowerowa nr 1 o przebiegu: Katowice - Tychy - Kobiór - Pszczyna. Na terenie powiatu trasa biegnie 16 km od północnego tarasu zamku w Pszczynie.

- Europejska Trasa Rowerowa Eurovelo (R4) o przebiegu Golasowice - Zbytków (pow. cieszyński) - Strumień (pow. cieszyński) - Wisła Mała - Studzionka - Wisła Wielka - Łąka - Pszczyna - Ćwiklice - Frydek - Wola. Na terenie powiatu trasa biegnie 36 km.
- Międzynarodowa Trasa Rowerowa „Greenways” o przebiegu Kraków - Morawy - Wiedeń - szlak dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego „Greenways” to zielone szlaki tworzone wzdłuż rzek, tradycyjnych historycznych tras handlowych, naturalnych korytarzy przyrodniczych. Łączą regiony, atrakcje turystyczne i lokalne inicjatywy, wspierają rozwój turystyki lokalnej przyjaznej dla środowiska i rekreacji oraz promują zdrowy styl życia i niezmotywowane formy transportu. Na terenie powiatu trasa biegnie 33 km.
- Trasa czterech sołectw - łącząca trasy: nr 2 w Pawłowicach, nr 4 Pawłowice-Studzionka i Wiślaną Trasę Rowerową (pętla: Goczałkowice-Zdrój - Pszczyna - Miedzna).
- Międzygminna sieć turystycznych tras rowerowych w powiecie pszczyńskim Pawłowice - Suszec - Kobiór - Pszczyna o długości 44,5 km.
- Trasy rowerowe gminy Kobiór - łącznie ponad 21 km.
- Trasy rowerowe gminy Pawłowice - łącznie niemal 60 km.
- Trasy rowerowe gminy Suszec - łącznie niemal 45 km.

Turystyce aktywnej służy duża lesistość powiatu i spora dostępność bezpiecznych duktów leśnych trafiająca w gusta miłośników spacerów i nordic walkingu.

Amatorzy sportów wodnych również mogą liczyć na ciekawą ofertę, szczególnie na terenie Ośrodka Sportów Wodnych w Łące oraz Ośrodka Rekreacyjnego „Gwaruś” w Suszcu.

W powiecie dostępne są liczne ośrodki rekreacji konnej oraz ogólnodostępny skatepark. Do dyspozycji mieszkańców i turystów pozostają ośrodki sportowe, hale sportowe i baseny w gminach, lodowiska i ścianki wspinaczkowe oraz kompleksy boisk (również o sztucznej nawierzchni).

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna stanowi w większości zasób poszczególnych gmin i jest przez nie utrzymywana.

Korzystne położenie powiatu na szlakach komunikacyjnych regionu generuje duży ruch turystyki jednodniowej. Okolice powiatu często odwiedzają mieszkańcy regionu, którzy w stosunkowo niewielkiej odległości od silnie zurbanizowanych centrów miast mogą w weekend odpocząć na łonie natury. Jak wynika z „Raportu - Badanie ruchu turystycznego w województwie śląskim w 2021 r.” okolice Pszczyny, Bielska-Białej, Szczyrku, Żywca, Jeleśni i Korbielowa w 2021 r. odwiedziło 14% krajowych turystów zewnętrznych odwiedzających woj. śląskie. Wynik jest zbliżony do roku 2019 (12%). Z kolei wśród turystów w ruchu wewnętrznym wskazaną okolicę odwiedziło 25% turystów (druga co do liczby turystów najbardziej atrakcyjna okolica).

Liczba miejsc noclegowych w powiecie nie imponuje, biorąc pod uwagę jego potencjał turystyczny. Zgodnie z danymi GUS BDL w roku 2021:

- na terenie powiatu funkcjonowało 11 turystycznych obiektów noclegowych¹², z których skorzystały łącznie 13 853 osoby,
- w powiecie funkcjonują 4,06 miejsca noclegowe na 1000 ludności, dla porównania w województwie 10,57.

Oferta noclegowa nie jest zróżnicowana. Dominują obiekty wyższej klasy, o relatywnie wysokich cenach. Brakuje obiektów zbiorowego zakwaterowania dla większych grup (np. kolonijnych). Uboga oferta jest wynikiem dużego udziału turystyki jednodniowej w ruchu turystycznym i dużego udziału mieszkańców aglomeracji w turystyce. Można w tym miejscu jednak dociekać czy część turystyki jednodniowej ma taki charakter właśnie z uwagi na braki w ofercie noclegowej.

Ruch turystyczny oczywiście cieszy, jednak rodzi też problemy. Widoczny jest problem niedostatecznej liczby miejsc parkingowych (szczególnie w centrum Pszczyń i w okolicach jeziora Goczałkowickiego) i „przejmowania” okolic atrakcyjnych turystycznie przez turystów kosztem mieszkańców.

Z ramienia powiatu życie sportowe organizuje Powiatowy Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pszczyń. Jednostka zarządza 4 obiektami powiatowymi:

- halą sportową,
- boiskiem piaskowym,
- siłownią zewnętrzną,
- kompleksem sportowym „Moje Boisko-ORLIK 2012”

organizowanym w 1 kompleksie, w bliskim sąsiedztwie Centrum Przesiadkowego w Pszczyń. Do godziny 15 z obiektów korzystają powiatowe szkoły, po 15 wszyscy mieszkańcy, w tym szczególnie grupy sportowe UKS.

POSiR jest organizatorem i współorganizatorem zawodów w 20 dyscyplinach sportowych, prowadzi także ligowe rozgrywki amatorskich sekcji sportowych i współzawodnictwa szkolnego oraz organizuje inne formy aktywnego spędzania wolnego czasu dla mieszkańców powiatu.

W 2021 roku z obiektów zarządzanych przez POSiR skorzystały łącznie 43 482 osoby ćwiczące. Obiekt był wyłączony 3 miesiące z funkcji sportowej, pełniąc rolę powiatowego centrum szczepień.

W roku 2021 odbyło się 49 imprez, które POSiR zorganizował, współorganizował lub udostępnił na ich potrzeby obiekt. Łącznie w imprezach wzięły udział 8194 osoby.

Przy POSiR działa UKS Centrum, którego zawodnicy szczył się licznymi sukcesami w swoich dyscyplinach.

¹² GUS bierze pod uwagę obiekty udostępniające co najmniej 10 miejsc noclegowych

Sport na ziemi pszczyńskiej wyróżnia multidyscyplinarność. Amatorzy i zawodowcy realizują się w różnorodnych formach aktywności i co istotne - mają do tego warunki infrastrukturalne. Cały powiat bogaty jest w infrastrukturę sportową, w tym również dostosowaną do sportu i rekreacji osób z niepełnosprawnościami. Duże natężenie obiektów kubaturowych widoczne jest przede wszystkim w Pszczynie, Pawłowicach i gminie Miedźna. Wachlarz dyscyplin sportowych, w których sportowcy z powiatu pszczyńskiego osiągają sukcesy na arenie krajowej i międzynarodowej jest bardzo szeroki - od lekkoatletyki poprzez zapasy, judo, curling, saneczkarstwo, strzelectwo sportowe, kolarstwo, squash, jeździectwo, futsal, badminton, pływanie, tenis ziemny, piłkę nożną czy siatkówkę. W powiecie widoczna jest mnogość aktywnie działających klubów sportowych, UKS-ów i innych organizacji pozarządowych działających w dziedzinie sportu i rekreacji. Istniejąca infrastruktura sportowa może być świetną bazą do rozwoju oferty turystycznej powiatu, uzupełniając jej różnorodność.

4.10 Rolnictwo

Powiat ma w dużym stopniu charakter rolniczy. Grunty rolne zajmują powierzchnię 20 185,19 ha, w tym¹³:

- użytki rolne: 18 566,38 ha,
- użytki rolne w dobrej kulturze: 18 343,05 ha,
- pod zasiewami: 15 472,52 ha.

Funkcjonuje 2 318 gospodarstw rolnych, w tym najwięcej (1 333) o powierzchni 1-5 ha. 1 796 gospodarstw prowadzi produkcję rolną na sprzedaż.

Na rzecz powiatowego rolnictwa pracują następujące instytucje: Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Pszczynie, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oddział w Pszczynie oraz Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Pszczynie.

Zgodnie z danymi KRUS, w roku 2022¹⁴:

- składki ubezpieczenia społecznego rolników zgłoszono łącznie dla 1821 osób, w tym: dla 45 osób w gospodarstwach powyżej 50 ha; dla 211 osób z działów gospodarki rolnej; dla 177 osób z działalności gospodarczej,
- liczba świadczeniobiorców z ubezpieczenia emerytalno-rentowego to 1697 osób,
- zgłoszono 12 wypadków wśród optacujących składki.

¹³ Dane dotyczące rolnictwa za Narodowym Spisem Rolniczym w 2020 r.

¹⁴ Sprawozdanie KRUS złożone do Rady Powiatu Pszczyńskiego dnia 17.10.2022 r.

Głównym zadaniem obsługiwany przez ARiMR jest wypłata tzw. dopłat bezpośrednich (podstawowy instrument wsparcia rolników przez Unię Europejską). W roku 2022¹⁵ w pszczyńskim biurze ARiMR:

- przyjęto 1 969 wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich na powierzchnię 16 391 ha,
- 608 rolników złożyło wniosek o przyznanie płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami,
- przyjęto ponad 330 wniosków (najwięcej w województwie) w ramach pomocy de minimis o dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału,
- przyjęto 103 wnioski o pomoc finansową dla pszczelarzy,
- obsługiwano liczne programy pomocowe w związku z aktualną sytuacją na świecie,
- obsługiwano wnioski w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i programów krajowych.

PZDR w Pszczynie działa w oparciu o Plan działalności doradczej¹⁶. W roku 2022 odbyły się szkolenia z zakresu:

- zmian w dopłatach bezpośrednich,
- sprzedaży bezpośredniej z gospodarstwa rolnego,
- bioasekuracji,
- dyrektywy azotanowej,
- technologii uprawy soi.

PZDR prowadzi również działalność odpłatną, w tym szkolenia, usługi doradcze, materiał siewny, plany nawozowe, etc.

Problemy rolnictwa w powiecie są zbieżne z krajowymi, należą do nich przede wszystkim: rosnące koszty zakupu środków do produkcji rolnej; problemy na rynku trzody chlewnej (niskie ceny skupu i zagrożenie chorobą ASF); biurokracja; niepewność cen na produkty rolne.

4.11 Walory przyrodnicze i ochrona środowiska

Powiat pszczyński usytuowany jest na terenie pagórkowatym, wykształconym z lodowcowych pokładów morenowych, wzniesiony na wysokości 200-300 m. n.p.m. oraz terenie wyżynnym i nizinnym. Powiat w części północno-zachodniej leży w obrębie Płaskowyżu Rybnickiego, w części centralnej i południowej w obrębie Równiny Pszczyńskiej, w części południowej w obrębie doliny Górnej Wisły oraz Podgórze Wilamowickiego.

¹⁵ Sprawozdanie ARiMR w Pszczynie złożone do Rady Powiatu Pszczyńskiego dnia 14.10.2022 r.

¹⁶ Sprawozdanie PZDR w Pszczynie złożone do Rady Powiatu Pszczyńskiego dnia 17.10.2022 r.

Ziemie powiatu pszczyńskiego charakteryzuje bogactwo przyrodnicze. Teren wyróżnia duży udział funkcji rolniczej, duża lesistość, otwarte łąki i pola, dostęp do licznych zbiorników wodnych i surowców naturalnych. Okoliczności przyrody sprzyjają aktywnej rekreacji oraz rozwojowi turystyki aktywnej.

Przez teren powiatu przepływa rzeka Pszczyńka, wraz z jej dopływami - rzeką Dokawą i Korzeńcem. Pszczyńka jest lewym dopływem Wisły. Na terenie powiatu znajdują się dwa duże zbiorniki wodne, tj. zbiornik w Łące (3,53 km²) oraz w Goczałkowicach-Zdroju (32 km²) - stanowiący rezerwar wody pitnej dla Śląska.

Powierzchnia gruntów leśnych w roku 2021¹⁷ wynosiła 13 610,79 ha, w ponad 96% są to grunty państwowe. Lesistość w powiecie wynosi 28% i jest niższa od wojewódzkiej (32,2%). Największy wskaźnik lesistości ma Gmina Kobiór (ponad 81%), stanowiąca jednocześnie gminę o najmniejszej powierzchni.

W roku 2021 w powiecie 554 ha lasów stanowiły własność prywatną. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa są nadzorowane przez starostę. W roku 2021 uproszczonym planem urządzenia lasu objęte były grunty leśne o powierzchni 83,18 ha, natomiast dla 422,20 ha lasu obowiązywało 1256 decyzji starosty określających zadania z zakresu gospodarki leśnej. Część zadań starosty, wynikających z ustawy o lasach na podstawie porozumienia, wykonuje Nadleśnictwo Kobiór. W roku 2021 wydano 1387 zaświadczeń w związku z określonym w ustawie o lasach prawem pierwokupu gruntu leśnego przez Skarb Państwa, reprezentowany przez Nadleśniczego Lasów Państwowych.

Lasy pszczyńskie mają wielowiekową historię i ugruntowaną tradycję myśliwską. Na terenie powiatu aktywnie działa 7 kół łowieckich i Społeczna Straż Rybacka Powiatu Pszczyńskiego.

W powiecie czynnie działa Kopalnia Pniówek należąca do Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. wydobywająca złoża węgla kamiennego. KWK Piast Ruch II wstrzymała wydobycie w roku 2005, KWK Krupiński wstrzymała wydobycie w roku 2017. W uzdrowiskowych Goczałkowicach-Zdroju występują wody mineralne chlorkowo-sodowe oraz torf leczniczy (borowina) ze złoża „Rudołtowice”.

Ze względu na wartości przyrodnicze i krajobrazowe w granicach powiatu wyznaczono:

- Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich,
- Rezerwat Przyrody Żubrowisko,
- Rezerwat przyrody Babczyna Dolina,
- liczne pomniki przyrody,
- obszary Natura 2000.

¹⁷ Na bazie danych GUS BDL

W całym powiecie występują bogate zasoby starodrzewu i malowniczych skupisk drzew. Starostwo aktywnie działa z lokalnymi społecznikami w kwestiach ochrony przyrody i środowiska. W lipcu 2022 r. ze stowarzyszeniem „Pszczyna Miasto Zielone” podpisano porozumienie ws. powołania zespołu opiniodawczo-doradczego do spraw ochrony dziedzictwa przyrodniczego w powiecie. Ponadto powiat aktywnie współpracuje ze Stowarzyszeniem Pszczyński Alarm Smogowy „Nie Dokarmiaj Smoga”.

Położenie powiatu w bliskim sąsiedztwie aglomeracji i wysoki poziom urbanizacji zaliczają powiat do obszarów znacznego oddziaływania człowieka na środowisko przyrodnicze. W powiecie obowiązuje Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego do roku 2020, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, program jest nadal realizowany.

Wśród największych zagrożeń środowiskowych w powiecie wymienić należy jakość stanu powietrza. SMOG jest zjawiskiem, z którym zмага się większość śląskich gmin i powiatów. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie powiatu pszczyńskiego jest usytuowana jedna stacja pomiarowa - stacja manualna monitoringu zanieczyszczeń pyłowych zlokalizowana w Pszczynie - ul. Bogedaina. Na terenie powiatu działa wiele czujników jakości powietrza, które umożliwiają śledzenie aktualnego stanu jakości powietrza w poszczególnych miejscowościach. W 2019 roku Starostwo Powiatowe zleciło montaż trzech czujników monitorujących jakość powietrza, tzw. eko-słupków. Rozwiązanie służy zwiększaniu świadomości społecznej jakości powietrza, a także ostrzega kolorem światła przed szkodliwymi dla zdrowia zanieczyszczeniami na terenach otwartych. Starostwo angażuje się w edukację środowiskową, promuje wymianę źródeł ciepła i wykorzystanie OZE.

4.12 Gospodarka, przedsiębiorczość i rynek pracy

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie powiatu corocznie wzrasta, co prezentują dane w poniższej tabeli. Sytuacja jest korzystna, szczególnie biorąc pod uwagę przebieg pandemii w latach 2020-2021 kiedy to wiele firm w kraju zmuszonych zostało trudną sytuacją finansową do zawieszenia lub zaprzestania działalności.

W roku 2021 w powiecie działalność prowadziły łącznie 12 803 podmioty gospodarcze. W sektorze własnościowym dominują podmioty prywatne stanowiące ponad 97% ogółu przedsiębiorstw. Corocznie przybywa firm prywatnych, liczba firm publicznych utrzymuje się na niemal niezmiennym poziomie.

Tabela 10 Liczba i rodzaje podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w powiecie pszczyńskim w latach 2018-2021

Liczba i rodzaje podmiotów gospodarki narodowej	2018	2019	2020	2021
ogółem	11 662	12 106	12 401	12 803
działających w sektorze publicznym	263	264	263	265
działających w sektorze prywatnym	11 305	11 736	12 044	12 440
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	177	178	177	179
sektor publiczny - spółki handlowe	11	11	11	11
sektor prywatny - ogółem	11 305	11 736	12 044	12 440
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	8 814	9 164	9 406	9 715
sektor prywatny - spółki handlowe	925	996	1 033	1 094
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	74	74	71	72
sektor prywatny - spółdzielnie	24	23	22	20
sektor prywatny - fundacje	44	47	52	58
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	246	260	265	270

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS BDL

W formach prowadzonej działalności dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowiące ponad 78% ogółu podmiotów prywatnych. Świadczy to o dużej przedsiębiorczości mieszkańców powiatu. Gotowość do samozatrudnienia jest jedną z charakterystycznych cech powiatowego rynku pracy.

Wśród wszystkich podmiotów gospodarczych w roku 2021:

- 318 działało w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (2,48%),
- 3 720 działało w sektorze przemysłu i budownictwa (29,05%),
- 8 765 działało w pozostałej działalności (68,47%).

W roku 2021 w powiecie działało 5 dużych zakładów pracy, tj. zatrudniających co najmniej 250 pracowników, 80 firm zatrudniało pomiędzy 50 a 249 osobami, 477 firm to pracodawcy od 10 do 49 pracowników, najliczniejsza grupa 12 241 to firmy zatrudniające od 0 do 9 osób (w tym samozatrudnieni). W powiecie zdecydowanie dominują mikro i małe przedsiębiorstwa.

Na 1000 ludności w powiecie 253 osoby w roku 2021 to osoby pracujące, w tym samym okresie w województwie wskaźnik wynosił 277. Pozytywny jest również wskaźnik pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym wynoszący 415,8. Dominuje zatrudnienie w przemyśle i budownictwie - 44% ogółu pracujących¹⁸.

Powiat jako jednostka samorządowa nie posiada terenów inwestycyjnych. Wszystkie dostępne tereny inwestycyjne stanowią własność gmin lub własność prywatną. Powiat aktywnie uczestniczy

¹⁸ Na bazie danych GUS BDL

w promowaniu oferty inwestycyjnej ziemi pszczyńskiej i jest inicjatorem spajania oferty. W grudniu 2021 r. podczas Konwentu Starosty, Burmistrza oraz Wójtów Gmin Powiatu Pszczyńskiego, który odbył się na terenie Podstrefy Tyskiej Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej zawarto porozumienie z KSSE S.A. w zakresie ukierunkowania uczniów wybierających szkoły ponadpodstawowe na szkolnictwo zawodowe i techniczne oraz aktywizacji terenów inwestycyjnych. Współpraca samorządów z KSSE zakłada:

- organizowanie szkoleń dla doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach podstawowych, w celu dostarczania aktualnych treści z zakresu potrzeb rynku pracy oraz trendów zawodowych,
- wizyty studyjne w przedsiębiorstwach produkcyjnych inwestorów KSSE dla dyrektorów szkół, doradców zawodowych i nauczycieli zawodu,
- aktywizację gospodarczą terenów inwestycyjnych dostępnych na terenie powiatu. Stworzona zostanie baza terenów, które będą oferowane inwestorom oraz wykaz nieruchomości spełniających określone wymogi inwestycyjne,
- organizację tzw. boosterów z przedsiębiorcami zainteresowanymi inwestycjami przy współdziałaniu KSSE.

Od 13 lat odbywa się coroczna gala „Złoty Laur”, w trakcie której Starosta pszczyński oraz przewodniczący Rady Powiatu nagradzają najbardziej prężnych przedsiębiorców działających w powiecie. Gala poza samą wartością prestiżu dla osób wyróżnionych ma również na celu promowanie przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Od 9 lat organizowana jest uroczysta gala „Klejnot Ziemi Pszczyńskiej”, w trakcie której PUP promuje aktywność zawodową i społeczną wśród kobiet, wyróżniając kobiety kreatywne, aktywne i przedsiębiorcze.

Powiat, głównie za pośrednictwem PUP w Pszczynie realizuje wiele projektów, imprez i aktywności pozwalających rozwijać przedsiębiorczość i zwiększać zatrudnienie w powiecie, np.:

- projekt pilotażowy „Na miejsca. Gotowi. Start(up)!” realizowany w okresie 10.2021-12.2022 - założeniem projektu jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych do 30. roku życia, które nie prowadziły dotychczas własnej działalności gospodarczej. Projekt ma na celu wsparcie i promocję innowacyjnych pomysłów, które będą realizowane w formie innowacyjnego „start-upu” dofinansowanego do 30 000,00 zł, udzielane będzie też wsparcie pomostowe na rozwój firmy do 1200 zł. miesięcznie.
- projekt „Razem po sukces. Aktywizacja osób młodych, które utraciły zatrudnienie po 1 marca 2020 r. lub będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w powiecie

pszczyńskim” realizowany w ramach POWER 2014-2020 w latach 2021-2023 mający na celu aktywizację zawodową oraz zwiększenie możliwości zatrudnienia osób do 30. roku życia.

- kiermasz pracy wakacyjnej - wydarzenie umożliwiające zapoznanie się młodzieży z ofertami pracy wakacyjnej.
- powiatowy tydzień kariery - w 2013 r PUP w Pszczynie powołał Powiatową Synergię Rozwoju Zawodowego, skupiającą obecnie 34 jednostki oświaty, rynku pracy, podmioty gospodarcze oraz organizacje non-profit z terenu powiatu pszczyńskiego. Działania PSRZ zmierzają ku realizacji następujących celów: wprowadzenie i utrwalenie metod współpracy, wymiany idei, doświadczeń, informacji pomiędzy doradcami zatrudnionymi w różnych instytucjach; zwiększenie jakości i dostępności usług doradczych; prowadzenie wspólnych projektów; tworzenie i wydawanie materiałów informacyjnych; szkolenia wewnętrzne; popularyzacja wiedzy o usługach doradcy zawodowego w społeczności naszego regionu.

Działania wspierające rynek pracy i walka z bezrobociem są od lat bardzo skuteczne. Powiat pszczyński charakteryzuje jedna z najniższych w regionie stopa bezrobocia. Dane za ostatnie lata prezentuje poniższa tabela¹⁹.

Tabela 11 Stopa bezrobocia w powiecie pszczyńskim w latach 2018-2021, stan na 31.12. każdego roku

Stopa bezrobocia	2018	2019	2020	2021
Stopa bezrobocia rejestrowanego	3,1	2,7	3,9	3,2

Źródło: opracowanie własne na bazie danych PUP w Pszczynie

Stopa bezrobocia od lat utrzymuje się na wyrównanym niskim poziomie i zaniża średnią wojewódzką i krajową. Na koniec lipca 2022 r. stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 3,2% (województwo 3,7%, kraj 4,9%).

Na dzień 31 lipca 2022 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Pszczynie wynosiła 1436 osób (w tym 859 kobiet).

W grupie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdują się 1184 osoby, w tym:

- 321 do 30 roku życia,
- 697 długotrwale bezrobotnych,
- 391 powyżej 50 roku życia,
- 64 korzystające z pomocy społecznej,
- 303 posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia,
- 4 posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- 80 niepełnosprawnych.

¹⁹ Wszystkie dane dotyczące bezrobocia pochodzą ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Pszczynie

Aż 61% bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowią kobiety, co zmniejsza ich szanse na znalezienie zatrudnienia.

Wśród ogółu 859 zarejestrowanych kobiet:

- 29% nie posiada kwalifikacji zawodowych,
- 15% nie posiada doświadczenia zawodowego,
- 53% to osoby długotrwale bezrobotne,
- 10% stanowią kobiety do 25 roku życia,
- 22% ukończyło 50. rok życia.

W lipcu 2022 r. liczba bezrobotnych mieszkańców wsi, podobnie jak w latach poprzednich stanowiła blisko 68% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (973 osoby). Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby do 35. roku życia - 37%. Osoby zarejestrowane w PUP charakteryzuje w dalszym ciągu niski poziom wykształcenia - 53% tych osób zakończyło edukację na poziomie szkoły zasadniczej zawodowej/branżowej lub gimnazjalnej/podstawowej. Ponad 71% bezrobotnych udokumentowało posiadanie kwalifikacji zawodowych, a blisko 73% co najmniej 12 miesięczne doświadczenie zawodowe. Wśród rejestrowanych bezrobotnych niezmiennie przeważają osoby powracające do ewidencji bezrobotnych. W roku 2021 rejestrowani po raz kolejny stanowili blisko 69% ogółu rejestrowanych w tym czasie. Specyfika bezrobotnych w ostatnich latach jest w zasadzie niezmienna.

Jak wynika z analizy napływających do PUP ofert pracy, jednym z podstawowych wymagań pracodawców względem przyszłego pracownika jest chęć do pracy i gotowość do podnoszenia swoich kwalifikacji. Pracodawcy coraz częściej oferują możliwość przyuczenia pracownika na stanowisku pracy. Coraz większa liczba bezrobotnych posiada doświadczenie zawodowe, potwierdzone co najmniej rocznym stażem pracy, części osób nie udało się w tym czasie nabyć wystarczających umiejętności, by być konkurencyjnym na rynku pracy - posiadany staż pracy jest za krótki.

W lipcu 2022 r. zarejestrowanych było 80 osób bezrobotnych z niepełnosprawnością. Grupę tą charakteryzuje: długi okres pozostawania bez pracy, niskie wykształcenie, wiek powyżej 45 lat.

W 2021 r. PUP dysponował 2839 wolnymi miejscami pracy i aktywizacji zawodowej, w tym 393 to oferty subsydiowane. Oferty pracy niesubsydiowanej dotyczyły głównie takich stanowisk jak: pracownicy w branży budowlanej, elektromonter lub elektryk, magazynier, mechanicy samochodowi, sprzedawca, piekarze, cukiernicy. Pojawiały się również w większej ilości oferty pracy na takie stanowiska jak: kontroler jakości, obieraczka pieczarek, pracownik na hali przy zbiorze pieczarek, pracownik produkcji, operator maszyn. Były to głównie oferty pracy zgłaszane w celu uzyskania tzw. informacji starosty, a zatem pracodawcy byli zainteresowani utrzymaniem w zatrudnieniu cudzoziemców wykonujących pracę na tych stanowiskach lub zatrudnieniem na powyższe stanowiska cudzoziemców. Ponadto zgłoszono łącznie 24 wolne miejsca pracy dla osób

z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Dotyczyły one takich stanowisk jak: strażnik/pracownik ochrony, kasjer-sprzedawca.

W ramach sieci EURES (Europejskie Służby Zatrudnienia) Urząd otrzymał w 2021 r. do upowszechnienia 335 zagranicznych ofert pracy na 2151 wolnych miejsc pracy.

Gospodarka w powiecie rozwija się dynamicznie i systematycznie, rynek pracy jest stabilny i daje perspektywy rozwoju, bezrobocie jest marginalne i dotyczy głównie osób w szczególnej sytuacji.

4.13 Układ komunikacyjny i transportowy

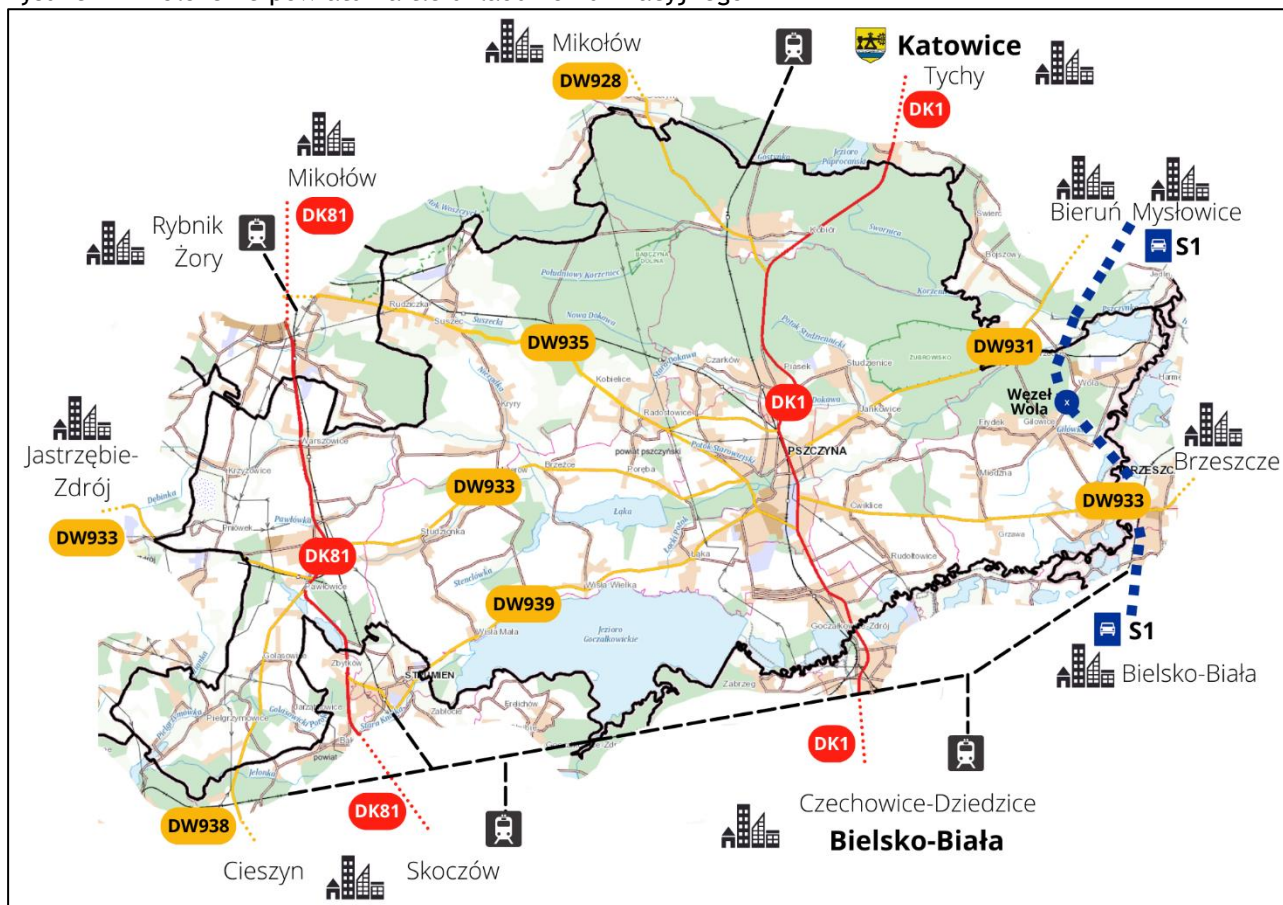
Powiat pszczyński cechuje korzystny układ lokalizacji - w sąsiedztwie aglomeracji katowickiej i województwa małopolskiego, w niedalekiej odległości przejścia granicznego w Cieszynie, a także dwóch pasm górskich - Beskidu Śląskiego i Beskidu Żywieckiego oraz dużych miast jak Katowice, Bielsko-Biała, Tychy, Oświęcim, Jastrzębie-Zdrój czy Żory.

Przez teren powiatu pszczyńskiego przebiegają drogowe trakty komunikacyjne, ważne dla południowej i zachodniej części województwa śląskiego - Droga Krajowa nr 1 oraz Droga Krajowa nr 81. Ponadto duże znaczenie komunikacyjne mają drogi wojewódzkie: DW nr 933 Oświęcim - Wodzisław Śląski, DW nr 935 Pszczyna - Rybnik, DW nr 938 Pawłowice - Cieszyn, DW nr 939 Pszczyna - Strumień, DW nr 931 Pszczyna - Bieruń oraz DW nr 928 Kobiór - Mikołów.

W trakcie realizacji pozostaje trasa S1, przebiegająca na obszarze gminy Miedźna (węzeł Wola). S1 to droga ekspresowa, która połączy Autostradę A1 w Pyrzowicach z granicą ze Słowacją w Zwardoniu. Droga pozwoli odciążać ruch w powiecie, podniesie jego atrakcyjność turystyczną oraz inwestycyjną.

Położenie powiatu na tle układu komunikacyjnego przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 12 Położenie powiatu na tle układu komunikacyjnego

Źródło: opracowanie własne na bazie map geoportal.gov.pl

Przez Pszczynę, Kobiór, Goczałkowice-Zdrój przebiega ważna magistrala kolejowa, łącząca Katowice z Bielsko-Białą i dalej przez Zwardoń prowadząca na Słowację, a przez Zebrzydowice - do Czech.

W kompetencjach powiatu pozostaje utrzymanie dróg powiatowych, funkcję tą realizuje Powiatowy Zarząd Dróg w Pszczynie, w którego zarządzie w roku 2021 było 214,73 km dróg powiatowych i 18 obiektów mostowych oraz 13,4 km powiatowych ścieżek rowerowych. Około 65% powiatowej infrastruktury drogowej jest w stanie bardzo dobrym lub dobrym, w stanie ostrzegawczym- 21% a w stanie złym lub bardzo złym - 14%²⁰. Drogowa sieć powiatowo-gminna jest dobrze rozbudowana, nie spełnia jednak częściowo parametrów na poziomie nośności i stopnia eksploatacji, inwestycje realizowane są stosownie do ograniczeń budżetowych.

W 2021 r. zarejestrowanych było w powiecie 106 786 wszystkich pojazdów (wzrost o 2 669 szt.), największą grupę stanowiły samochody osobowe (70%). Na 1 mieszkańca przypadło 0,58 samochodu osobowego i 0,83 pojazdu²¹.

²⁰ Raport o stanie powiatu za 2021 r.

²¹ Raport o stanie powiatu za 2021 r.

Uwarunkowania środowiskowe, zmiany klimatu, zanieczyszczenia środowiska i dbałość o ekologię są motywatorami do ograniczenia ruchu pojazdów na rzecz transportu zbiorowego lub rowerowego. Powiat pszczyński od roku 2015 rozpoczął budowę powiatowego publicznego systemu transportu publicznego, w 2017 r. pracę rozpoczęła pierwsza linia. System obejmuje obecnie 3 linie autobusowe:

- U1 Pszczyzna-Pawłowice i Pawłowice-Pszczyna
- U2 Pszczyzna-Żory i Żory-Pszczyna
- U4 Pszczyzna-Goczałkowice-Zdrój i Goczałkowice-Zdrój Pszczyna

Trasy są na bieżąco analizowane, prowadzone są badania opinii pasażerów, oferta dostosowywana jest do zgłaszanych potrzeb, np. od 1 stycznia 2022 r. autobusy wydłużyły trasę aby bezpiecznie wysadzać młodzież w okolicy szkoły ponadpodstawowej.

Trwają prace zmierzające do rozbudowy systemu i wprowadzenia do komunikacji powiatowej również komunikacji gminnej.

Starostwo zakończyło w roku 2019 największe zadanie inwestycyjne w historii powiatu, polegające na budowie centrum przesiadkowego. Oddano do użytku obiekt do obsługi pasażerów z poczekalnią, pomieszczeniami do kierowania ruchem, ogólnodostępnymi toaletami i pokojem dla rodziców z dzieckiem. Przy budynku znajduje się wiata przystankowa z sześcioma stanowiskami do odjazdu autobusów i busów. Centrum przesiadkowe mieści się w bezpośrednim sąsiedztwie dworca kolejowego i architektonicznie do niego nawiązuje. Przy centrum przesiadkowym powstał parking dla rowerów na 180 miejsc, parkingi dla samochodów na niemal 200 miejsc oraz nowy postój taksówek. Gruntownie przebudowany został układ drogowy w rejonie ulic Sokół, Plac Dworcowy i Kościuszki. Przebudowano instalacje, ulice oraz chodniki, powstały nowe ciągi pieszo-rowerowe i pieszo-jezdne.

Powiatowe Centrum Przesiadkowe w Pszczynie powstało w celu zapewnienia odpowiedniego komfortu i dostępu do informacji mieszkańcom i podróżnym korzystającym z komunikacji powiatowej. Obiekt został wyposażony w elektroniczne rozkłady jazdy oraz tablice informacyjne, a także infokioski, z których pasażerowie dowiadują się najważniejszych informacji o powiecie i komunikacji. Ideą budowy obiektu było zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego w powiecie, stworzenie miejsca pozwalającego na integrację różnych przewoźników i przesiadkę z komunikacji lokalnej na regionalną. Obecnie infrastrukturę wykorzystuje powiatowy system transportu publicznego, gminny system Pszczyny i przewoźnicy linii komercyjnych. Jednocześnie inwestycja ma na celu zmniejszenie ruchu samochodów osobowych, co wpłynie na poprawę jakości powietrza wskutek zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Centrum realizowane jest w partnerstwie z Gminą Pszczyna, która realizuje system tras rowerowych, prowadzących z Centrum Przesiadkowego w kierunkach wszystkich gmin powiatu. Łączna długość wykonywanych tras to ponad 20 km.

Powiat ma duży potencjał do rozwoju ruchu rowerowego. Bogata infrastruktura jest dobrą bazą do prowadzenia kampanii edukacyjnych promujących korzyści transportu multimodalnego i ruchu rowerowego w formie użytkowej a nie tylko rekreacyjnej.

Rysunek 13 Powiatowe Centrum Przesiadkowe w Pszczynie

Źródło: Starostwo Powiatowe w Pszczynie

Komunikacja powiatowa dysponuje narzędziem informatycznym wspierającym podróży. Na stronie <http://pszczyzna.kiedyprzyjedzie.pl/> na bieżąco można śledzić położenie poszczególnych pojazdów taboru powiatowego i planować podróż.

4.14 Bezpieczeństwo publiczne

Za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu pszczyńskiego odpowiadają:

- Komenda Powiatowa Policji w Pszczynie,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pszczynie.

Od roku 2002 w powiecie regularnie spotyka się Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Powiatu Pszczyńskiego, skupiająca osoby merytorycznie działające w dziedzinach bezpieczeństwa publicznego. Od kwietnia 2022 r. współpracują również przedstawiciele nowej Powiatowej Komisji Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.

Komenda Powiatowa PSP w Pszczynie tworzy sieć jednostek ochrony przeciwpożarowej, w jej skład wchodzi:

- Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza, w której służbę pełni 59 strażaków na trzech zmianach służbowych oraz dowództwo JRG (2 strażaków) w systemie codziennym. Terenem działania jest przede wszystkim powiat pszczyński, a w ramach dysponowania przez jednostki zwierzchnie Państwowej Straży Pożarnej, również obszar województwa oraz kraju.
- 18 jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.
- 9 jednostek OSP niewłączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Jednostka gaśnicza dysponuje wozami gaśniczymi i specjalnymi, bazą kontenerową, różnorodnym sprzętem specjalistycznym.

Poniższa tabela przedstawia statystyki dotyczące występujących zagrożeń oraz przestępczości w latach 2018-2021.

Tabela 12 Statystyki dotyczące występujących zagrożeń oraz przestępczości w latach 2018-2021

Rodzaj zdarzenia	2018	2019	2020	2021
Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia ogółem, w tym:	764	1 053	1 151	1 063
silne wiatry	115	348	156	124
opady śniegu	2	7	0	3
opady deszczu	143	81	141	44
w komunikacji	305	296	259	251
medyczne	124	148	461	551
Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności	11	12	14	14
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ogółem, w tym:	2 081	2 642	1 451	2 007

przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	216	193	134	164
przeciwko życiu i zdrowiu	39	23	39	25
przeciwko mieniu	1 297	1 726	643	942
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności razem	46	44	53	44
przeciwko rodzinie i opiece	209	207	143	154
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem	233	205	143	176
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję - ogółem	82,3	85,0	73,6	71,3
Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców	18,77	23,73	12,99	17,96

Źródło: GUS, BDL

Jak wskazują statystyki liczba miejscowych zagrożeń kształtuje się na podobnym poziomie od lat (1063 w 2021 r.). Zagrożenia wynikające z czynników środowiskowych i pogodowych związane są z panującym w Polsce klimatem i poza reakcją na zagrożenie powiat nie ma realnego wpływu na liczbę zdarzeń.

W roku 2020 widoczny jest ogromny przyrost zagrożeń medycznych (ze 148 w 2019 do 461 w 2020 r.) co jest związane z pandemią Covid-19. Powiat poradził sobie z zapewnieniem bezpieczeństwa przed pandemią w sposób bardzo dobry, w kwestiach na które miał wpływ.

Największy wpływ na poziom zagrożenia zdarzeniami w powiecie ma przebieg dróg krajowych o dużym natężeniu ruchu (w tym przewóz materiałów niebezpiecznych), przebieg linii kolejowej Katowice - Bielsko-Biała z dużym natężeniem ruchu, zagrożenie powodziowe (Wisła i Pszczyńska), duża liczba zbiorników wodnych, duża lesistość w powiecie.

Liczba przestępstw stwierdzonych w powiecie utrzymuje się na podobnym poziomie od lat. Znaczny spadek w roku 2020 to kolejny efekt pandemii, kiedy na skutek licznych lockdownów mieszkańcy spędzali dużo więcej czasu w miejscach zamieszkania, co ograniczyło rejestrowaną przestępczość.

Na uwagę wskazuje powolny, jednak systematyczny spadek zdarzeń i przestępstw komunikacyjnych co daje obraz poprawy jakości stanu dróg w powiecie oraz odpowiedzialności kierowców i skuteczności patroli drogówki.

Porównując dane dla powiatu z danymi dla województwa (poniższa tabela) widzimy zdecydowanie, że poziom bezpieczeństwa publicznego w powiecie jest wysoki.

Tabela 13 Statystyki dotyczące występujących zagrożeń oraz przestępczości w roku 2021 w powiecie i województwie

Rodzaj zdarzenia	województwo śląskie	powiat pszczyński
Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności	16	14
Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców	27,10	17,96

Źródło: GUS, BDL

Poziom bezpieczeństwa na drogach w powiecie zdecydowanie corocznie wzrasta (poniższa tabela) a jego wskaźniki są korzystniejsze od wojewódzkich.

 Tabela 14 Statystyki dotyczące bezpieczeństwa na drogach w latach 2018-2020²²

Rodzaj zdarzenia	2018	2019	2020
wypadki drogowe na 100 tys. Ludności	53,2	53,0	28,7
ofiary śmiertelne na 100 tys. Ludności	9,92	7,19	4,48

Źródło: GUS, BDL

Dla porównania w roku 2020 w województwie śląskim miejsce miały 52,9 wypadków na 100 tys. ludności.

²² Na moment opracowania GUS nie podaje danych za 2021 r.

5 Badanie warunków życia w powiecie pszczyńskim

W terminie 05.05-27.07.2022 r. przeprowadzono anonimowe badanie ankietowe w formie elektronicznej, mające przybliżyć ocenę warunków życia w powiecie. Formularz ankietowy udostępniony był na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Pszczynie oraz na stronie pless.pl. Zaproszenie do wypełniania ankiet i promocji badania wśród jednostek organizacyjnych oraz mieszkańców otrzymali władarze wszystkich gmin powiatu.

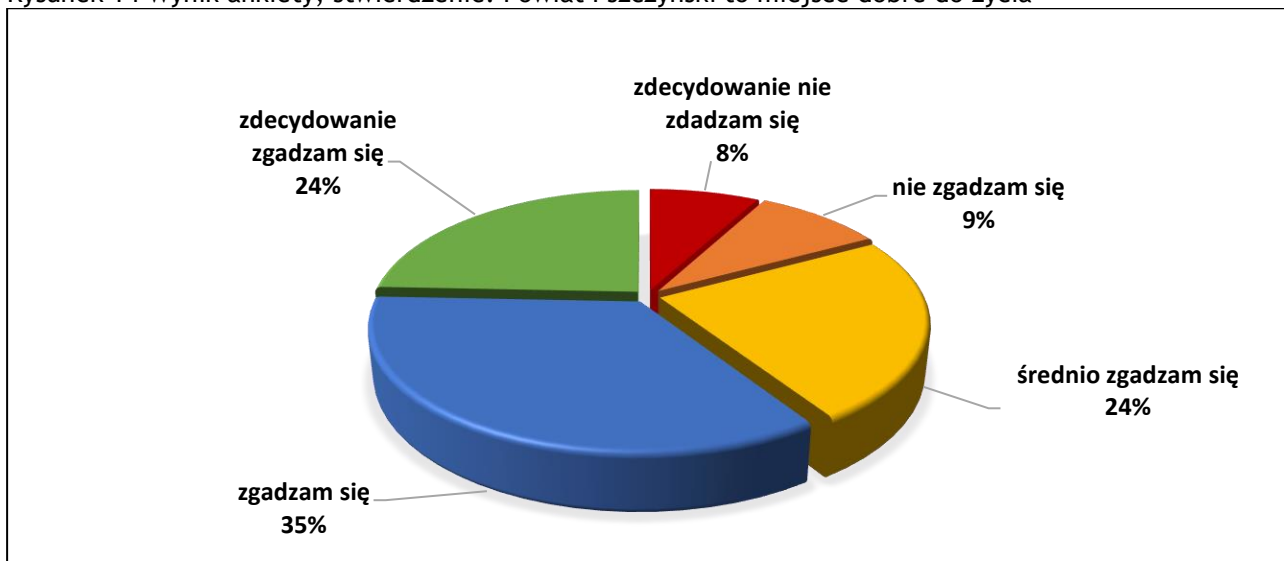
Ankietę wypełniło 399 osób, w tym:

- 66,2% stanowiły kobiety a 33,8% mężczyźni;
- 47,6% stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26-40 lat, 30,3% stanowiły osoby w przedziale wiekowym 41-60 lat, 16% stanowiły osoby w przedziale wiekowym 19-25 lat, 3,3% stanowiły osoby w przedziale powyżej 60 lat, 2,8% stanowiły osoby poniżej 18 roku życia;
- 91,2% ankietowanych mieszka w powiecie co najmniej 11 lat, 4,5% ankietowanych mieszka w powiecie krócej niż 5 lat, 4,3% ankietowanych mieszka w powiecie między 6 a 10 lat;
- 59,4% ankietowanych ma wykształcenie wyższe, 34,3% ankietowanych ma wykształcenie średnie, 3,8% ankietowanych ma wykształcenie podstawowe, 2,5% ankietowanych ma wykształcenie inne niż dotychczas wymienione.

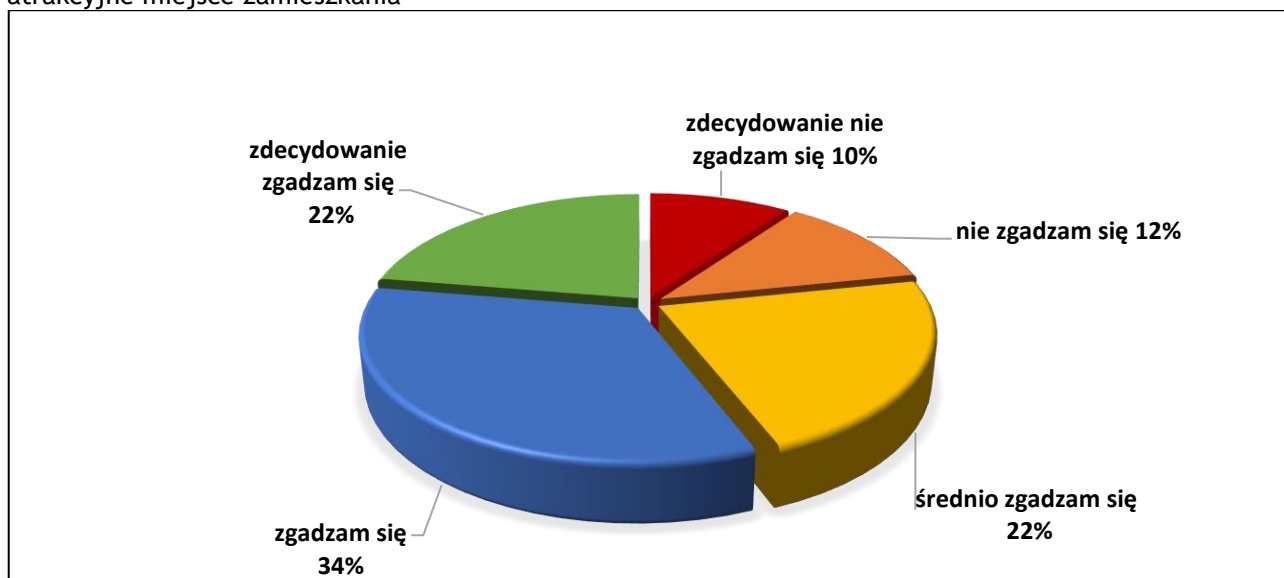
Pytania ankietowe poruszają najistotniejsze obszary funkcjonowania powiatu, mogące określić poziom życia na jego terenie. W miarę możliwości starano się różnicować pytania i wskazywać obszar, za który odpowiedzialny jest stricte powiat (jak szkolnictwo ponadpodstawowe) lub zadano pytanie o stan dziedziny ogółem w powiecie (jak transport publiczny). Pytania można było uszczegółowić, wpłynęłoby to jednak na objętość i tak już długiej ankiety, co zniechęciłoby respondentów do jej wypełnienia w całości. Pytania ogólne zadawano w kategoriach, w których w największym stopniu możliwe jest wypracowanie wspólnej oferty powiatowo-gminnej.

Pierwsza część diagnostyczna ankiety polegała na wskazaniu na ile osoba ankietowana zgadza się z podanymi stwierdzeniami w skali od 5 - zdecydowanie się zgadzam do 1 - zdecydowanie się nie zgadzam. Wyniki wskazują poniższe wykresy.

Rysunek 14 Wynik ankiety, stwierdzenie: Powiat Pszczyński to miejsce dobre do życia

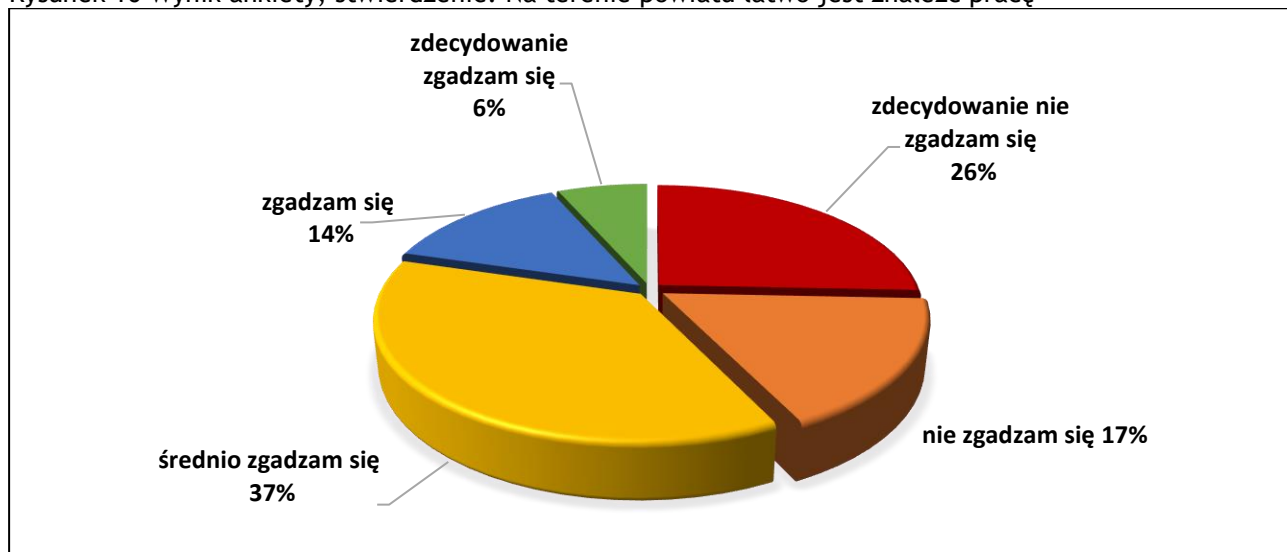

Rysunek 15 Wynik ankiety, stwierdzenie: Poleciałabym/polecilibym znajomym Powiat Pszczyński jako atrakcyjne miejsce zamieszkania

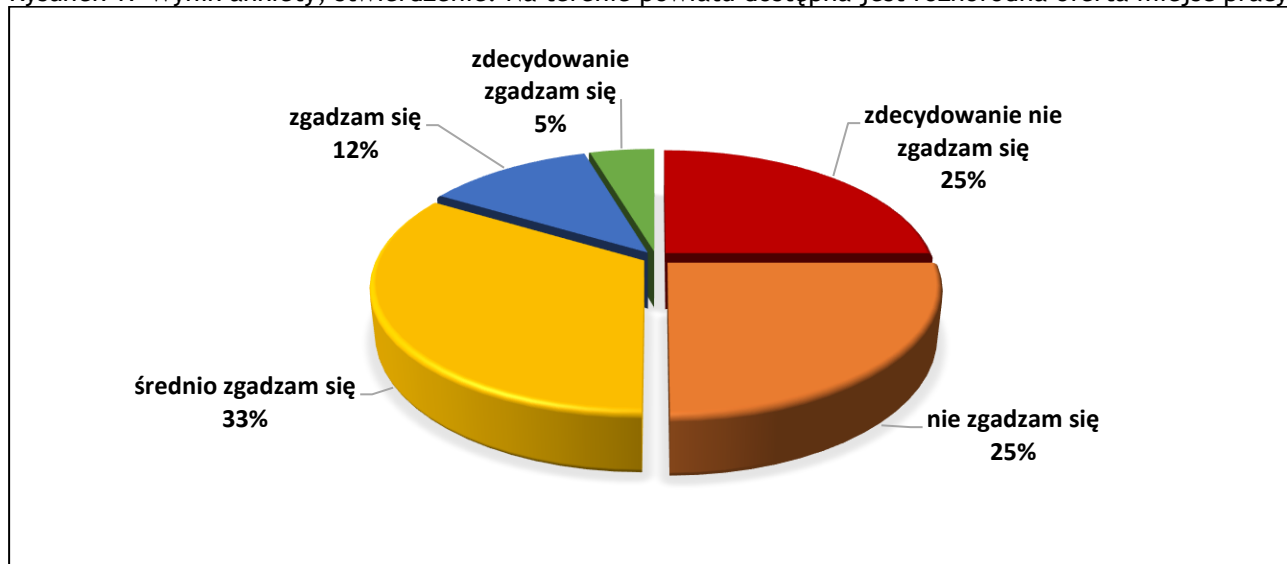

Wyniki wskazują, że ankietowani uważają w większości powiat pszczyński jako atrakcyjne miejsce zamieszkania i są zadowoleni z jakości życia w powiecie.

Rysunek 16 Wynik ankiety, stwierdzenie: Na terenie powiatu łatwo jest znaleźć pracę

Rysunek 17 Wynik ankiety, stwierdzenie: Na terenie powiatu dostępna jest różnorodna oferta miejsc pracy

Wyniki ankiet wskazują, że duża liczba ankietowanych uważa powiatowy rynek pracy za mało różnorodny i niesprzyjający poszukiwaniom/zmianie pracy. Na podkreślenie zasługuje duża liczba odpowiedzi uśrednionych, co w praktyce oznacza osoby, których temat nie dotyczy, tzn. nie znają realiów rynku pracy bądź nie zmieniają pracy.

W kontrze do odpowiedzi negatywnych przedstawiają się wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej wskazujące na bardzo dużą przedsiębiorczość mieszkańców ziemi pszczyńskiej i znikome bezrobocie. Z brakiem dostępu do różnorodnych miejsc pracy mieszkańcy radzą więc sobie dobrze, stawiając na samozatrudnienie.

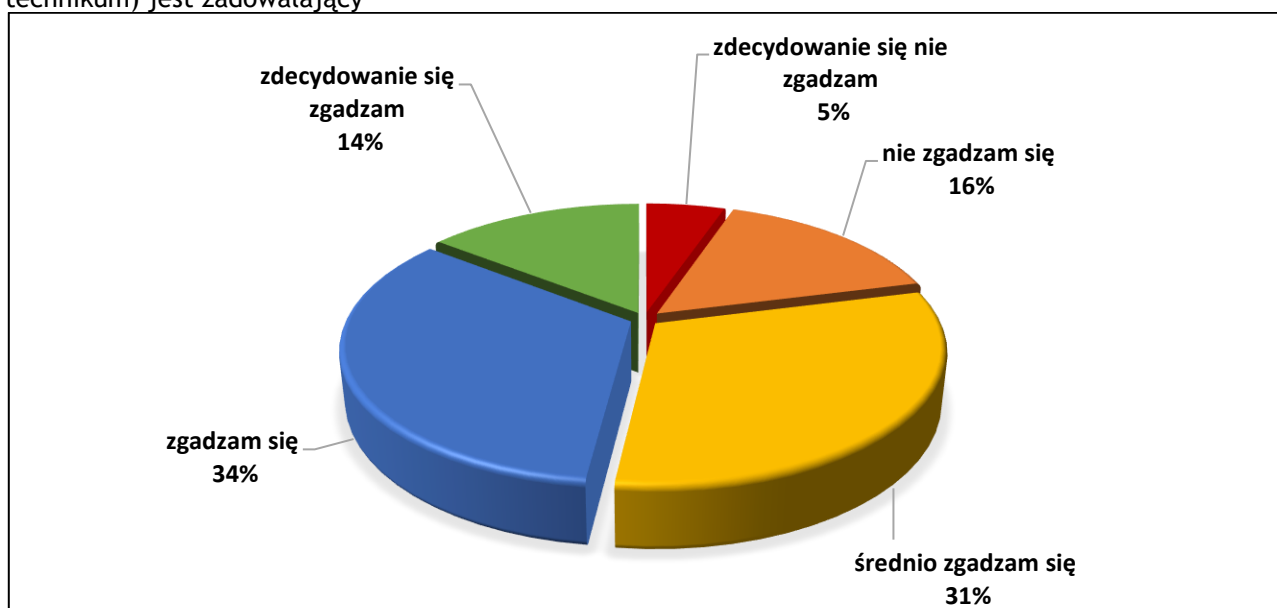
Z punktu widzenia powiatu sytuacja na rynku pracy jest stabilna i korzystna na tle regionu. Powiat podejmuje działania w ramach swoich kompetencji i skutecznie wspiera rynek pracy za sprawą:

- wspierania postaw przedsiębiorczych (np. dotacje i aktywizacja PUP, promowanie przedsiębiorczości),
- dostosowywania oferty szkół ponadpodstawowych do potrzeb rynku pracy.

Działania te są w przewadze pozytywnie oceniane przez ankietowanych, co prezentują trzy kolejne wykresy.

Średnio ocenia się wspieranie warunków do prowadzenia przedsiębiorstwa, tu jednak powiat ma ograniczoną możliwość działań. Jest to aspekt, który należy uwzględnić w działaniach strategicznych jako możliwe pole do współpracy wszystkich powiatowych gmin.

Rysunek 18 Wynik ankiety, stwierdzenie: Poziom edukacji ponadpodstawowej (szkoła zawodowa, liceum technikum) jest zadowalający

Rysunek 19 Wynik ankiety, stwierdzenie: Oferta edukacji ponadpodstawowej (szkoła zawodowa, liceum, technikum) jest dostosowana do potrzeb rynku pracy

Rysunek 20 Wynik ankiety, stwierdzenie: Warunki prowadzenia przedsiębiorstwa na terenie powiatu są zadowalające (dedykowane ulgi dla firm, podaż miejsc pracy, obsługa firm w placówkach publicznych)

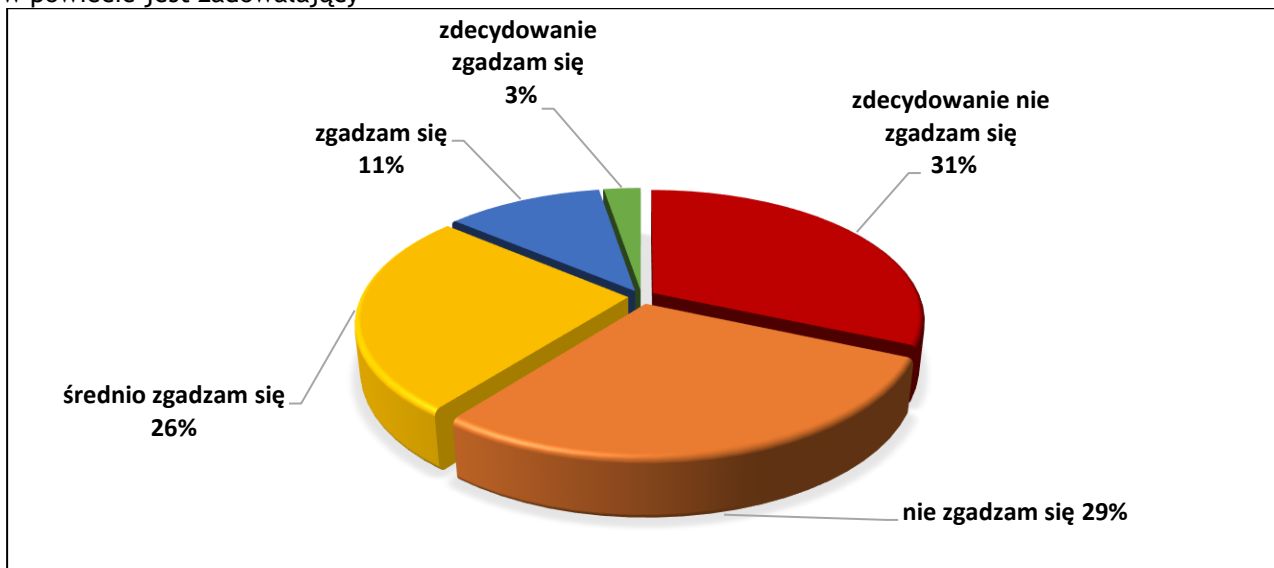

Przeważająca liczba odpowiedzi negatywnych charakteryzuje stwierdzenia dotyczące opieki medycznej, co prezentują trzy poniższe wykresy. W przypadku dostępności i jakości opieki medycznej poziom niezadowolenia odzwierciedla trendy krajowe. Opieka medyczna w Polsce boryka się m.in. z uznaniowością wyceny świadczeń przez NFZ, brakami w personelu, co wydłuża terminy wizyt, przestarzałą infrastrukturą i brakami sprzętowymi.

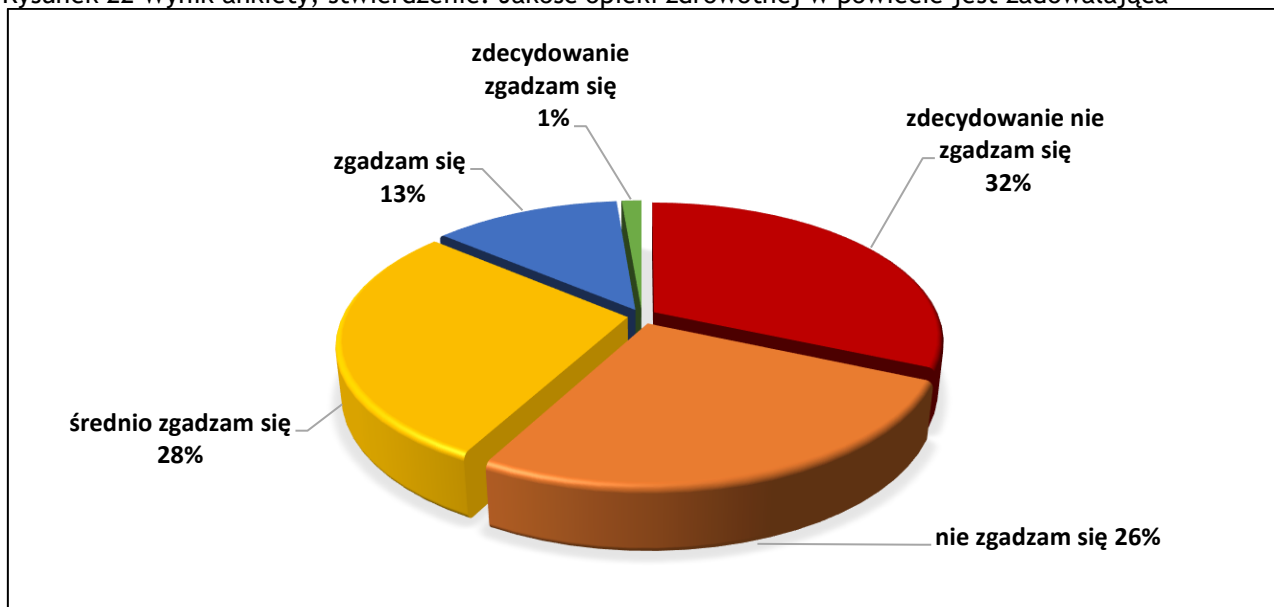
Analizując wyniki dotyczące Szpitala Joannitas należy wziąć ponadto pod uwagę następujące czynniki mogące wpływać na niezadowolenie społeczne:

- Szpital w obecnej formie funkcjonuje od kilku lat, strategia rozwoju szpitala jest długookresowa i zależna od ograniczeń budżetowych, potrzeba lat pracy aby doprowadzić ofertę szpitala do oczekiwań pacjentów.
- Badanie przeprowadzono po kilku falach pandemii Covid-19, która wymusiła czasową reorganizację szpitala, wprowadzenie zakazu odwiedzin i porodów rodzinnych, wstrzymanie części planowanych przyjęć itp. Działania te wpływać mogły na niezadowolenie pacjentów, były jednak niezbędne w skutecznej walce z pandemią.
- W roku 2021 niekorzystna seria doniesień medialnych na temat tragicznej śmierci jednej z pacjentek nadszarpnęła wizerunek szpitala, z czym placówka walczy ciężką pracą zaangażowanego personelu do dziś.

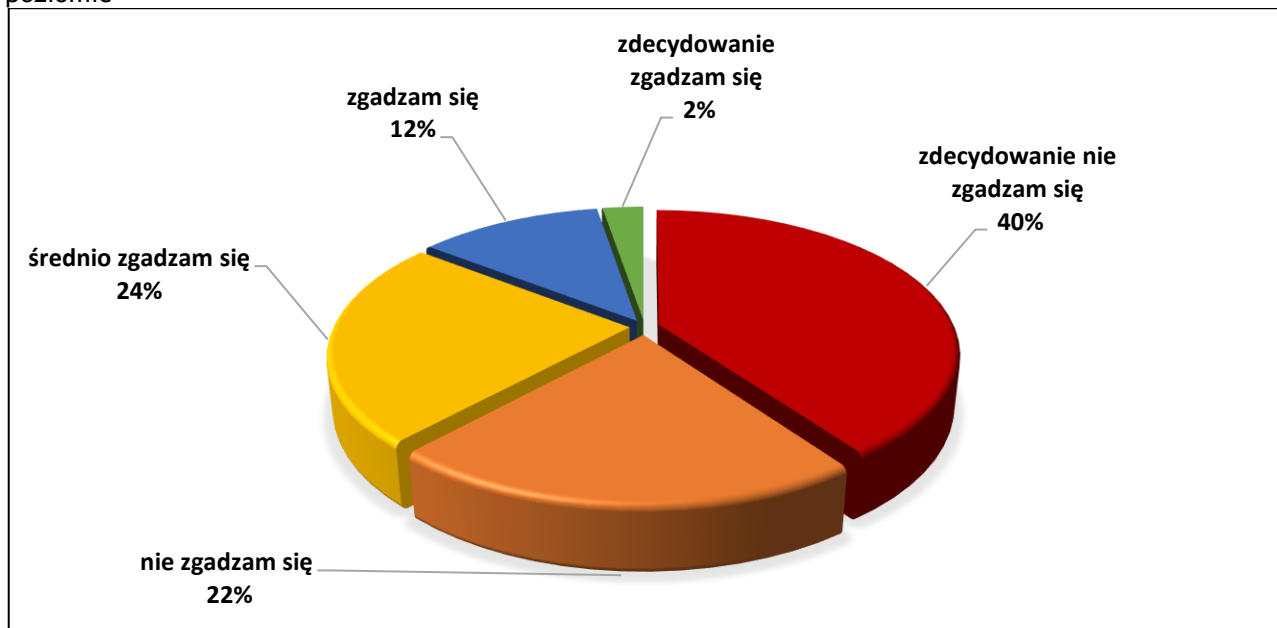
Rysunek 21 Wynik ankiety, stwierdzenie: Dostęp do opieki medycznej (terminy, różnorodna oferta) w powiecie jest zadowalający

Rysunek 22 Wynik ankiety, stwierdzenie: Jakość opieki zdrowotnej w powiecie jest zadowalająca

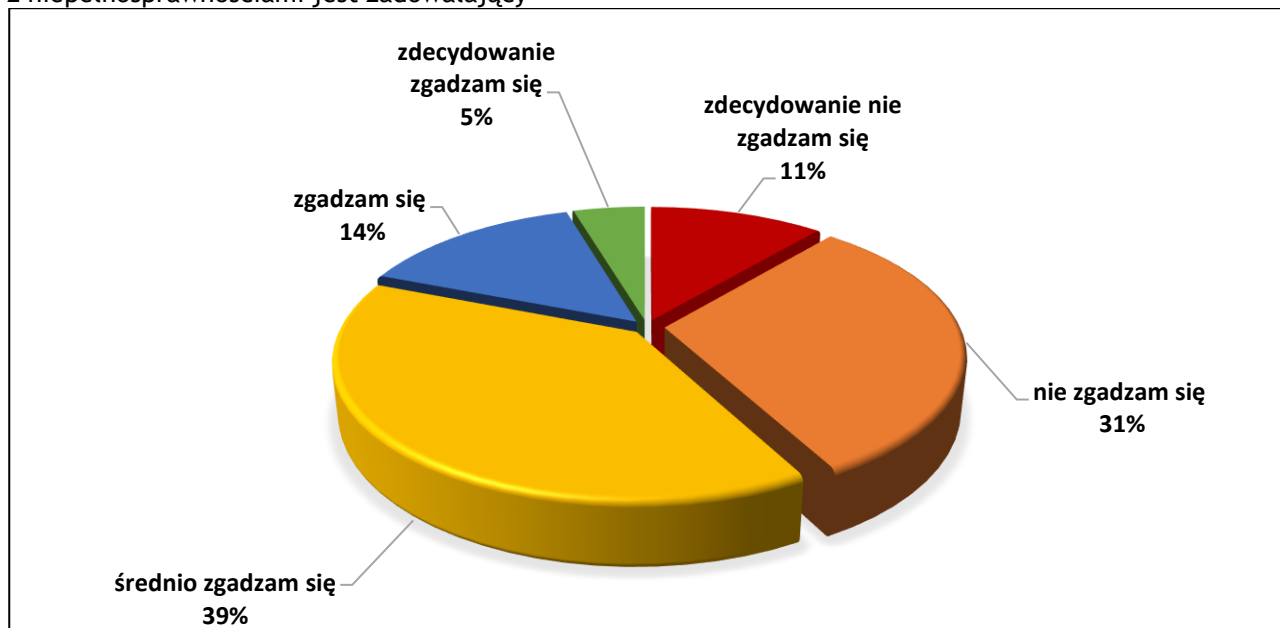

Rysunek 23 Wynik ankiety, stwierdzenie: Szpital Joannitas w Pszczynie funkcjonuje na zadowalającym poziomie

Mieszkańcy powiatu ocenili dostęp do infrastruktury powiatowej dla osób z niepełnosprawnościami jako raczej negatywny, z czym po diagnozie społeczno-gospodarczej nie można się zgodzić. Powiat systematycznie modernizuje obiekty powiatowej infrastruktury i w miarę ograniczeń budżetowych stosuje szereg udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami. Pandemia znacznie przyspieszyła cyfryzację starostwa powiatowego, co zwiększa dostępność do usług urzędowych bez konieczności wychodzenia z domu. Coroczny Raport o stanie powiatu podaje szereg działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych wspierających osoby niepełnosprawne w powiecie. Zgodzić należy się z faktem, że sytuacja nie jest idealna, jest jednak najlepsza, biorąc pod uwagę ograniczenia budżetowe. Prawdopodobnie wśród sporej grupy ankietowanych wszystkie obiekty publiczne dostępne w powiecie traktowane są jako powiatowe.

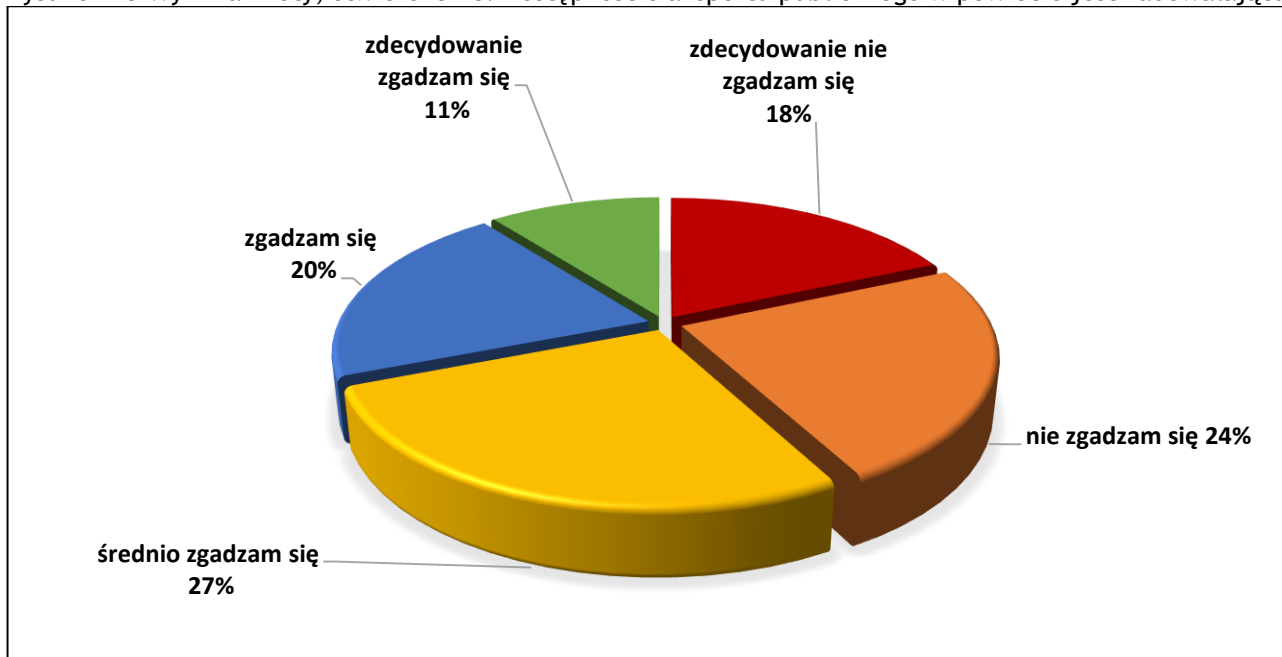
Rysunek 24 Wynik ankiety, stwierdzenie: Dostęp do infrastruktury powiatowej dla osób z niepełnosprawnościami jest zadowalający

Kolejną poruszaną kwestią jest jakość i dostępność transportu publicznego w powiecie, które ankietowani ocenili średnio. Pytanie dotyczy transportu publicznego ogółem, a więc również gminnego, na kształt którego powiat nie ma wpływu. Wynik stanowić może dobry argument za koniecznością stworzenia systemu powiatowo-gminnego. Podobnie jak w innych kwestiach życia publicznego - połączone siły i wspólny plan działania przyczynią się do podniesienia dostępności i jakości oferty oraz jej korzystniejszego dostosowania do potrzeb mieszkańców.

Podkreślić należy także, iż podobnie jak w przypadku funkcjonowania szpitala - ukształtowanie powiatowego systemu komunikacji wymaga czasu i nakładów. Plany w tym zakresie realizowane są konsekwentnie.

Rysunek 25 Wynik ankiety, stwierdzenie: Dostępność transportu publicznego w powiecie jest zadowalająca

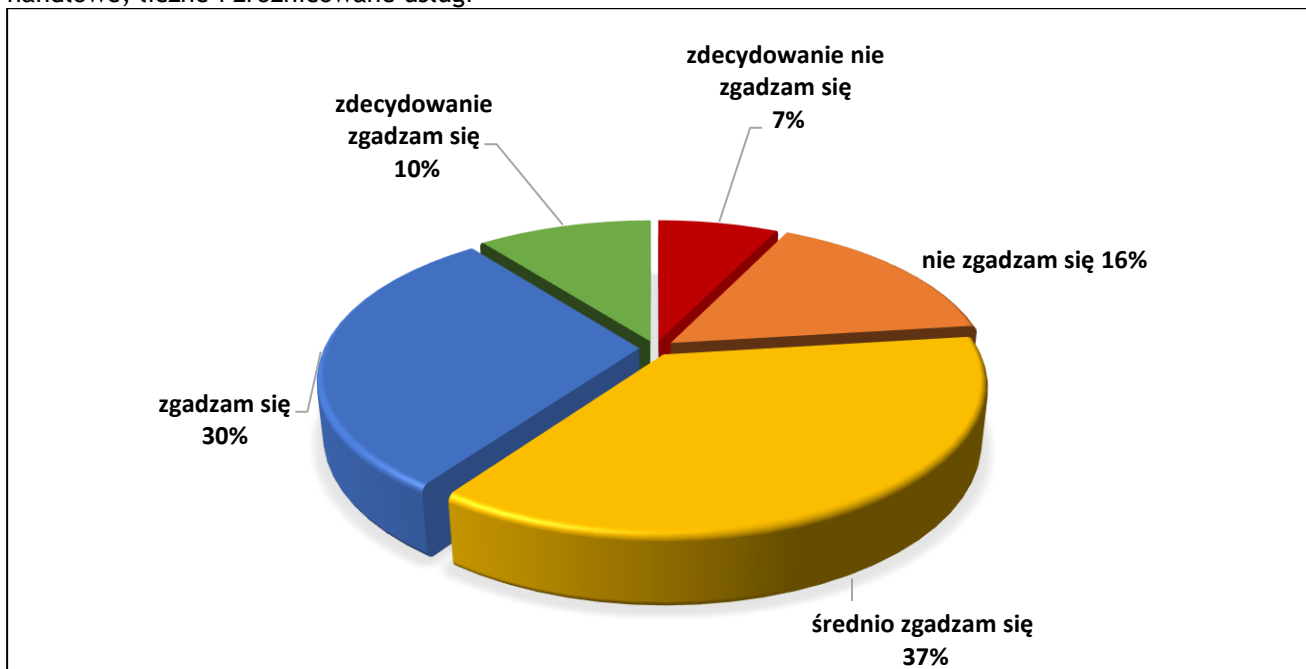

Rysunek 26 Wynik ankiety, stwierdzenie: Jakość transportu publicznego w powiecie jest zadowalająca

Dostępność usług w powiecie oceniana jest raczej pozytywnie (poniższy wykres). Natężenie usług widoczne jest w Pszczyźnie. Biorąc pod uwagę występowanie dużej ilości terenów przyrodniczych i rolniczych w gminie oraz rozproszoną zabudowę charakterystyczna jest koncentracja usług w części miejskiej, nie stanowiąca problematycznej kwestii.

Rysunek 27 Wynik ankiety, stwierdzenie: Dostępność usług w powiecie jest zadowalająca (różnorodne punkty handlowe, liczne i zróżnicowane usługi)

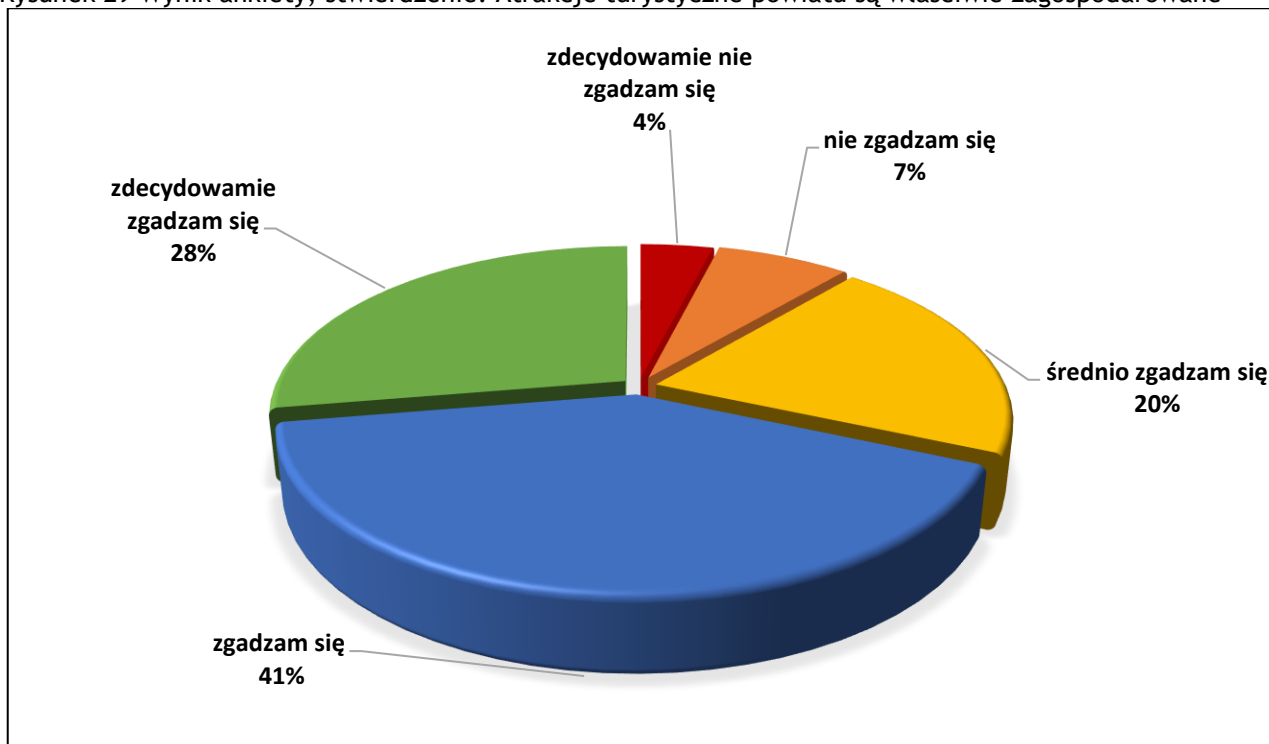

Przeważająca liczba pozytywnych ocen charakteryzuje stwierdzenia dotyczące atrakcyjności turystycznej powiatu oraz oferty kulturalnej i sportowej na jego terenie, co prezentują cztery kolejne wykresy.

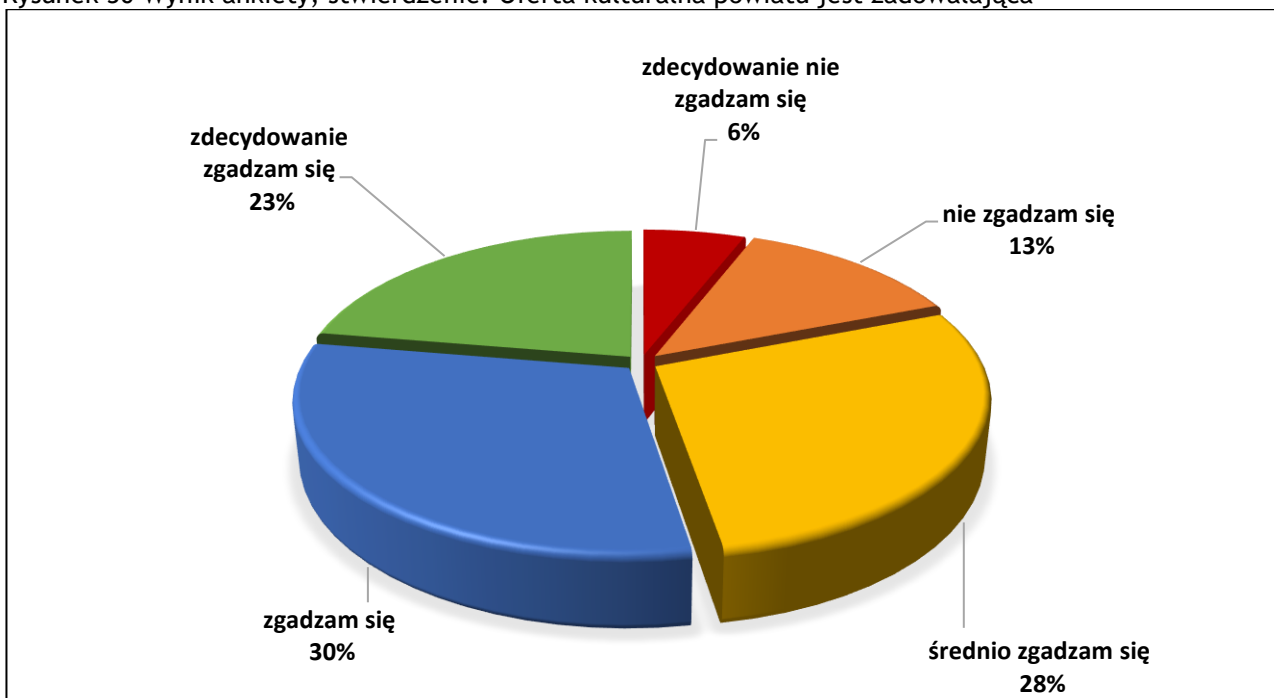
Rysunek 28 Wynik ankiety, stwierdzenie: Powiat Pszczyński jest obszarem atrakcyjnym turystycznie

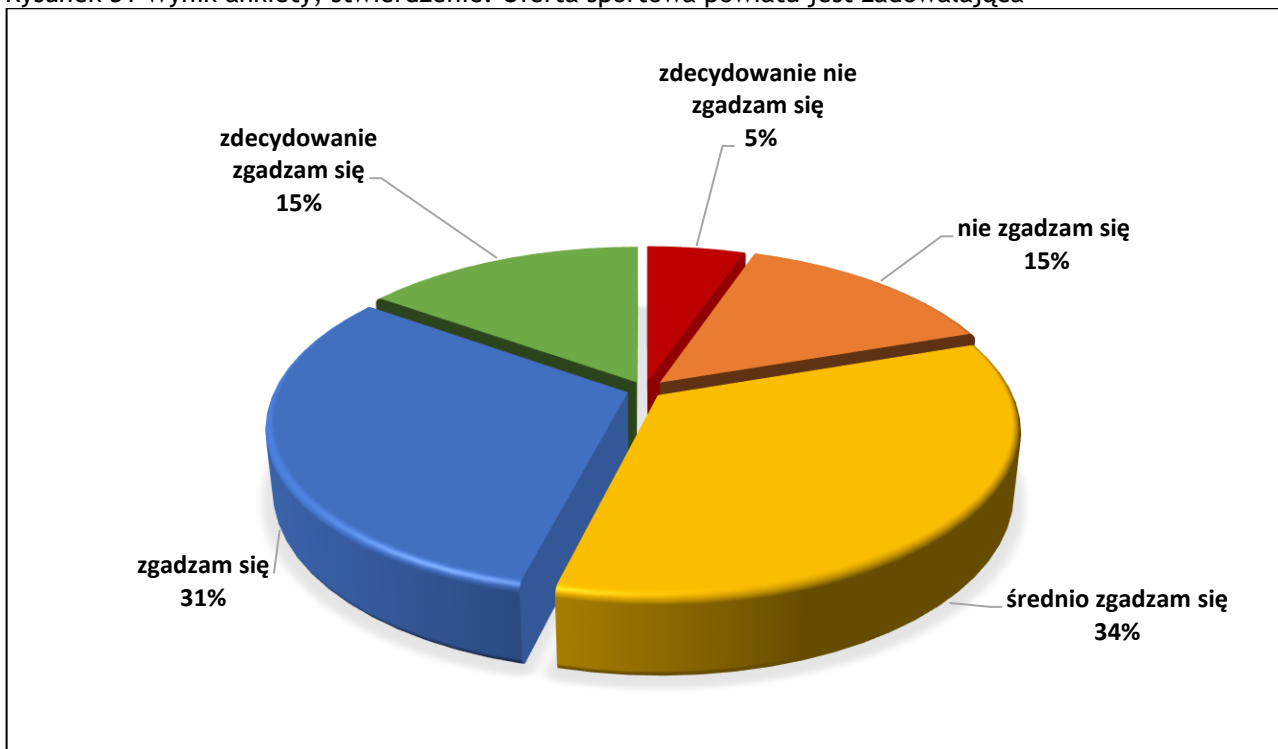
Rysunek 29 Wynik ankiety, stwierdzenie: Atrakcje turystyczne powiatu są właściwie zagospodarowane

Rysunek 30 Wynik ankiety, stwierdzenie: Oferta kulturalna powiatu jest zadowalająca

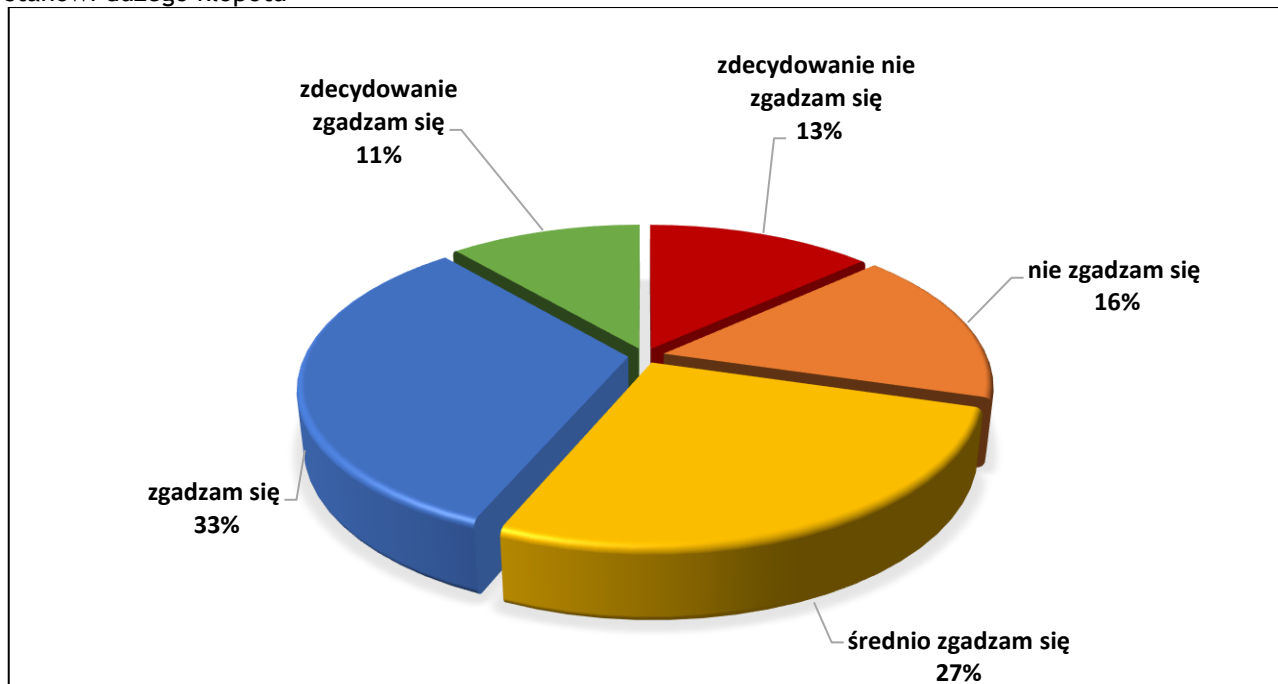

Rysunek 31 Wynik ankiety, stwierdzenie: Oferta sportowa powiatu jest zadowalająca

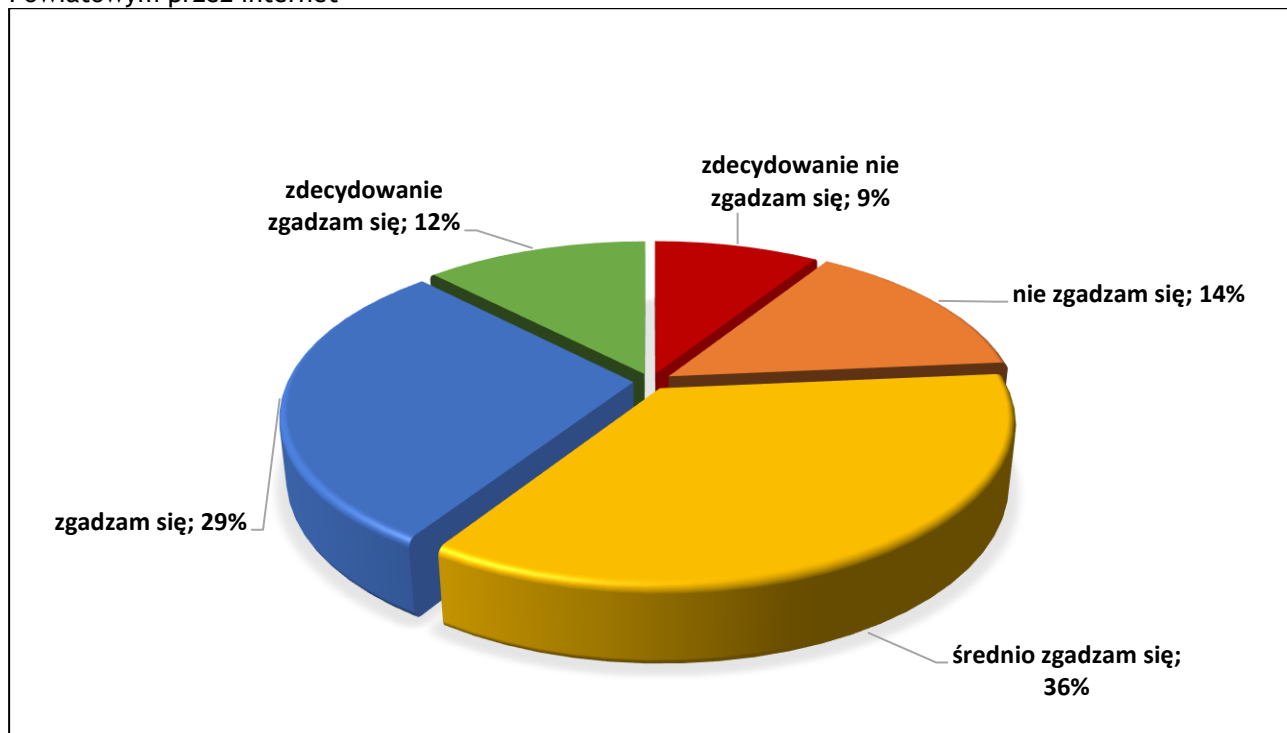

Konieczność reorganizacji pracy Starostwa Powiatowego w Pszczynie i czasowe wprowadzenie pracy zdalnej w trakcie pandemii Covid-19 przyspieszyły prace związane z cyfryzacją urzędu, znacznie skracając czas obsługi. Zadowolenie klientów odzwierciedla badanie ankietowe - dwa kolejne wykresy.

Rysunek 32 Wynik ankiety, stwierdzenie: Załatwienie sprawy urzędowej w Starostwie Powiatowym nie stanowi dużego kłopotu

Rysunek 33 Wynik ankiety, stwierdzenie: Z powodzeniem można załatwić sprawy urzędowe w Starostwie Powiatowym przez internet

Druga część diagnostyczna ankiety polegała na wskazaniu jakiego rodzaju inwestycje lub inne działania rozwojowe powinny być zdaniem ankietowanych realizowane przez powiat pszczyński w najbliższych latach. Oceny dokonywano w skali od 5 - bardzo ważne, konieczna natychmiastowa realizacja do 1 - zbędne, realizacja może być znacznie opóźniona.

Za działania najważniejsze, wymagające natychmiastowej realizacji ankietowani uznali:

- Zwiększenie dostępu do oferty opieki zdrowotnej (średnia odpowiedź 4,61).
- Remont i budowę dróg powiatowych (średnia odpowiedź 4,27).
- Skuteczniejsze dostosowanie oferty kształcenia ponadpodstawowego do realiów rynku pracy (średnia odpowiedź 4,16).
- Podjęcie działań zwiększających podaż miejsc pracy na powiatowym rynku (średnia odpowiedź 4,15).
- Aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych (średnia odpowiedź 4,01).
- Zwiększenie dostępności transportu publicznego (średnia odpowiedź 4,00).

Mniej istotne działania wg ankietowanych:

- Zwiększenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dla osób starszych (średnia odpowiedź 3,83).
- Wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i sportowych (średnia odpowiedź 3,77).
- Budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych (średnia odpowiedź 3,65).

- Tworzenie nowych ścieżek i tras rowerowych (średnia odpowiedź 3,62).
- Zwiększenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (średnia odpowiedź 3,52).
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego (średnia odpowiedź 3,52).

Najmniej istotne działania wg ankietowanych:

- Zwiększenie działalności promocyjnej, szczególnie promowanie oferty turystycznej (średnia odpowiedź 3,44).
- Wydzielanie i uzbrajanie gruntów dla inwestorów (średnia odpowiedź 3,26).
- Zwiększanie pomocy socjalnej dla najuboższych (średnia odpowiedź 3,07).
- Zwiększenie pomocy dla osób uchodźczych (średnia odpowiedź 2,63).

W ostatniej części poproszono ankietowanych o zaznaczenie jednej odpowiedzi na pytanie „Z czym chciał(a)by Pani/Pan aby utożsamiano Powiat Pszczyński w roku 2030?”. Do wyboru umożliwiono jedną z 4 odpowiedzi zamkniętych oraz 1 odpowiedź otwartą:

- Z miejscem atrakcyjnym turystycznie.
- Z miejscem sprzyjającym inwestycjom, atrakcyjnym dla przedsiębiorców i tworzącym nowe miejsca pracy.
- Z obszarem pro-ekologicznym, dbającym o środowisko naturalne i estetykę otoczenia.
- Z powiatem zapewniającym dostęp do wysokiej jakości usług społecznych (zdrowie publiczne, oświata, kultura, etc.).
- Inna odpowiedź, jeśli tak to jaka?

Niemal 94% ankietowanych wybrało jedną z czterech odpowiedzi zamkniętych, w tym:

- 40% chciałyby aby w 2030 r. powiat pszczyński zapewniał dostęp do wysokiej jakości usług społecznych (zdrowie publiczne, oświata, kultura, etc.).
- 23% chciałyby aby w 2030 r. powiat pszczyński był miejscem pro-ekologicznym, dbającym o środowisko naturalne i estetykę otoczenia.
- 19% chciałyby aby w 2030 r. powiat pszczyński był miejscem sprzyjającym inwestycjom, atrakcyjnym dla przedsiębiorców i tworzącym nowe miejsca pracy.
- 12% chciałyby aby w 2030 r. powiat pszczyński był miejscem atrakcyjnym turystycznie.

Pozostałe 6% ankietowanych wybrało odpowiedź otwartą i precyzowało indywidualne odpowiedzi. Część z nich świadczyła o braku rozeznania ankietowanych w kompetencjach powiatu i jego możliwościach inwestycyjnych (przykład „Z miejscem bez dziurawych dróg”) co uniemożliwia branie ich pod uwagę. Pozostałe odpowiedzi indywidualne skupiały się na kwestiach: likwidacji smogu, rozwoju komunikacji publicznej, uporządkowania ruchu turystycznego i „oddania” Pszczyzny mieszkańcom, podnoszenia jakości życia w powiecie.

6 Warsztaty strategiczne

Jednym z elementów diagnozy oraz planowania w pracach nad niniejszą strategią były spotkania warsztatowe. Warsztaty strategiczne odbyły się w dniach 16.05, 31.05 i 14.06.2022 w sali sesyjnej Starostwa Powiatowego w Pszczyńcu.

W panelach dyskusyjnych udział brali:

- przedstawiciele władz powiatu i rady powiatu,
- pracownicy wydziałów branżowych starostwa powiatowego oraz urzędów gminnych i urzędu miasta,
- przedstawiciele powiatowych i gminnych jednostek organizacyjnych,
- mieszkańcy powiatu, w tym społecznicy i przedstawiciele stowarzyszeń, lokalni przedsiębiorcy,
- przedstawiciele Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- przedstawiciele powiatowych szkół i innych jednostek oświatowych, przedstawiciele Szpitala Joannitas, przedstawiciele Uzdrowiska w Goczałkowicach-Zdroju,
- przedstawiciele świata kultury, sportu.

Warsztaty przeprowadzono w następujących panelach tematycznych:

- turystyka,
- sport,
- kultura,
- promocja powiatu,
- bezpieczeństwo publiczne,
- zdrowie publiczne,
- polityka społeczna,
- dostępność infrastruktury i oferty podnoszącej jakość życia (dla osób z niepełnosprawnościami),
- komunikacja publiczna,
- infrastruktura drogowa,
- środowisko naturalne,
- gospodarka,
- szkolnictwo zawodowe i ogólnokształcące
- bezrobocie,
- praca dla uchodźców.

W trakcie warsztatów zastosowano następujące formy pracy:

- dyskusja moderowana,

- praca w zespołach (łącząca osoby merytorycznie zaangażowane w podobne obszary funkcjonowania powiatu),
- burza mózgów.

Kilkanaście godzin warsztatów zaowocowało wieloma ciekawymi pomysłami. Uczestnicy byli bardzo zaangażowani i prezentowali merytoryczne treści, trafnie diagnozujące sytuację w powiecie.

Zgromadzone materiały potwierdziły wnioski płynące z analizy danych statystycznych. Otrzymane treści pozwalają na uzupełnienie diagnozy o elementy nie wynikające ze statystyk. Główne kwestie, na które należy zwrócić uwagę w kolejnych krokach opracowywania strategii:

- Ludzie żyjący na terenie powiatu stanowią jego nadrzędną wartość - argument dotyczący czynnika ludzkiego przeważającego nad wszelkimi niedostatkami natury materialnej rozpoczął dyskusję w każdym z paneli. Społeczeństwo ziemi pszczyńskiej jest aktywne i zaangażowane, widoczny jest ogromny lokalny patriotyzm oraz przywiązanie do korzeni, a także do solidaryzowania się w sytuacjach kryzysowych. Przedstawiciele wszystkich podległych powiatowi jednostek podkreślali duże zaangażowanie w pracę pracowników od powiatowego szpitala, przez szkoły ponadpodstawowe po ośrodek sportu.
- W żadnym z analizowanych tematów nie są widoczne wyraźne braki czy problemy, które mogłyby negatywnie determinować rozwój powiatu. Sam powiat nie jest np. właścicielem terenów inwestycyjnych, nie stanowi to jednak przeszkody w koordynowaniu rozwoju terenów gminnych i promowania ich wśród przedsiębiorców.
- W kilku obszarach pracę powiatu należy ocenić jako aspirującą do właściwej jakości i dostępności dla mieszkańców, przy czym proces organizacji oraz rozwoju trwał będzie latami. Szpital Joannitas jest prowadzony przez Spółkę powiatową zaledwie od kilku lat, podobnie sytuacja wygląda z budowaniem powiatowej komunikacji publicznej. Założenia strategiczne należy tu kontynuować dla długotrwałych efektów.
- Widoczne jest ogromne pole do współpracy na linii powiat - gminy powiatu w zasadzie we wszystkich omawianych kwestiach.

Przykładem może być panel dotyczący kultury. W jednej sali spotkali się przedstawiciele wydziałów promocji, organizatorzy imprez kulturalnych, pracownicy muzeów i innych placówek kulturalnych. Po kilkuminutowej wymianie doświadczeń ustalono m.in., że każda gmina oraz powiat posiadają kalendarz imprez i wydarzeń kulturalnych, przy czym nie konsultują ich między sobą. Pomijając kwestie konkurowania ofertą o odbiorcę widoczne jest również nakładanie się terminów lub ich mocne zagęszczenie w jednym tygodniu i brak oferty w kolejnych. Żaden z uczestników spotkania nie widział przeszkód w budowaniu jednego wspólnego kalendarza wszystkich imprez w powiecie, konsultowania terminów i oferty wydarzeń. Stworzenie spójnej oferty kulturalnej jest najprostszym narzędziem

umożliwiającą późniejszą skuteczną promocję kultury wśród mieszkańców i turystów. Zgromadzeni wyrazili chęć realizacji takich działań, doprowadziło do tego jedno spotkanie. Kolejny przykład to gotowość do współpracy Szpitala Joannitas i Uzdrawiska w Goczałkowicach-Zdroju. W trakcie wymiany poglądów ustalono, że podmioty posiadają zasoby, którymi mogą się wymieniać na zasadzie barteru, co nie zwiększy kosztów funkcjonowania żadnej placówki, a podniesie jakość leczenia.

Przykłady można mnożyć, a mowa o kilku godzinach spotkań. Rekomenduje się organizację przez powiat regularnych spotkań roboczych przedstawicieli poszczególnych dziedzin, w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, ale przede wszystkim w celu koordynowania i organizacji wspólnych działań. Kwestia formy i częstotliwości spotkań pozostaje otwarta, kluczowa jest otwartość gmin powiatu oraz wola do uczestnictwa w spotkaniach przedstawicieli podmiotów gminnych.

- Zwracano uwagę na konieczność wymiany informacji i bliższej współpracy pomiędzy gminami oraz potrzebę większego rozpropagowania informacji o doskonałym narzędziu wspierającym komunikację publiczną, pozwalającym w czasie rzeczywistym śledzić lokalizację każdej powiatowej linii autobusowej i zaplanować podróże.

Przedstawiciele placówek medycznych i opieki społecznej podkreślali, że konieczne jest wdrożenie systemu informowania pacjentów i ich rodzin (szczególnie pacjentów starszych) opuszczających szpital o dalszych krokach postępowania z pacjentem. Pacjenci przewlekle chorzy i wymagający stałej opieki nie wiedzą do kogo udać się po pomoc, jakie formy pomocy mogą uzyskać. Pomoc jest zorganizowana, brakuje jednak koordynacji i przepływu informacji między szpitalem, POZ a pomocą społeczną i pacjentem. Woli współpracy nie brakuje, konieczne jest wypracowanie jasnego systemu współpracy oraz kompleksowego informatora dla pacjentów.

- Żywo dyskutowany był temat turystyki, kluczowe spostrzeżenia:
 - Ruch turystyczny dominuje w Pszczynie i Goczałkowicach-Zdroju, pomimo występowania atrakcyjnych turystycznie miejsc w całym powiecie.
 - Widoczne jest „przejmowanie” obszarów atrakcyjnych turystycznie przez turystów, szczególnie w okresie weekendowym. Jest to uciążliwe dla mieszkańców, którzy sami rezygnują z atrakcyjnych rekreacyjnych terenów i nie mają dostępu do miejsc parkingowych.
 - Brakuje szczegółowych danych statystycznych w tym zakresie, jednak osoby merytoryczne wskazują jednoznacznie na zdecydowaną przewagę turystyki jednodniowej. Ruch turystyczny w powiecie nie jest kompleksowo monitorowany, co utrudnia diagnozę potrzeb będącą podstawą kształtowania oferty turystycznej.

- W powiecie brakuje obiektów noclegowych, szczególnie dla większych grup. Pomimo dobrych warunków infrastrukturalnych umożliwiającą organizację np. obozów sportowych oferta nie jest realizowana z powodu braku miejsc do kwaterunku.
- Ziemia pszczyńska ma ogromny potencjał do rozwoju turystyki aktywnej, szczególnie rowerowej i sportów wodnych.
- Powiat nie ma spójnej oferty turystycznej czy nawet informatora obejmującego ofertę wszystkich gmin. Stanowi to przeszkodę w skutecznej promocji.

Turystyka w regionie znacznie rozwinęła się w ostatnich latach, tak pod względem infrastrukturalnym jak promocyjnym. Najbliższe lata wydają się ostatnim momentem na utworzenie jasnego produktu turystycznego całej ziemi pszczyńskiej. Obecnie potencjał jest wykorzystywany nierównomiernie, brakuje spójności i przejrzystości oferty.

Kluczowa do stworzenia produktu turystycznego jest wola polityczna i jeden, wspólny głos wszystkich powiatowych gmin. Powiat powinien być podmiotem inicjującym prace nad opracowaniem i promowaniem oferty turystycznej. Możliwe jest wprowadzenie szeregu rozwiązań pozwalających na osiągnięcie efektu synergii, tak aby gminy korzystające teraz najwięcej na obsłudze ruchu turystycznego nie zostały w procesie łączenia oferty poszkodowane. Przykłady prostych rozwiązań: sprzedaż biletu łączonego/karnetu uprawniającego do odwiedzenia miejsc atrakcyjnych turystycznie w kilku gminach, zorganizowanie sezonowego transportu dla turystów pomiędzy atrakcjami na terenie różnych gmin (na wzór ski-busów podwożących użytkowników stoków narciarskich z parkingu pod wyciąg), wprowadzenie benefitów dla turystów (np. po okazaniu biletów wstępu/pieczątek z kilku tras etc. 1 bilet na atrakcję x gratis). Są to proste, relatywnie niedrogie działania.

Niezbędne wydaje się ponadto stworzenie kompleksowego informatora w formie cyfrowej (tak, aby jego aktualizacja była możliwa na bieżąco), wskazującego co najmniej: szlaki turystyczne w powiecie (z podziałem na turystykę rowerową, pieszą, sportów wodnych, kulturalną, sakralną, etc.), infrastrukturę okołoturystyczną, miejsca parkingowe, możliwość dojazdu komunikacją publiczną w okolice poszczególnych atrakcji.

- Kluczowe dla rozwoju turystyki, ale również innych dziedzin życia w powiecie jest regularne diagnozowanie potrzeb przez powiatowe jednostki organizacyjne i ich przekazywanie przedstawicielom powiatowej gospodarki. Warsztaty wskazały nisze, możliwe do zagospodarowania przez prywatny biznes, jak np. miejsca zbiorowego zakwaterowania przy ośrodkach sportowych, rozwój infrastruktury okołoturystycznej przy zbiornikach wodnych, nowe miejsca parkingowe. Dialog na linii powiat-prywatny biznes musi być regularny, jasno

należy deklarować potrzeby, które mają szansę na realizację przy korzyściach dla podmiotów gospodarczych.

7 Diagnoza strategiczna

7.1 Analiza SWOT

Analiza SWOT to podstawowe narzędzie analizy strategicznej, służące do określenia najlepszych kierunków rozwoju i potencjału badanego obszaru. Analiza nie obejmuje jedynie powiatu jako jednostki terytorialnej z jej danymi cechami fizycznymi (np. ukształtowanie terenu), ale również jako środowisko zamieszkania, którego cechy kształtuje lokalna społeczność i samorząd oraz czynniki zewnętrzne.

Analiza SWOT polega na określeniu czynników strategicznych z punktu widzenia rozwoju powiatu, w podziale na 4 kategorie:

- **S** (skrót z ang. *Strengths*) **MOCNE STRONY**: kategoria określa wszystkie walory powiatu, odróżniające go od sąsiednich powiatów oraz cechy determinujące unikalność i przewagę nad obszarami sąsiednimi; są to również podstawowe zalety i atuty obszaru, które mogą występować również u sąsiadów.
- **W** (skrót z ang. *Weaknesses*) **SŁABE STRONY**: kategoria określa wszystkie wady powiatu, bariery opóźniające lub uniemożliwiające rozwój, a także braki, które nie występują u sąsiadów.
- **O** (skrót z ang. *Opportunities*) **SZANSE**: kategoria określa wszystkie potencjalne możliwości pozwalające utrzymać przewagę konkurencyjną lub tę przewagę uzyskać.
- **T** (skrót od ang. *Threats*) **ZAGROŻENIA**: kategoria określa wszystko to, co stwarza realne lub nawet potencjalne zagrożenie dla rozwoju powiatu i wzrostu jego konkurencyjności.

Zasadniczo uznaje się, że mocne i słabe strony to zespół czynników kształtowanych i warunkowanych wewnątrznie (na które wpływ ma powiat), natomiast szanse i zagrożenia to zespół czynników kształtowanych i warunkowanych zewnątrznie (na które powiat nie ma wpływu, jednak jest od nich zależny).

Analizę SWOT przeprowadzono w odniesieniu do trzech zasadniczych uwarunkowań -społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Bazą prowadzonej analizy są:

- Wnioski z przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
- Wnioski z analizy ankiet (badanie jakości życia w powiecie pszczyńskim).
- Wnioski z warsztatów strategicznych, w tym karty z analizą SWOT przeprowadzoną przez uczestników warsztatów w każdym z paneli tematycznych.
- Analiza sytuacji makroekonomicznej i geopolitycznej.

Analiza SWOT powiatu pszczyńskiego przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 15 Analiza SWOT powiatu pszczyńskiego

S MOCNE STRONY		O SZANSE	
S1	Stać liczbę mieszkańców w kilku kolejnych latach.	O1	Wypracowanie trwałych mechanizmów współpracy na linii powiat-wszystkie gmin powiatu.
S2	Korzystna sytuacja demograficzna (średnia przyrostu naturalnego dodatnia w ostatnich latach, dodatnie saldo migracji od lat).	O2	Duża otwartość pracowników jednostek podległych samorządów na współpracę, tworzenie wspólnej oferty, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk.
S3	Wysoka świadomość społeczna, rozwinięte społeczeństwo obywatelskie, bardzo aktywna i zaangażowana społeczność, mnogość i różnorodność organizacji pozarządowych, prężnie działające Koła Gospodyń Wiejskich.	O3	Wykorzystanie środków unijnych w nowej perspektywie finansowania 2021-2027.
S4	Wysoka inicjatywność mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców, powszechna otwartość na wolontariat.	O4	Moda na osiedlanie się w miejscowościach podmiejskich, gwarantujących spokój i kontakt z przyrodą ale jednocześnie dobrze skomunikowanych z dużymi miastami Aglomeracji.
S5	Lokalny patriotyzm, silnie zakorzenione kultura ludowa i lokalne tradycje oraz śląski etos.	O5	Skuteczna współpraca z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną.
S6	Duże zaangażowanie w pracę w placówkach podległych powiatowi. Dobra współpraca Starostwa z placówkami.	O6	Zainteresowanie inwestorów lokowaniem dużych zakładów w dobrze skomunikowanych obszarach poza Aglomeracją, jednak w jej najbliższym sąsiedztwie.
S7	Edukacja ponadpodstawowa udostępniająca wysokiej jakości, różnorodną ofertę kształcenia dostosowaną do potrzeb rynku pracy.	O7	Rozwój różnorodnych form zatrudnienia i gotowość pracodawców do ich wspierania (samozatrudnienie, praca zdalna w miejscu zamieszkania, duża mobilność pracowników).
S8	Spójna oferta edukacyjna wspierająca samozatrudnienie i rozwijająca przedsiębiorczość.	O8	Rozwój nieuciążliwej produkcji.
S9	Widoczna współpraca pomiędzy szkołami kształcącymi w zawodach oraz między szkołami a lokalnymi przedsiębiorstwami.	O9	Rozwój rynku zbytu dla lokalnego rolnictwa i mody na produkty ekologiczne i tradycyjne.
S10	Dobrze funkcjonujący system wsparcia opieki i edukacji pozaszkolnej.	O10	Skuteczne wykorzystanie w rolnictwie założeń Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, w tym wdrożenie Ekoschematów, zarządzanie Zielonym Ładem.
S11	Dobrze funkcjonujący system wsparcia społecznego (w tym organizacji pieczy zastępczej) oraz osób z niepełnosprawnościami.	O11	Dalsza współpraca z PZDR, AMiRR oraz KRUS w Pszczyńcu.
S12	Dostęp do jednostki szpitalnej w ramach powiatowego systemu opieki zdrowotnej.	O12	Pozyskanie części dostępnych terenów od PKP.
S13	Mnogość wysokiej klasy obiektów kulturalnych i zabytkowych.	O13	Dalsza współpraca w ramach Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego.
S14	Szeroka i różnorodna oferta wydarzeń kulturalnych.	O14	Budowa trasy S1.

S15	Rozwój kultury inicjowany przez mieszkańców w każdym wieku, w tym przez Koła Gospodyń Wiejskich.	O15	Wdrożenie osób uchodźczych i emigrantów zarobkowych w legalny rynek pracy.
S16	Mnogość regionalnych talentów i produktów lokalnych.	O16	Wytworzenie stałej i silnej kooperacji między sektorem lokalnych MŚP a sektorem turystycznym.
S17	Oferta kulturalna doganiająca rozwój technologiczny, nowoczesna i dostosowana do oczekiwań odbiorców.	O17	Skuteczna promocja inwestycyjna i turystyczna powiatu.
S18	Oferta sportowa (infrastruktura, imprezy i wydarzenia, działalność klubów i sekcji) różnorodna i multidyscyplinarna.	O18	Rozwój turystyki w powiecie.
S19	Bardzo duże zagęszczenie tras i ścieżek rowerowych.	O19	Gotowość mieszkańców i lokalnych firm do zwiększenia aktywności w obsłudze ruchu turystycznego.
S20	Duża atrakcyjność turystyczna obszaru, umożliwiająca dostęp do różnych form turystyki (rekreacyjna, rowerowa, miejska, kulturalna, sakralna, etc).	O20	Skuteczne wykorzystanie pozytywnego wizerunku ziemi pszczyńskiej jako miejsca przyjaznego turystyce rowerowej.
S21	Duży zasób przyrodniczy obszaru, charakter rolniczy obszaru, wysoka lesistość, dostęp do zbiorników wodnych, unikalne formy przyrody, natężenie starego drzewostanu.	O21	Wydłużenie sezonu turystycznego o okres jesienno-zimowy przy wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych (np. lasów do utworzenia tras dla nordic-walking i narciarstwa biegowego).
S22	Dostęp do zasobów naturalnych (węgiel kamienny, borowina, źródła solanki).	O22	Gotowość mieszkańców do promowania lokalnych tradycji i produktów.
S23	Wypracowana marka uzdrowska Goczałkowic-Zdroju.	O23	Koncentracja na rozwoju kompetencji kluczowych w szkolnictwie ponadpodstawowym.
S24	Stabilnie rosnąca liczba podmiotów gospodarczych rejestrowanych na terenie powiatu.	O24	Wykorzystanie istniejących zasobów do skutecznego informowania mieszkańców ziemi pszczyńskiej o możliwościach rozwoju i czynnikach podnoszących jakość ich życia.
S25	Wysoki wskaźnik samozatrudnienia i natężenie firm rodzinnych świadczące o dużej przedsiębiorczości mieszkańców i rozwiniętej kulturze przedsiębiorczości.	O25	Włączenie Szpitala Joannitas do systemu sieci szpitalnej od 1 stycznia 2023 r.
S26	Niska stopa bezrobocia rejestrowanego.	O26	Partycypacja w finansowaniu szpitala wszystkich gmin powiatu.
S27	Wyspecjalizowane, nowoczesne rolnictwo, wysoki wskaźnik produkcji rolnej zarobkowej.	O27	Skuteczna promocja zdrowotna i powodzenie kampanii profilaktycznych oraz programów przesiewowych.
S28	Dobrze skoordynowane służby bezpieczeństwa publicznego.	O28	Rozwój uzdrowiska w Goczałkowicach-Zdroju.
S29	Rozbudowana sieć OSP.	O29	Skuteczność kampanii edukacyjnych ludności w zakresie wykorzystania OZE, gospodarki odpadami i odchodzenia od opalania gospodarstw domowych węglem.
S30	Korzystne położenie w sąsiedztwie Aglomeracji, Małopolski, Beskidu Śląskiego i Żywieckiego oraz granicy z Czechami.	O30	Poprawa sposobu utrzymania dróg w okresie jesienno-zimowym (regularne mycie ulic i chodników) ograniczająca zjawisko smogu.
S31	Położenie w przebiegu istotnych krajowych ciągów komunikacyjnych - DK nr 1 i DK nr 81.	O31	Inwestycje PKP w rozwój i modernizację infrastruktury (nowe tory i ekrany dźwiękochłonne).

S32	Dostęp do powiatowej komunikacji publicznej i nowoczesnego centrum przesiadkowego, wspierający atrakcyjność transportu multimodalnego.	O32	Skuteczne egzekwowanie emisji zanieczyszczeń powietrza.
W SŁABE STRONY		T ZAGROŻENIA	
W1	Ograniczone środki budżetowe na realizację podstawowych zadań samorządowych we wszystkich analizowanych obszarach, co warunkuje: - priorytetyzację inwestycji i innych działań rozwojowych, - spowolnienie rozwoju mimo widocznego potencjału (np. szpitala).	T1	Brak woli politycznej do kreowania wspólnych działań na linii powiat - gminy powiatu.
W2	Duża zależność funkcjonowania podmiotów publicznych od uznaniowego zewnętrznego finansowania i ograniczeń narzucanych przez system (głównie w szkolnictwie i opiece zdrowotnej).	T2	Hermetyczne podejście wszystkich lub części gmin powiatu do rozwoju wyłącznie w ramach własnych granic.
W3	Niedobór mieszkań treningowych.	T3	Czynniki makroekonomiczne trudne do przewidzenia jak systematyczny wzrost inflacji czy wahania na rynkach walut.
W4	Niewystarczająco zorganizowany system opieki poza szpitalnej nad osobami starszymi i wymagającymi stałej opieki, brak koordynacji działań na linii szpital-POZ-pacjent.	T4	Niestabilna sytuacja geopolityczna, w tym szczególnie trwająca wojna na terenie Ukrainy i konflikt uchodźczy na granicy z Białorusią.
W5	Niedobory w opiece dziennej dla osób starszych.	T5	Spowodowany sytuacją geopolityczną i gospodarczą trwający kryzys węglowy, energetyczny i paliwowy.
W6	Niezaspokojone potrzeby w edukacji i profilaktyce zdrowotnej.	T6	Dynamiczny i trudny do przewidzenia wzrost kosztów stałych, wpływający na stan budżetu jednostek samorządowych, przedsiębiorstw i gospodarstw indywidualnych.
W7	Roszczeniowość pacjentów przy jednoczesnym braku wiedzy o prawach pacjenta i należytej pomocy socjalnej.	T7	Sposób dystrybucji środków unijnych realizowany częściowo w formule konkursowej przy dużej konkurencji i zapotrzebowaniu na środki wśród wszystkich jednostek samorządowych w regionie i kraju.
W8	Zły stan infrastruktury szpitala i niedobory sprzętowe.	T8	Ograniczone możliwości aplikowania o środki unijne. Katalog kosztów kwalifikowanych jest zamknięty i ograniczony do wybranych kategorii wsparcia zgodnych z polityką rozwojową UE.
W9	Braki w dostosowaniu infrastruktury publicznej powiatu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (np. budynek Komendy Powiatowej Policji).	T9	Niestabilność źródeł finansowania podmiotów powiatowych, kreowana na szczeblu centralnym, zależna politycznie. Polityka państwa szczególnie oddziałuje na obszar opieki zdrowotnej, socjalnej i oświatę.
W10	Pogorszony stan psychiczny dzieci i młodzieży w związku z ograniczeniami jakie narzuciła pandemia Covid-19 (przede wszystkim konieczność nauki zdalnej i separacja społeczna) przy jednocześnie ograniczonym dostępie do pomocy psychologicznej.	T10	Konkurencja sąsiednich powiatów - pod względem potencjalnego miejsca zamieszkania, miejsca pracy i obszaru atrakcyjnego turystycznie.

W11	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nieposiadająca własnej siedziby.	T11	Spadająca atrakcyjność powiatu jako potencjalnego miejsca zamieszkania, szczególnie dla osób młodych.
W12	Konkurencja na rynku oferty kulturalnej pomiędzy gminami, pokrywający się kalendarz imprez, brak dialogu.	T12	Postępujący proces starzenia się społeczeństwa w kraju i regionie.
W13	Niedostateczny przepływ informacji osób merytorycznych reprezentujących poszczególne dziedziny funkcjonowania jednostek samorządowych w powiecie, szczególnie w strefie społecznej.	T13	Odptyw mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Pogłębiająca się emigracja zarobkowa.
W14	Niedobory informacyjne na linii powiat - mieszkańcy powiatu.	T14	Ograniczony dostęp do wykwalifikowanej kadry mogącej zasilić powiatowe podmioty publiczne w perspektywie kilkunastu lat.
W15	Starzejąca się kadra. Problem dotyczy większości placówek podległych powiatowi (szkolnictwo ponadpodstawowe, opieka szpitalna, obsługa obiektów sportowych, etc).	T15	Centralizacja usług medycznych, ograniczająca rozwój szpitala.
W16	Przestarzały sprzęt w OSP.	T16	Powrót pandemii Covid-19 lub wystąpienie natężenia innej choroby zakaźnej na skalę światową.
W17	Brak własności gruntów i budynków umożliwiających realizację inwestycji bezpośrednio przez powiat.	T17	Pogłębienie szarej strefy na rynku pracy i rynku usług, potęgowanej kryzysem uchodźczym.
W18	Niezinwentaryzowana oferta terenów inwestycyjnych we wszystkich gminach powiatu, co ogranicza możliwości promocyjne.	T18	Trudna sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy.
W19	Brak wydzielonej strefy przemysłowej, skupiającej przemysł potencjalnie uciążliwy dla mieszkańców.	T19	Tendencje w grupie młodych pracowników rozpoczynających karierę do postaw roszczeniowych, małej elastyczności do przebranżowienia i brakach w kompetencjach kluczowych.
W20	Relatywnie niewielki udział dużych przedsiębiorstw oferujących liczne miejsca pracy.	T20	Trudna sytuacja finansowa części podmiotów gospodarczych będąca pokłosiem pandemicznych lock-downów, co może mieć wpływ na zmniejszenie liczby podmiotów gospodarczych.
W21	Brak zróżnicowanej oferty zarobkowej dostępnej w powiecie.	T21	Dynamicznie zmieniające się przepisy prawne oraz postępujący mechanizm biurokratyczny w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (szczególnie przepisów skarbowych) zniechęcające do przedsiębiorczości.
W22	Duży odsetek bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy co znacznie ogranicza możliwości zatrudnienia.	T22	Możliwy opór społeczny przed wykorzystaniem dostępnych terenów inwestycyjnych, szczególnie pod duże inwestycje.
W23	Brak dokładnych danych statystycznych charakteryzujących ruch turystyczny w powiecie.	T23	Brak zainteresowania potencjalnych inwestorów terenami udostępnionymi przez powiatowe gminy.
W24	Model zarządzania turystyką nie jest wypracowany na poziomie powiatu .	T24	Agresywna i skuteczna promocja turystyczna sąsiednich obszarów - np. Beskidu Śląskiego i Żywieckiego.

W25	Brak jasno zdefiniowanego powiatowego produktu turystycznego.	T25	Relatywnie łatwy dostęp do węgla w powiecie, duże tradycje górnicze, zasoby kopalniane - pogłębiające mentalność części mieszkańców zainteresowanych opalaniem gospodarstw domowych wyłącznie węglem.
W26	Bardzo wysoki udział turystyki jednodniowej w ruchu turystycznym.	T26	Pogłębiające się zmiany klimatyczne negatywnie oddziałujące na tereny cenne przyrodniczo.
W27	Ograniczona podaż i różnorodność miejsc noclegowych o przeznaczeniu turystycznym.	T27	Niska świadomość ekologiczna turystów mogąca prowadzić do częściowego zniszczenia zasobów przyrodniczych.
W28	Ruch turystyczny skupiony w Pszczynie i Goczałkowicach-Zdroju, zakłócający okresowo życia mieszkańców.	T28	Lokalizacja w przebiegu Centralnego Portu Komunikacyjnego.
W29	Duże zanieczyszczenie powietrza w okresie grzewczym. Poziom smogu uciążliwy dla mieszkańców.	-	-
W30	Lokalnie występujące szkody górnicze.	-	-
W31	Brak komunikacji publicznej powiatowo-gminnej.	-	-
W32	Przebieg ścieżek i tras rowerowych nieskoordynowany, skupiony w poszczególnych gminach.	-	-
W33	Niedobór miejsc parkingowych, szczególnie w Pszczynie i Goczałkowicach-Zdroju.	-	-
W34	Utrudniona komunikacja drogowa na osi wschód-zachód wewnątrz powiatu (duża odległość i niekorzystny układ drogowy).	-	-

7.2 Kluczowe uwarunkowania i priorytety rozwojowe powiatu

Paradoksem funkcjonującego podziału administracyjnego w Polsce jest fakt, iż powiat ma relatywnie niewielki wpływ na rozwój sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej we własnych granicach administracyjnych. Powiat pszczyński w zasadzie nie dysponuje gruntami powiatowymi, co znacznie ogranicza możliwości inwestowania; nie dysponuje ofertą terenów inwestycyjnych; dysponuje niewieloma budynkami, których zagospodarowanie mogłoby wprowadzić nowe funkcje; w zakresie infrastruktury drogowej odpowiada jedynie za drogi powiatowe; nie odpowiada za dostępność do miejsc przedszkolnych, itd. przykłady można mnożyć. Sami mieszkańcy nie do końca rozumieją rolę powiatu i często nie widzą różnicy między powiatem pszczyńskim a miastem Pszczyna. Jest tu duże pole do edukacji społecznej i kolejnych działań informacyjnych.

Władze powiatu aspirują do stworzenia w powiecie miejsca dobrego dla życia dla wszystkich grup społecznych, atrakcyjnego jako obecne i potencjalne miejsce zamieszkania. Aby tak mogło się stać konieczna jest intensyfikacja działań integrujących powiatowe gminy. Jedynie solidarny rozwój wszystkich gmin może zagwarantować sukces powiatu. Wspólne działania gmin, dobrze koordynowane przez powiat będą gwarancją powodzenia kampanii promujących ziemię pszczyńską od turystyki, przez ofertę inwestycyjną, po rynek nieruchomości i dobre warunki życia.

Podejmować należy próby wszelkich działań prowadzących do gminno-powiatowej współpracy, eliminacji gminnej konkurencji, przedstawiania korzyści dla gmin płynących z kolektywnych działań i kompromisów niezbędnych do wypracowania efektu synergii. Inicjatywność powiatu jest kluczowym i nadrzędnym uwarunkowaniem rozwojowym.

Jednostka samorządowa, podobnie jak przedsiębiorstwo, powinna dążyć do tego, aby sprzedać jak najwięcej produktów (atrakcyjne miejsce do życia, atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej, etc.) i zdobyć jak największą liczbę klientów. Odzwierciedleniem popytu na poszczególne produkty gminy będzie utrzymująca się na zadowalającym poziomie lub wzrastająca liczba: mieszkańców, podmiotów gospodarczych i turystów.

W przypadku powiatu najtrudniejsza pozostaje odpowiedź na pytanie: z kim powiat konkuruje o klientów? Przedsiębiorstwa, co do zasady, konkurują między sobą w ramach konkretnej branży. Co za tym idzie - powiat konkuruje z innymi powiatami w obrębie województwa. W przypadku powiatu pszczyńskiego należy konkurencyjność różnicować ze względu na udostępnianą potencjalnym klientom ofertę. W sąsiedztwie powiatu wyróżnić można 4 rodzaje przedsiębiorstw:

- miasta na prawach powiatu: Tychy, Żory i Jastrzębie-Zdrój,
- powiat bieruńsko-lędziński, powiat mikołowski,
- powiat bielski i powiat cieszyński,
- powiat oświęcimski.

Powiat oświęcimski wyłączono z analizy z uwagi na położenie w województwie małopolskim. Konkurencja z wymienionymi miastami na prawach powiatu funkcjonuje w mniejszym zakresie, ponieważ specyfika życia w średnim czy dużym mieście jest zupełnie inna. Tereny miejskie charakteryzuje łatwiejszy dostęp do infrastruktury podnoszącej jakość życia i różnorodnych miejsc pracy, przy jednocześnie ograniczonym dostępie do miejsc atrakcyjnych przyrodniczo i sielskości jaką zapewnia życie w mniejszej miejscowości. Krajowe trendy wskazują utrzymującą się tendencję migracji w kierunku mniejszych miejscowości kosztem większych miast. Pod tym względem powiat pszczyński konkuruje o potencjalnych mieszkańców z powiatem: bieruńsko-łędzkim, mikołowskim oraz bielskim i cieszyńskim. Określić należy jaki towar może uatrakcyjnić ofertę powiatu pszczyńskiego.

Analizy wskazały duży potencjał rozwojowy powiatu pszczyńskiego w obszarach:

- gospodarka,
- turystyka.

Skuteczne działania inwestycyjne, organizacyjne i promocyjne pozwoliłyby na osiągnięcie przewagi konkurencyjnej względem sąsiadów. W porównaniu z powiatem pszczyńskim:

- powiaty mikołowski i bieruńsko-łędzki cechuje zbliżony lub większy dostęp do różnorodnych miejsc pracy i jednocześnie zdecydowanie mniejsza atrakcyjność turystyczna,
- powiaty bielski i cieszyński cechuje zbliżony lub mniejszy dostęp do różnorodnych miejsc pracy i jednocześnie zbliżona lub większa atrakcyjność turystyczna²³.

Jednoczesny rozwój w strefie gospodarczej i turystycznej pozwoliłby powiatowi pszczyńskiemu zrównać lub przewyższyć oferty konkurencyjnych powiatów.

Zachowując analogię z przedsiębiorstwem należy wskazać, że oferta powiatu kierowana powinna być do następujących grup klientów:

- obecnych i potencjalnych mieszkańców powiatu - zapewnić należy tutaj przede wszystkim atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoką jakość życia. Dobrobyt mieszkańców zależy nie tylko od stopnia zamożności, ale także od poczucia bezpieczeństwa i komfortu życia. Działaniom w strefie społecznej należy nadać bardzo wysoki priorytet, ponieważ to jakość kapitału ludzkiego determinuje wyjątkowość ziemi pszczyńskiej. Powiat ma ograniczone możliwości wpływania na komfort życia na swoim terenie, po raz kolejny może jednak pełnić funkcję inicjatywną. Pracować należy wielokierunkowo, mając na uwadze zarówno zwiększenie możliwości samorozwoju, jak również zapewnienie skutecznego systemu ochrony zdrowia, opieki społecznej czy dostępu do rekreacji i kultury. Wykorzystać należy

²³ Mowa tu nie o wartościowaniu dostępnych zasobów atrakcyjnych turystycznie ale o skutecznym kreowaniu produktów turystycznych, zapleczu okotourystycznym, etc.

rozwojowo ponadprzeciętne zaangażowanie społeczne mieszkańców, powszechną aktywność, kreatywność i sprawczość przy poszanowaniu wielowiekowych tradycji. Ziemia pszczyńska musi umocnić unikalną atmosferę i wizerunek, jakimi od lat wyróżnia się w regionie - kameralnej, dobrze zorganizowanej przestrzeni, z dostępem do zasobów przyrodniczych i wysokiej kultury. Atrakcyjne warunki życia zagwarantują napływ mieszkańców spoza powiatu, ale również przyczynią się do zatrzymania w granicach powiatu młodych mieszkańców zakładających nowe rodziny.

- przedsiębiorstw obecnie i potencjalnie działających w powiecie - należy zapewnić dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej (np. dostęp do wykwalifikowanych pracowników) oraz spójną ofertę inwestycyjną i wspierać postawy przedsiębiorcze.
- turystów - zarówno odwiedzających powiat pszczyński regularnie, jak również nowych odbiorców.

Podkreślić należy, iż kształtowanie oferty powiatu odbywać może się w większości przy wykorzystaniu już dostępnych zasobów. W wielu dziedzinach dostępna jest dobra baza do kształtowania atrakcyjnej oferty, wymagająca jedynie koordynacji działań i realizacji wspólnie wypracowanych przez gminy założeń rozwojowych. Strategia Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego powinna bazować głównie na uporządkowaniu i zorganizowaniu już dostępnych zasobów.

Omówione uwarunkowania dotyczą czynników wewnętrznych, na które powiat bezpośrednio lub pośrednio przy wsparciu gmin może mieć wpływ. W obecnej sytuacji konieczne jest omówienie także uwarunkowań zewnętrznych. Od czasów formalizowania strategii rozwoju samorządów terytorialnych w latach 2020-2022 po raz pierwszy nastąpił bezprecedensowy moment w historii, warunkujący zarówno życie jednostek jak również demolujący wypracowane systemy funkcjonowania państw. Pandemia Covid-19 oraz militarna napaść Rosji na Ukrainę przyczyniły się do kryzysu na wielu płaszczyznach w skali całego kraju:

- Pogłębione problemy demograficzne - zwiększona śmiertelność w ostatnich latach przewyższająca prognozy, zmniejszona liczba urodzeń.
- Zapaść służby zdrowia walczącej miesiącami z pandemią, reorganizującej pracę placówek, walczącej z brakami kadrowymi i sprzętowymi.
- Pogorszenie stanu zdrowia obywateli - czasowe wstrzymanie programów profilaktycznych, licznie występujący zespół po-Covidowy, ograniczona dostępność planowanych zabiegów, problemy psychiczne ludności wywołane pandemią i strachem przed wojną.
- Wysoka inflacja wpływająca realnie na obniżenie poziomu życia obywateli - zgodnie z danymi GUS w sierpniu 2022 r. inflacja wynosiła 16,1% i była najwyższa od 1997 r. przy czym jej poziom sztucznie obniżała rządowa tarcza antyinflacyjna, bez której poziom przekroczyłby zapewne dane historyczne.

- Kryzys energetyczny, paliwowy i węglowy - powodowany koniecznością uniezależnienia polskiej gospodarki od zasobów importowanych z Rosji. Poza wzrostem cen wszystkich surowców, występuje ich częściowy brak (np. węgiel). Sytuacja ta wymusza reorganizację strategii zarządzania wydobyciem węgla w kraju. Polska przez lata podejmowała działania zmierzające do wygaszania przemysłu węglowego, wprawdzie z oporem, jednak konsekwentnie. Obecnie plany rządu w tej materii są niemożliwe do przewidzenia. Prowadzenie polityki pro-ekologicznej przez powiat również w tym kontekście będzie utrudnione. Widoczny opór społeczny przed zmianami na terenie mentalnie związanym z obecnością węgla będzie zapewne rósł.

Wysokie ceny energii mogą być dobrym argumentem przy promowaniu odnawialnych źródeł energii.

- Budżet jednostek terytorialnych tak powiatu pszczyńskiego, jak gmin wchodzących w jego skład silnie koreluje z dotacjami unijnymi. Obecna polityka rządu jest w kontaktach z UE trudna do przewidzenia i wpłynąć może zarówno na zmniejszenie unijnych dotacji w nowym okresie programowania jak również na ich całkowite wstrzymanie. Nie można nawet włączyć znacznego ograniczenia współpracy Polski z UE w kolejnych latach, z wyjściem z Unii łącznie.

Konieczne w tym kontekście wydaje się przyspieszenie rozwoju gospodarczego i turystycznego powiatu. Za rozwojem tych dziedzin stoją bezpośrednio wyższe dochody gmin, pozwalające z kolei na zwiększenie inwestycji własnych.

Mając na uwadze zaistniałe zdarzenia i zewnętrzne uwarunkowania, po raz kolejny podkreśla się konieczność wspierania społeczeństwa obywatelskiego. Aktywność i wzajemne wsparcie mieszkańców powiatu w krytycznych momentach będą determinantą stabilnej sytuacji społecznej i gospodarczej.

Analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych pozwoliła na zdefiniowanie priorytetów rozwojowych, będących podstawą kreowania strategii. Jak już wspomniano inicjatywność powiatu będzie kluczowym gwarantem realizacji założeń strategicznych. Powiat ma ograniczone możliwości inwestycyjne i rozwojowe, jednak rekompensuje to dużymi możliwościami sprawczymi w kwestii koordynacji, budowania planów rozwoju, kreślenia wizji rozwoju w szerszym od gminnego horyzoncie, wskazywania korzyści z kooperacji na poziomie powiatowym, tworzenia warunków do dialogu i porozumienia. Inicjatywność powiatu jest więc zarówno głównym priorytetem rozwojowym jak również celem samym w sobie. Pozostałe priorytety rozwojowe powiatu pszczyńskiego:

- mieszkańcy powiatu - to im przede wszystkim służyć ma rozwój obszaru. Mieszkańcy muszą czuć, że ziemia pszczyńska to miejsce dobre do życia i wychowywania przyszłych pokoleń,

dająca szanse na rozwój przy jednoczesnym zachowaniu sielskości miejscowości podmiejskich.

- wspólnota - rozumiana jako wspólnota tworzona przez mieszkańców oraz wspólnota tworzona przez gminy. Należy dążyć do stanu, w którym każdy mieszkaniec powiatu będzie utożsamiał się z ziemią pszczyńską i traktował ją jako naturalną całość funkcjonalną. Wspólnota gmin - to z kolei gotowość samorządów do współpracy w ramach działań inicjowanych przez powiat i gotowość do kompromisów pozwalających na wspólne kształtowanie oferty realizującej interesy całego powiatu.
- gospodarka i turystyka - wcześniejsza analiza wskazuje, że są to dwa obszary, których rozwój determinuje osiągnięcie przewagi konkurencyjnej w najbliższym otoczeniu. Są to również obszary, w których widoczne są zasoby i jednocześnie niewykorzystany potencjał. Potencjał przede wszystkim zarobkowy, którego wykorzystanie wpłynie na zwiększenie dochodów jednostek samorządowych.
- konkurencyjność - zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy pozwoli na zwiększenie konkurencyjności powiatu jako potencjalnego miejsca zamieszkania, co pozwoli utrzymać korzystną sytuację demograficzną, możliwy będzie ponadto wzrost gospodarczy i rozwój turystyki co przełoży się na poprawę sytuacji finansowej mieszkańców oraz samorządów.

7.3 Wizja i misja rozwoju powiatu pszczyńskiego

Wizja jest opisem pożądanego wizerunku powiatu w odległej lecz wyraźnie zdefiniowanej przyszłości. Zakłada się przy tym, że realizacja wizji możliwa będzie przy zaistnieniu wszystkich korzystnych uwarunkowań do jej realizacji niezbędnych (zagrożenia zdiagnozowane w analizie SWOT nie wystąpią a zdefiniowane szanse zostaną wykorzystane).

Wizję powiatu pszczyńskiego zdefiniowano w odniesieniu do priorytetowych obszarów rozwoju, tj.: inicjatywność, mieszkańcy, wspólnota, gospodarka i turystyka oraz konkurencyjność. Priorytety są nierozzerwalne, współzależne, wzajemnie się uzupełniające i wzajemnie wzmacniające.

Horyzont czasowy to rok 2030, gdyż do tego okresu niniejsza strategia będzie wdrażana. Weryfikacja wyników osiągnięcia zakładanych celów strategicznych a za ich pośrednictwem - realizacji wizji, możliwa będzie po roku 2030.

WIZJA ROZWOJU powiatu pszczyńskiego definiuje się następująco:

W roku 2030 powiat pszczyński będzie atrakcyjnym miejscem do życia, prowadzenia działalności gospodarczej i uprawiania turystyki, harmonijnie łączącym bogate zasoby przyrodnicze, kulturalne i rekreacyjne z rozwojem gospodarczym oraz wspierającym rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Misja jest zbiorem ogólnych zasad, jakimi powiat pszczyński zamierza się kierować w celu realizacji zdefiniowanej wizji, są nimi:

- Inicjowanie przez powiat wszelkich działań mogących podnieść jakość życia i prowadzenia działalności gospodarczej na jego terenie.
- Kreowanie rozwoju społeczno-gospodarczego w sposób zrównoważony, z poszanowaniem zasobów środowiskowych i komfortu użytkowania przez wszystkie grupy społeczne.
- Efektywne wykorzystanie zdiagnozowanego potencjału, szczególnie w obszarze turystyki i terenów inwestycyjnych.
- Kreowanie i promocja oferty turystycznej i inwestycyjnej powiatu.
- Maksymalizacja wykorzystania środków unijnych przez powiat oraz wspieranie przedsiębiorstw w pozyskiwaniu środków.
- Integrowanie gmin tworzących powiat, tworzenie warunków do współpracy i eliminowania wzajemnej konkurencji na rzecz współpracy prowadzącej do osiągnięcia wspólnych korzyści.
- Usprawnienie systemu komunikacji, przepływu informacji, dzielenia się wiedzą i doświadczeniem na linii powiat-gminy tworzące powiat oraz powiat-mieszkańcy powiatu.
- Wykorzystanie potencjału kapitału ludzkiego, tendencji do sprawczości i przedsiębiorczości oraz postaw obywatelskich i wolontariatu.
- Skorelowanie realnych procesów rozwoju ze zmieniającymi się oczekiwaniami społecznymi i warunkami dyktowanymi przez czynniki zewnętrzne (sytuacja polityczna, czynniki makroekonomiczne).
- Wykorzystanie nowych technologii do zarządzania powiatem i w rozwoju społeczno-gospodarczym.
- Poszanowanie lokalnych tradycji w procesie rozwojowym.

7.4 Cele i kierunki rozwoju powiatu pszczyńskiego

Pomiędzy zakładanym, pożądanym scenariuszem strategicznym, a procesami obecnie zachodzącymi na terenie powiatu występują rozbieżności, które składają się na tzw. lukę strategiczną. Od tego w jakim stopniu wyznaczone cele i kierunki będą realizowane poprzez konkretne działania zależy czy w założonym horyzoncie czasowym powiatowi uda się osiągnąć przyjętą wizję.

W pierwszej kolejności określono cele strategiczne, których osiągnięcie związane jest z długim horyzontem czasowym a ich zakres wynika bezpośrednio z przyjętej wizji.

Ogólnym i głównym celem strategicznym powiatu pszczyńskiego jest:

Podjmowanie konsekwentnych i systematycznych działań zmierzających do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach funkcjonowania powiatu pszczyńskiego.

Podrzędne cele strategiczne określone zostały dla każdego z priorytetów rozwojowych powiatu, w korespondencji ze zdefiniowaną misją. Przy czym nadrzędnym celem strategicznym są założenia dla priorytetu INICJATYWNOŚĆ.

Cel strategiczny dla priorytetu **INICJATYWNOŚĆ**:

C.1. Koordynowanie działań rozwojowych we wszystkich dziedzinach funkcjonowania powiatu.

Cel operacyjny w priorytecie inicjatywność jest podstawą powodzenia całej strategii i głównym narzędziem jej wdrażania. Powiat nie może prawidłowo funkcjonować bez gmin wchodzących w jego skład, a każdy mieszkaniec gminy jest również mieszkańcem powiatu. Inicjatywność jest celem i narzędziem samym w sobie i nie będzie różnicowana na cele szczegółowe czy kierunki działań. Bez inicjatywności niemożliwe jest powodzenie zdefiniowanych kierunków działań.

Rozwój powiatu zakłada równowagę na wszystkich płaszczyznach, co za tym idzie - żaden z priorytetowych obszarów podrzędnych nie może zostać wyróżniony. Nie występuje hierarchizacja priorytetów. Jedynie wielotorowe, równoległe zmiany w każdym obszarze mogą przynieść zamierzony efekt w postaci wypełnienia nadrzędnego celu strategicznego. Wszystkie zdefiniowane podrzędne cele strategiczne są sobie równe pod względem rangi i priorytetu w ich wdrażaniu.

Cel strategiczny dla priorytetu **MIESZKAŃCY**:

C.2. Udostępnienie wysokiej jakości życia na terenie powiatu pszczyńskiego i warunków do rozwoju kapitału ludzkiego.

Cel strategiczny dla priorytetu **WSPÓLNOTA**:

C.3. Wykorzystanie wysokiej aktywności społecznej do integracji mieszkańców i działań rozwojowych oraz tworzenie warunków do solidarnego rozwoju wśród powiatowych gmin.

Cel strategiczny dla priorytetu **GOSPODARKA**:

C.4. Tworzenie atrakcyjnych warunków do wzrostu gospodarczego, przy wykorzystaniu dostępnego potencjału terenów inwestycyjnych oraz lokalnych postaw przedsiębiorczych.

Cel strategiczny dla priorytetu **TURYSTYKA**:

C.5. Wykreowanie spójnego produktu turystycznego przy wykorzystaniu obecnych zasobów i współpracy z sektorem prywatnym.

Cel strategiczny dla priorytetu **KONKURENCYJNOŚĆ**:

C.6. Zbudowanie konkurencyjnej marki kierowanej do potencjalnych mieszkańców i przedsiębiorców - Ziemia Pszczyńska dobrym miejscem do zamieszkania i prowadzenia biznesu.

Podrzędne cele strategiczne realizowane będą za pomocą celów operacyjnych. Cele operacyjne stanowią uszczegółowienie celów strategicznych i zakładają realizację w krótszym horyzoncie czasowym.

Realizacja każdego z celów strategicznych możliwa będzie za sprawą konsekwentnej realizacji konkretnych kierunków działań, które wdrażane będą z kolei poprzez działania o charakterze inwestycyjnym, szkoleniowym, informacyjno-promocyjnym.

Cele operacyjne i kierunki działań przedstawiono w poniższej tabeli scalającej wszystkie elementy założeń strategicznych powiatu. Wybrane kierunki działań przenikają się w realizacji celów operacyjnych. W sytuacji, w której kierunek działań realizuje więcej niż jeden cel operacyjny przypisany zostaje do celu na który oddziaływał będzie najsilniej.

Tabela 16 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu MIESZKAŃCY

MIESZKAŃCY				
C.2. Udostępnienie wysokiej jakości życia na terenie powiatu pszczyńskiego i warunków do rozwoju kapitału ludzkiego.				
Cele operacyjne:				
C.2.1. Wysoka jakość usług publicznych.	C.2.2. Funkcjonalna przestrzeń publiczna odpowiadająca potrzebom wszystkich mieszkańców .	C.2.3 Funkcjonalny system komunikacyjny.	C.2.4. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego.	C.2.5 Bezpieczne miejsce zamieszkania.
Kierunki działań:	Kierunki działań:	Kierunki działań:	Kierunki działań:	Kierunki działań:
- Zwiększenie dostępności mieszkań treningowych.	- Konsekwentne dostosowywanie obiektów publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	- Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci dróg powiatowych.	- Zwiększenie poziomu wykorzystania OZE w budynkach użytkowanych przez powiat.	- Doposażanie służb odpowiedzialnych za zapewnianie bezpieczeństwa publicznego (KPP, PSP, OSP).
- Modernizacja infrastruktury szpitalnej i doposażanie obiektu.	- Rozwój usług e-administracji i podnoszenie kompetencji użytkowników w tym zakresie.	- Okresowa, stała diagnoza poziomu zadowolenia użytkowników komunikacji publicznej na terenie powiatu.	- Działania edukacyjne promujące wykorzystanie OZE kierowane do mieszkańców.	- Organizacja programów edukacyjnych poprawiających bezpieczeństwo w ruchu drogowym (np. spotkania z policjantami dla przedszkolaków).
- Stworzenie systemu Asystenta Pacjenta.	- Wyprowadzenie części ruchu samochodowego z centrum Pszczyzny i Goczałkowic-Zdroju.	- Rozwój powiatowej komunikacji publicznej.	- Dalsza termomodernizacja budynków użytkowanych przez powiat.	- Prowadzenie aktywnej profilaktyki uzależnień.
- Zwiększenie dostępności do miejsc opieki dziennej dla osób starszych oraz opieki geriatrycznej.	- Promowanie priorytetowego wykorzystania przestrzeni w gminach na potrzeby mieszkańców.	- Utworzenie powiatowo-gminnej komunikacji publicznej.	- Inicjatywy edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców.	- Zapobieganie i zwalczanie patologii w rodzinach. Realne wsparcie dla ofiar przemocy.
- Promocja profilaktyki zdrowotnej i zwiększenie dostępu do edukacji zdrowotnej.	-	- Promocja transportu multimodalnego w powiecie.	- Organizacja akcji społecznych mających na celu likwidację dzikich wysypisk i uporządkowanie wspólnych przestrzeni.	- Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego.
- Dalsze unowocześnianie pracowni zawodowych i	-	- Stworzenie kompleksowego informatora wskazującego	- Aktywna ochrona zasobów przyrodniczych (ograniczenie	-

podnoszenie jakości kształcenia.		dostępne kombinacje różnych form transportu w powiecie.	wycinki, organizacja form ochrony przyrody).	
- Wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży (działalność stypendialna, dofinansowanie sportu, promowanie talentów).	-	- Promocja funkcjonujących narzędzi informatycznych pozwalających zorganizować podróż (http://pszczyzna.kiedyprzyjedzie.pl).	- Ulepszenie systemu mycia ulic i chodników w okresie jesienno-zimowym (ograniczenie smogu).	-
- Popularyzacja zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży rozwijających talenty i zainteresowania oraz oferty rozwijającej zainteresowania dla dorosłych, w tym osób starszych.	-	- Dalsza rozbudowa systemu ścieżek i tras rowerowych dostosowana do oczekiwań mieszkańców.	- Promowanie postaw ekologicznych przez sektor obywatelski.	-
- Doskonalenie jakości usług publicznych.	-	- Promowania transportu rowerowego w formie użytkowej, nie tylko rekreacyjnej.	- Promowanie inwestycji realizowanych zgodnie z założeniami zielono-niebieskiej infrastruktury ²⁴ .	-
- Wspieranie procesu rewitalizacji przestrzennej, infrastrukturalnej i społecznej.	-	-	- Rozwój infrastruktury technicznej ograniczający negatywny wpływ gospodarki na zasoby przyrodnicze.	-
-	-	-	- Stworzenie klastra energetycznego z udziałem gmin z terenu powiatu.	-
-	-	-	- Skuteczne wykorzystanie w rolnictwie założeń Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, w tym wdrożenie Ekoschematów, zarządzanie Zielonym Ładem.	-

²⁴ Głównym założeniem zasady zielono-niebieskiej infrastruktury jest połączenie celów i zadań związanych z gospodarowaniem wodami oraz różnymi formami zieleni. Na terenie zurbanizowanym mowa np. o zielonych dachach, łąkach kwietnych, przekształceniu torowiska w ciąg pieszo-rowerowy; na terenie wiejskim przykładem inwestycji jest mała retencja.

Tabela 17 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu WSPÓLNOTA

WSPÓLNOTA			
C.3. Wykorzystanie wysokiej aktywności społecznej do integracji mieszkańców i działań rozwojowych oraz tworzenie warunków do solidarnego rozwoju wśród powiatowych gmin.			
Cele operacyjne:			
C.3.1.	C.3.2.	C.3.3	C.3.4.
<p>Spółeczeństwo obywatelskie wspiera kreowanie oferty usług publicznych.</p>	<p>Zorganizowana i skoordynowana praca społeczna.</p>	<p>Zintegrowana społeczność ziemi pszczyńskiej.</p>	<p>Zintegrowany rozwój wszystkich gmin tworzących powiat.</p>
<p>Kierunki działań:</p>	<p>Kierunki działań:</p>	<p>Kierunki działań:</p>	<p>Kierunki działań:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Regularne spotkania z mieszkańcami powiatu w trakcie których mieszkańcy będą mogli zgłaszać pomysły rozwojowe w sferze usług publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie centrum powiatowego wolontariatu koordynującego potrzeby i podaż pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie powiatowego centrum integracji i aktywizacji społecznej²⁵ lub innej formy koordynującej spotkania i działania mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uzyskanie jasnej deklaracji wszystkich gmin tworzących powiat do realizacji celów niniejszej Strategii.
<ul style="list-style-type: none"> - Podjęcie działań zmierzających do wyodrębnienia stałej siedziby dla Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaangażowanie młodzieży w pracę społeczną, w szczególności osób które źle znoszą psychiczne wydarzenia ostatnich lat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie sieci współpracy OPP z organizacjami pozarządowymi, np. Kołami Gospodyń Wiejskich, co zaktywizuje integrację międzypokoleniową. 	<ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie warunków do trwałej kooperacji jednostek samorządowych powiatu we wspólnym planowaniu, finansowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu projektów rozwojowych.
<ul style="list-style-type: none"> - Aktywne włączanie obywateli w proces konsultacyjny podczas prac rozwojowych w powiecie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wykorzystanie wolontariatu w działaniach wspierających opiekę nad osobami starszymi (np. zakupy dla seniora, dotrzymanie towarzystwa osobie samotnej). 	<ul style="list-style-type: none"> - Wykreowanie środowiska lokalnych liderów w każdej gminie inicjujących integrację powiatową. 	<ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie warunków do stałych i regularnych spotkań osób odpowiedzialnych za rozwój wszystkich obszarów funkcjonowania powiatu, uczestnictwo w spotkaniach przedstawicieli wszystkich gmin.
<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie dostępu do jasnych informacji, np. poprzez stworzenie informatora w formie elektronicznej (możliwość bieżącej aktualizacji) do wydruku, syntezującego dostępne możliwości w danej dziedzinie (np. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaangażowanie młodzieży do rozwoju umiejętności informatycznych i dostępu do wiedzy u osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja spotkań celebrujących wartości dziedzictwa lokalnego i kultywujących lokalne tradycje. Działania na rzecz zachowywania śląskiego dziedzictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zintegrowanie oferty turystycznej, inwestycyjnej, usług społecznych (szczególnie komunikacji publicznej), kulturalno-rekreacyjnej (wspólny kalendarz wydarzeń).

²⁵ Przy wykorzystaniu dostępnej infrastruktury np. edukacyjnej lub pomieszczeń wykorzystywanych przez Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej.

dostępne prawa dla pacjentów wymagających opieki po opuszczeniu szpitala, powiadomienia o programach edukacyjnych i profilaktycznych).			
- Monitorowanie zapotrzebowania na usługi społeczne.	- Dalsza zaangażowana współpraca powiatu z organizacjami pozarządowymi, w tym Kołami Gospodarstw Wiejskich.	- Realizacja wydarzeń społecznych, kulturalnych i sportowych kierowanych do mieszkańców powiatu.	- Opracowywanie wspólnych diagnoz, badań i strategii branżowych analizujących szanse rozwojowe ziemi pszczyńskiej.
- Wspieranie sektora pozarządowego w realizacji usług publicznych.	- Promowanie postaw obywatelskich, sprawczości oraz wolontariatu.	-	- Wspólny udział przedstawicieli jednostek terytorialnych w wydarzeniach samorządowych i branżowych, wspólna analiza dobrych praktyk i innowacyjnych rozwiązań w zarządzaniu terytorialnym.

Tabela 18 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu GOSPODARKA

GOSPODARKA			
C.4. Tworzenie atrakcyjnych warunków do wzrostu gospodarczego, przy wykorzystaniu dostępnego potencjału terenów inwestycyjnych oraz lokalnych postaw przedsiębiorczych.			
Cele operacyjne:			
C.4.1.	C.4.2.	C.4.3	C.4.4.
Dostęp do wykwalifikowanej kadry.	Ponadprzeciętna przedsiębiorczość.	Skuteczna kooperacja z podmiotami gospodarczymi.	Kompleksowa oferta inwestycyjna ziemi pszczyńskiej.
Kierunki działań:	Kierunki działań:	Kierunki działań:	Kierunki działań:
- Nacisk na rozwijanie kompetencji kluczowych w szkolnictwie ponadpodstawowym.	- Podjęcie działań zmierzających do utworzenia Inkubatora Przedsiębiorczości lub innego podmiotu wspierającego nowe podmioty gospodarcze.	- Zidentyfikowanie istniejących łańcuchów kooperacji lokalnych przedsiębiorców i promocja ich dobrych praktyk celem rozwoju istniejących i organizacji nowych łańcuchów. Wykorzystanie w łańcuchach współpracy lokalnego rzemiosła, produktów lokalnych i produkcji rolnej.	- Inwentaryzacja dostępnych terenów inwestycyjnych w Powiecie we współpracy z KSSE.
- Stały monitoring potrzeb lokalnego rynku pracy i dostosowywanie oferty edukacyjnej do wyraźnych trendów.	- Wspieranie i promowanie postaw przedsiębiorczych w ruchach społecznych (np. spółdzielni rzemieślniczych, społecznych ogrodów warzywnych).	- Organizacja wydarzeń integrujących lokalny biznes i rolników.	- Promowanie konieczności dywersyfikacji oferty inwestycyjnej, ukształtowanie oferty inwestycyjnej dla różnorodnych grup inwestorów.
- Kształtowanie i promowanie kompetencji przedsiębiorczych w szkołach ponadpodstawowych.	- Wspieranie i promowanie postaw innowacyjnych i ekologicznych w biznesie i rolnictwie.	- Stworzenie warunków do dialogu na linii samorządu - lokalny biznes, umożliwiającego identyfikację występujących niszy możliwych do zagospodarowania przez środowiska biznesowe.	- Wypracowanie spójnej oferty inwestycyjnej ziemi pszczyńskiej (wypracowanie solidarnych narzędzi fiskalnych podnoszących atrakcyjność terenów, wspólne planowanie przestrzenne przeznaczenia terenów inwestycyjnych, wspólna oferta promocyjna).
- Kreowanie kwalifikacji mieszkańców we współpracy sektora biznesu, rolnictwa, podmiotów	- Wsparcie edukacyjne powiatu w metodach rozwoju oferty firm lokalnych w przestrzeni wirtualnej	- Organizacja wydarzeń promujących wśród mieszkańców ofertę firm lokalnych, szczególnie z sektora rolno-spożywczego.	- Rewitalizacja terenów przemysłowych na cele inwestycyjne.

edukacyjnych, instytucji kultury i organizacji pozarządowych.	oraz tworzenia i promowania produktów lokalnych.		
- Organizacja kursów wspierających rozwój kompetencji i zdolność do przebranżowienia, w tym w branży rolniczej.	- Wspieranie działalności doradczej PZDR dla rolnictwa.	- Wspieranie i promowanie lokalnych liderów społecznej odpowiedzialności biznesu.	- Podejmowanie prób przejęcia/dzierżawy terenów PKP oraz skarbu Państwa i nadania im funkcji inwestycyjnych.
- Podnoszenie kwalifikacji pracowników powiatu.	- Wspieranie i promowanie przedsiębiorczych kobiet.	- Wspieranie lokalnego biznesu w pozyskiwaniu środków unijnych (np. punkt informacyjny, promocja dobrych praktyk).	

Tabela 19 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu TURYSTYKA

TURYSTYKA		
C.5. Wykreowanie spójnego produktu turystycznego przy wykorzystaniu obecnych zasobów i współpracy z sektorem prywatnym.		
Cele operacyjne:		
C.5.1. Różnorodna infrastruktura turystyczna i okoturystyczna.	C.5.2. Rozwój turystyki wspierany lokalnym biznesem z poszanowaniem lokalnych tradycji.	C.5.3. Kompleksowa oferta turystyczna Ziemi Pszczyńskiej.
Kierunki działań:	Kierunki działań:	Kierunki działań:
- Dalsza rozbudowa systemu ścieżek i tras rowerowych łączących atrakcje turystyczne w całym powiecie.	- Stworzenie warunków do dialogu na linii samorządy - lokalny biznes, umożliwiającego wsparcie działań inwestycyjnych infrastruktury okoturystycznej (np. miejsca noclegowe, wypożyczalnie sprzętu sportowego, prywatne parkingi przy atrakcjach turystycznych).	- Regularne tworzenie i analizowanie statystyk charakteryzujących ruch turystyczny w powiecie, umożliwiające opracowywanie szczegółowej strategii branżowej.
- Wyznaczenie szlaków tematycznych na bazie istniejącej infrastruktury (np. szlak sakralny ziemi pszczyńskiej).	- Stworzenie warunków do kooperacji lokalnych firm obsługujących ruch turystyczny między sobą i z samorządami (np. dostęp do ekologicznej lokalnej żywności w miejscach noclegowych, stałe punkty sprzedaży produktów lokalnych w miejscach atrakcyjnych turystycznie).	- Wypracowanie spójnej oferty turystycznej ziemi pszczyńskiej (wspólne szlaki turystyczne, wspólna polityka cenowa w tym benefity dla turystów odwiedzających więcej atrakcji, powiatowy bilet wstępu, wspólne akcje tematyczne, wzajemne wsparcie w obsłudze ruchu turystycznego, wspólna promocja turystyczna i punkty informacji turystycznej).
- Organizacja nowych form aktywności na bazie istniejącej infrastruktury wydłużających sezon turystyczny (np. wyznaczenie leśnych tras do narciarstwa biegowego na bazie ścieżek rowerowych, organizacja torów saneczkowych).	-	- Kształtowanie oferty turystycznej z poszanowaniem lokalnych tradycji przy jednoczesnym wdrażaniu udogodnień innowacyjnych.
- Rozwój bazy do uprawiania sportów wodnych.	-	- Wspólny rozwój turystyki co najmniej dwudniowej, czego powodzeniem będzie zaproponowanie turystom różnorodnych form turystyki w bliskim otoczeniu.
- Zwiększenie dostępności miejsc noclegowych o różnych standardach, w tym miejsc zbiorowego zakwaterowania przy infrastrukturze sportowej i rekreacyjnej, z wykorzystaniem bazy noclegowej pozostałej po kryzysie uchodźczym.	-	- Uwzględnienie ruchu turystycznego w powiatowej komunikacji publicznej, w perspektywie - w powiatowo-gminnej komunikacji publicznej.

-	-	- Wykształcenie i promocja systemu transportu multimodalnego w obsłudze ruchu turystycznego, co odciążą centrum Pszczyny i Goczałkowic-Zdroju.
---	---	--

Tabela 20 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu KONKURENCYJNOŚĆ

KONKURENCYJNOŚĆ		
C.6. Zbudowanie konkurencyjnej marki kierowanej do potencjalnych mieszkańców i przedsiębiorców - Ziemia Pszczyńska dobrym miejscem do zamieszkania i prowadzenia biznesu.		
Cele operacyjne:		
C.6.1.	C.6.2.	C.6.3.
Ziemia pszczyńska miejscem dobrym do życia.	Ziemia pszczyńska sprzyja rozwojowi przedsiębiorstw.	Ziemia pszczyńska otwarta na współpracę z otoczeniem.
Kierunki działań:	Kierunki działań:	Kierunki działań:
- Konsekwentny rozwój infrastruktury publicznej.	- Wykreowanie i promocja spójnego produktu inwestycyjnego i turystycznego - w skali co najmniej krajowej.	- Gotowość do kształtowania spójnej infrastruktury ziemi pszczyńskiej z otoczeniem (np. połączenia drogowe i kolejowe, szlaki turystyczne).
- Dostęp do różnorodnych miejsc pracy warunkowany rozwojem gospodarki.	- Angażowanie biznesu w kształtowanie powiatowej polityki rozwoju gospodarki.	- Otwartość na kooperację z podmiotami w otoczeniu, zarówno samorządami jak i podmiotami gospodarczymi czy sektorem pozarządowym.
- Wypracowanie i promowanie marki Ziemi Pszczyńskiej jako miejsca dającego możliwości rozwoju i miejsca pracy, przy jednoczesnym dostępie do sielkości podmiejskich obszarów - w skali co najmniej regionalnej.	- Rozwój gospodarki dywersyfikującej branże i zapewniającej dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz dającej możliwość kooperacji (np. dostęp do lokalnych podwykonawców) we wsparciu KSSE.	- Aktywna pozycja powiatu w kształtowaniu oferty kulturalnej, turystycznej i inwestycyjnej regionu.
- Planowanie przestrzenne uwzględniające nową zabudowę mieszkaniową pozostającą w charakterze istniejących zasobów.	- Promowanie otwartości na różnorodne formy zatrudnienia, w tym pracę zdalną.	- Organizacja wydarzeń kulturalnych i biznesowych na szeroką skalę.
- Zaangażowanie lokalnej społeczności w aktywności promujące ziemię pszczyńską jako miejsce dobre do życia.	- Spójna polityka benefitów fiskalnych dla nowych przedsiębiorstw we wszystkich gminach.	- Tworzenie systematycznych komunikatów do otoczenia analizujących potencjał rozwojowy powiatu.
- Wspieranie i kreowanie innowacyjnych rozwiązań w zarządzaniu terytorialnym promujących ziemię pszczyńską jako miejsce realizacji dobrych praktyk.	- Stworzenie warunków do nawiązywania relacji biznesu z jednostkami badawczymi i naukowymi.	-
-	- Wsparcie prowadzenia nowego biznesu (np. inkubator przedsiębiorczości, klaster, pomoc dotacyjna w rozpoczęciu działalności, promocja innowacji).	-

8 Planowane projekty strategiczne

Kierunki działań realizowane będą konkretnymi projektami inwestycyjnymi, pozainwestycyjnymi (jak organizacja imprez i wydarzeń), informacyjnymi i promocyjnymi. Powodzenie realizacji kierunków działań pozwoli na wykreowanie silnej marki własnej - Ziemia Pszczyńska, w skali co najmniej regionalnej. Realizacja przyjętej strategii jest silnie zależna od kooperacji gmin tworzących powiat i łączy się z zaangażowaniem odrębnych budżetów gminnych w realizację części działań oraz skutecznością pozyskiwania środków unijnych.

Zdefiniowano następujące projekty strategiczne z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju powiatu pszczyńskiego w kolejnych latach:

- Stworzenie powiatowego produktu turystycznego.
- Stworzenie powiatowej oferty inwestycyjnej.
- Wypracowanie wspólnej oferty kulturalnej gmin i powiatu.
- Budowa systemu powiatowo-gminnej komunikacji publicznej.
- Przywrócenie równowagi wykorzystania przestrzeni między mieszkańcami a turystami.
- Stworzenie i bieżąca aktualizacja informatorów branżowych - np. Opieka poszpitalna i prawa pacjenta; Możliwości wsparcia z opieki społecznej; Turystyka ziemi pszczyńskiej; Jak założyć działalność gospodarczą w powiecie?
- Działania zmierzające do wydłużenia sezonu turystycznego i rozwoju turystyki co najmniej dwudniowej.
- Dalsze wspieranie rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych w powiecie.
- Zwiększenie wykorzystania OZE, termomodernizacja obiektów publicznych, rozwój transportu multimodalnego, walka ze zjawiskiem smogu, stworzenie klastra energetycznego.
- Rozwój kapitału ludzkiego.
- Kontynuowanie rozwoju szkolnictwa branżowego.
- Promowanie lokalnych tradycji, produktów lokalnych i rolnictwa.
- Międzygminna integracja społeczności wszystkich grup wiekowych.
- Promocja marki „Ziemia Pszczyńska” na poziomie co najmniej regionalnym.

Projekty mają charakter indykatorywny, uznano je za kluczowe do rozwoju powiatu i wykorzystania jego potencjału, wszystkie generują efekt synergii, wpływają pośrednio i bezpośrednio na realizację co najmniej kilku kierunków działania.

9 Potencjalne źródła finansowania

Działania określone w niniejszym dokumencie w większości wymagać będą zewnętrznego dofinansowania, ze względu na ograniczenia budżetowe powiatu. Pozytywnym aspektem zaplanowanych działań jest ich częściowa realizacja przy wykorzystaniu istniejących zasobów (np. atrakcji turystycznych i ścieżek rowerowych) co znacznie obniża koszty, sprowadzając działania do konieczności uporządkowania i zorganizowania produktu.

Budżet JST

Samorząd może realizować inwestycje będące w jego kompetencjach z wykorzystaniem środków pochodzących z dochodów własnych - jest to najpopularniejsza metoda finansowania inwestycji, jednakże ograniczająca ich skalę i zakres do limitu wydatków uchwalonych na daną inwestycję w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Poza budżetem powiatu pszczyńskiego szansą na realizację wielu kluczowych zadań jest partycypacja finansowa wszystkich gmin powiatu. Ustalenie wysokości i warunków finansowania części zadań strategicznych jest jednym z zadań w ramach inicjatywności powiatu.

Bankowe i poza bankowe instrumenty finansowe

Kredyty celowe - standardowe kredyty bankowe należą do stosunkowo kosztownych, dlatego częściej wykorzystywane są kredyty i pożyczki o charakterze preferencyjnym, tj. nisko oprocentowane bądź z możliwością częściowego umorzenia. Do najczęściej wykorzystywanych źródeł współfinansowania inwestycji należą środki będące w dyspozycji Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zarówno WFOŚiGW jak i NFOŚiGW dysponują w swojej ofercie:

- preferencyjnymi, częściowo umarzalnymi, pożyczkami na termomodernizację, wymiany źródła ciepła, montaż instalacji OZE, etc.,
- dotacjami na przygotowanie programów efektywności energetycznej,
- dotacjami na działania z zakresu edukacji ekologicznej, w tym dot. efektywności energetycznej.

Fundusze Strukturalne

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. Polityka Strukturalna i Fundusze mają pomóc władzom centralnym i regionalnym słabiej rozwiniętych regionów w rozwiązaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych.

Polska stoi na progu nowego okresu wdrażania środków unijnych na lata 2021-2027. Katalog kosztów kwalifikowanych dla programów regionalnych i krajowych pozostaje w budowie. Bazując na obecnie dostępnych materiałach rekomenduje się możliwość uzyskania unijnego wsparcia dla działań:

- podnoszących jakość kapitału ludzkiego, w tym poziom i jakość edukacji,
- wyrównujących szanse społeczne,
- związanych z opieką nad osobami starszymi i opieką zdrowotną,
- wpływających na poprawę stanu środowiska, w tym ograniczenie zużycia energii i emisji smogu, rozwój OZE,
- wspierających rozwój transportu multimodalnego,
- rozwijających turystykę,
- chroniących dziedzictwo kulturalne i przyrodnicze,
- kształtujących innowacyjną gospodarkę w kooperacji z sektorem B+R,
- promujących przedsiębiorczość i innowacyjność,
- wspierających szeroko pojętą cyfryzację.

Kapitał podmiotów gospodarczych

Kierunki rozwoju zakładają diagnozę dostępnych niszy możliwych do zagospodarowania przez sektor prywatnych podmiotów gospodarczych, np. miejsca zbiorowego zakwaterowania dla turystów, infrastruktura sportów wodnych, prywatne parkingi, wypożyczalnie rowerów i innego sprzętu sportowego.

Umowy z podmiotami ESCO

ESCO (Energy Service Company) to firmy działające w sektorze inwestycji energooszczędnych, które finansują inwestycje w celu udziału w oszczędnościach w kolejnych latach, które z kolei stanowią wynagrodzenie za zaangażowany kapitał i ryzyko. Umowa precyzyjnie określa zakres inwestycji na majątku gminy/powiatu, parametry obiektu po modernizacji, prognozowane zużycie ciepła, energii elektrycznej dla obiektu oraz udział podmiotu ESCO w przyszłych oszczędnościach jak i sposób ich kalkulacji (wyznaczenie okresu referencyjnego, inflacja, anomalie pogodowe). Najistotniejszym elementem umów jest związanie obu stron wynikiem inwestycji, gdy korzyścią dla partnerów jest każda złotówka oszczędności wygenerowana przez inwestycję, a tym samym każda wada w technologii czy wykonaniu uderza w zyski podmiotu ESCO. W przypadku klasycznej inwestycji ze środków własnych inwestor ma jedynie gwarancję wykonawcy na roboty budowlane, technologie, ale nie gwarancję osiągnięcia efektów w postaci niskiego zużycia paliw i niskich kosztów utrzymania. Umowy tego typu mogą spełniać warunki PPP (gdy podmiot ESCO zarządza obiektem) i są wtedy realizowane na podstawie ustawy o PPP.

Partnerstwo publiczno-prywatne

Ustawa z dnia z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym definiuje, że: „Przedmiotem partnerstwa publiczno-prywatnego jest wspólna realizacja przedsięwzięcia oparta na podziale zadań i ryzyk pomiędzy podmiotem publicznym i partnerem prywatnym”. Partnerstwo publiczno-prywatne może stanowić sposób realizacji przedsięwzięcia tylko wtedy, gdy ze współpracy z sektorem prywatnym wynikają korzyści dla interesu publicznego, przeważające w stosunku do korzyści wynikających z innych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia przez podmiot publiczny, tj. samodzielnej jego realizacji lub realizacji w inny sposób niż określony w ustawie.

Prosty i efektywny model współdziałania mających wspólny cel partnerów jest od lat stosowany na całym świecie, jednakże w Polsce nadal nie znalazł uznania głównie ze względu na nieprzejrzystość procesu nawiązywania współpracy, ryzyko prawne (nieznajomość prawa, brak jednej spójnej interpretacji) oraz ryzyko polityczne związane z trybem doboru partnera, który zakłada negocjacje i wspólne wypracowanie zasad współpracy, a co zawsze może być podważane przez opozycję jako stanowisko zbyt miękkie czy wręcz niekorzystne dla samorządu. Rozwiązaniem mogłaby być koalicja powiatu i gmin powiatu i wypracowanie partnerskiego stanowiska negocjacyjnego względem podmiotu prywatnego.

PPP umożliwia realizację celów publicznych za pomocą inwestycji sektora prywatnego, który w zależności od wybranego modelu współpracy przynajmniej częściowo pokrywa koszty budowy infrastruktury, a później czerpie z niej korzyści, ponosząc też ryzyko rynkowe (popyt). PPP sprawdza się w sytuacji gdy samorząd planuje realizację obiektów, które świadczą usługi publiczne - basenów, szkół, parkingów, budownictwa komunalnego - w każdym z przypadków oprócz uzyskania określonej usługi (mieszkania komunalne, możliwość prowadzenia zajęć, powierzchnia parkingowa, usługi rekreacyjno-sportowe) JST po umówionym okresie przejmie na własność dany obiekt, a tym samym jest żywotnie zainteresowana jego parametrami, w tym efektywnością energetyczną (ergo kosztami eksploatacji i wartością obiektu). Tym samym określenie na etapie wyboru partnera wyższych parametrów w zakresie energooszczędności jest korzystne dla podmiotu publicznego, a w przypadku rozwiązań efektywnych finansowo, także dla podmiotu prywatnego.

10 Zgodność strategii z założeniami polityki regionalnej

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” została przyjęta Uchwałą nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020 rok.

Zarysowane w dokumencie cele i kierunki wskazują drogę oraz narzędzia pozwalające na istotne zmiany gospodarcze prowadzące do pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o dynamicznie rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych. Strategia „Śląskie 2030” odpowiada również na wyzwania demograficzne stojące przed województwem śląskim. Dotyczą one w głównej mierze starzenia się społeczności regionu oraz malejącej liczby mieszkańców co jest wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego oraz procesów migracyjnych.

Strategia wpisuje się w krajową politykę rozwoju określoną w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 roku) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. Odpowiada również na wyzwania polityki europejskiej, które wyrażone zostały w Europejskim Zielonym Ładzie oraz założeniach do Polityki Spójności na lata 2021-2027.

W Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w Celu 1. Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów zidentyfikowano kluczowe obszary problemowe z punktu widzenia rozwoju kraju, takie jak: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, obszary zagrożone trwałą marginalizacją, Śląsk i wschodnia Polska, dla których dedykowano programy wsparcia.

Z punktu widzenia województwa śląskiego istotna będzie realizacja Programu dla Śląska, którego celem jest zmiana profilu gospodarczego regionu, stopniowe zastępowanie tradycyjnych sektorów gospodarki, takich jak górnictwo i hutnictwo, nowymi przedsięwzięciami w sektorach bardziej produktywnych, innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie. Założono, iż po 2020 roku nastąpi pełne wdrożenie Programu dla Śląska skorelowanego z rządowymi programami restrukturyzacyjnymi, rozbudowy i modernizacji infrastruktury transportowej, wdrażaniem nowej, terytorialnie wrażliwej, zintegrowanej polityki miejskiej, przemysłowej, innowacyjności i kształtowania zasobów ludzkich. Planuje się wprowadzenie dodatkowych instrumentów związanych z dostosowaniem krajowych programów operacyjnych do celów Programu dla Śląska, przede wszystkim w obszarze promocji inwestycji oraz innowacyjności.

Rozwinięciem zapisów SOR jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), która kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów - zarówno miejskich, jak i wiejskich. Oznacza to ukierunkowanie wsparcia na obszary zmagające się z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi, zarówno na poziomie regionalnym (wschodnia Polska, Śląsk), jak i ponadlokalnym (obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze z otaczającymi obszarami wiejskimi).

W KSRR 2030 wskazane zostały Obszary Strategicznej Interwencji, które będą wspierane z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów, tj.: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju, tj. wschodnia Polska i Śląsk (Program Polska Wschodnia+, Program dla Śląska).

OSI wyznaczone w KSRR 2030 istotne dla województwa śląskiego to:

- Śląsk,
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, (miasta powiększające dystans rozwojowy),
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Zgodnie z zapisami KSRR 2030 województwa mogą wyznaczać swoje Obszary Strategicznej Interwencji jako odpowiedź na zidentyfikowane problemy rozwojowe. W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” wyznaczono następujące Obszary Strategicznej Interwencji:

W ujęciu funkcjonalnym:

- Pierwszy typ OSI w ujęciu funkcjonalnym tworzą tzw. subregiony. Zostały one zdefiniowane w pierwszej Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w dniu 25 września 2000 r.
- Drugi typ OSI w ujęciu funkcjonalnym znajduje swoje odzwierciedlenie w podstawowych typach jednostek, tj.: obszarach wiejskich i miejskich.

W ujęciu tematycznym:

Zidentyfikowano 5 OSI w ujęciu tematycznym przyporządkowane do dwóch grup:

- OSI konkurencyjne:

- Obszary cenne przyrodniczo,
- Ośrodki wzrostu

- OSI problemowe

- Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
- Gminy w transformacji górniczej.

Analizując informacje zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego w zakresie wyznaczonych OSI, należy wskazać, iż gminy tworzące powiat pszczyński wpisują się w trzy z pięciu OSI tematycznych tj. Obszary cenne przyrodniczo, gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza oraz gminy w transformacji górniczej.

Obszary cenne przyrodniczo

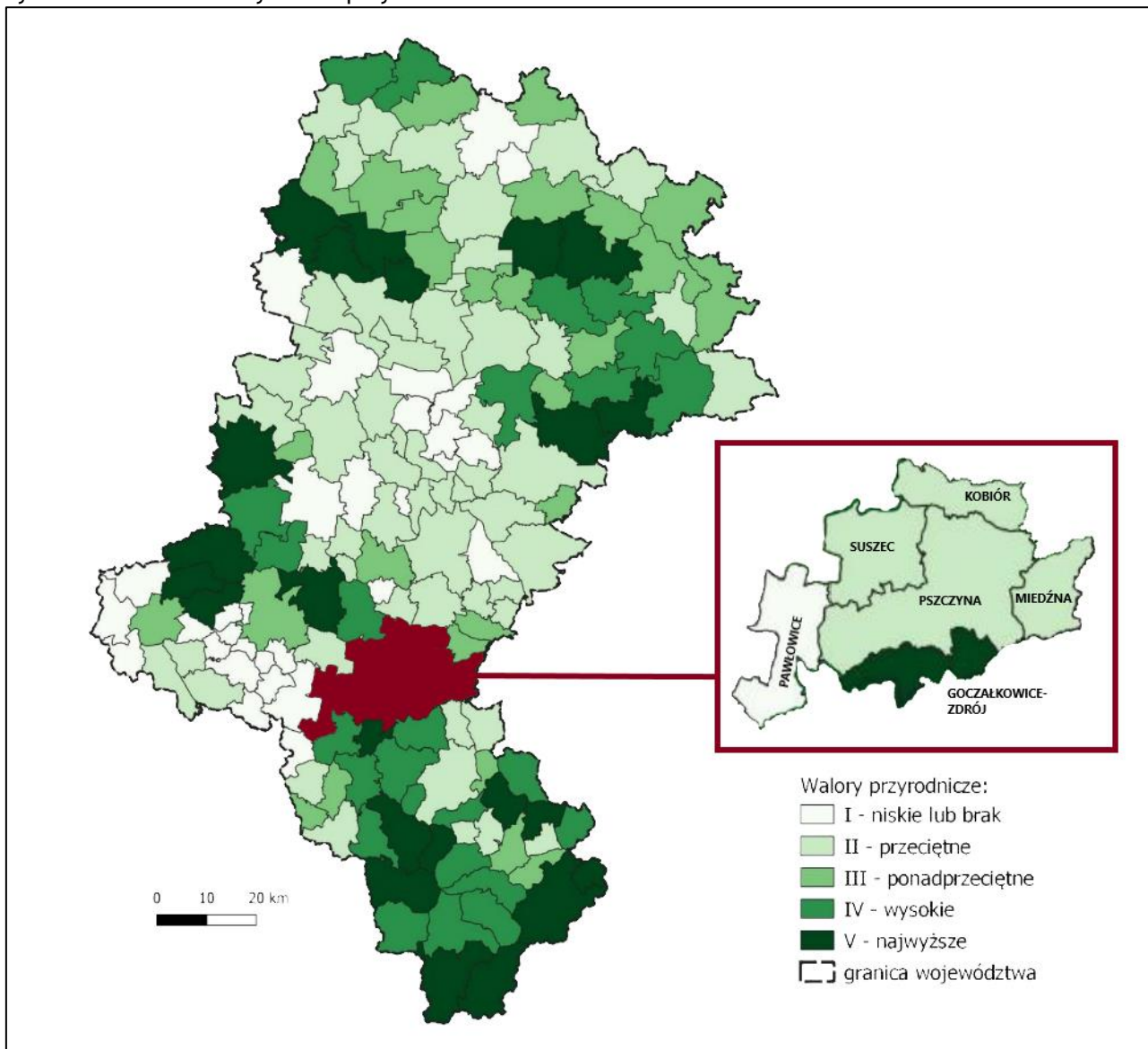
W strategii opisano przedmiotowy OSI jako:

Obszar OSI - obszary cenne przyrodniczo, został wyznaczony w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni całej gminy. Kategoryzacja terenów cennych przyrodniczo została oparta o powierzchniowe formy ochrony przyrody (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oraz korytarze ekologiczne (korytarze dla ssaków kopytnych i drapieżnych oraz korytarze spójności). Dobór powyższych kategorii opierał się na założeniu, że są to najważniejsze obszary dla zachowania walorów przyrodniczych regionu. O ile pierwsze chronione są prawem, o tyle drugie wymagają wzmocnienia odgrywanej roli w systemie przyrodniczym województwa i działań zabezpieczających przed dalszą degradacją i osłabianiem ich funkcjonalności.

Wyzwaniem dla tego obszaru OSI jest ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych. Istotne będzie również programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.

Na poniższej mapie przedstawiono położenie powiatu pszczyńskiego na tle OSI - tereny przyrodnicze.

Rysunek 34 OSI - obszary cenne przyrodniczo

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego

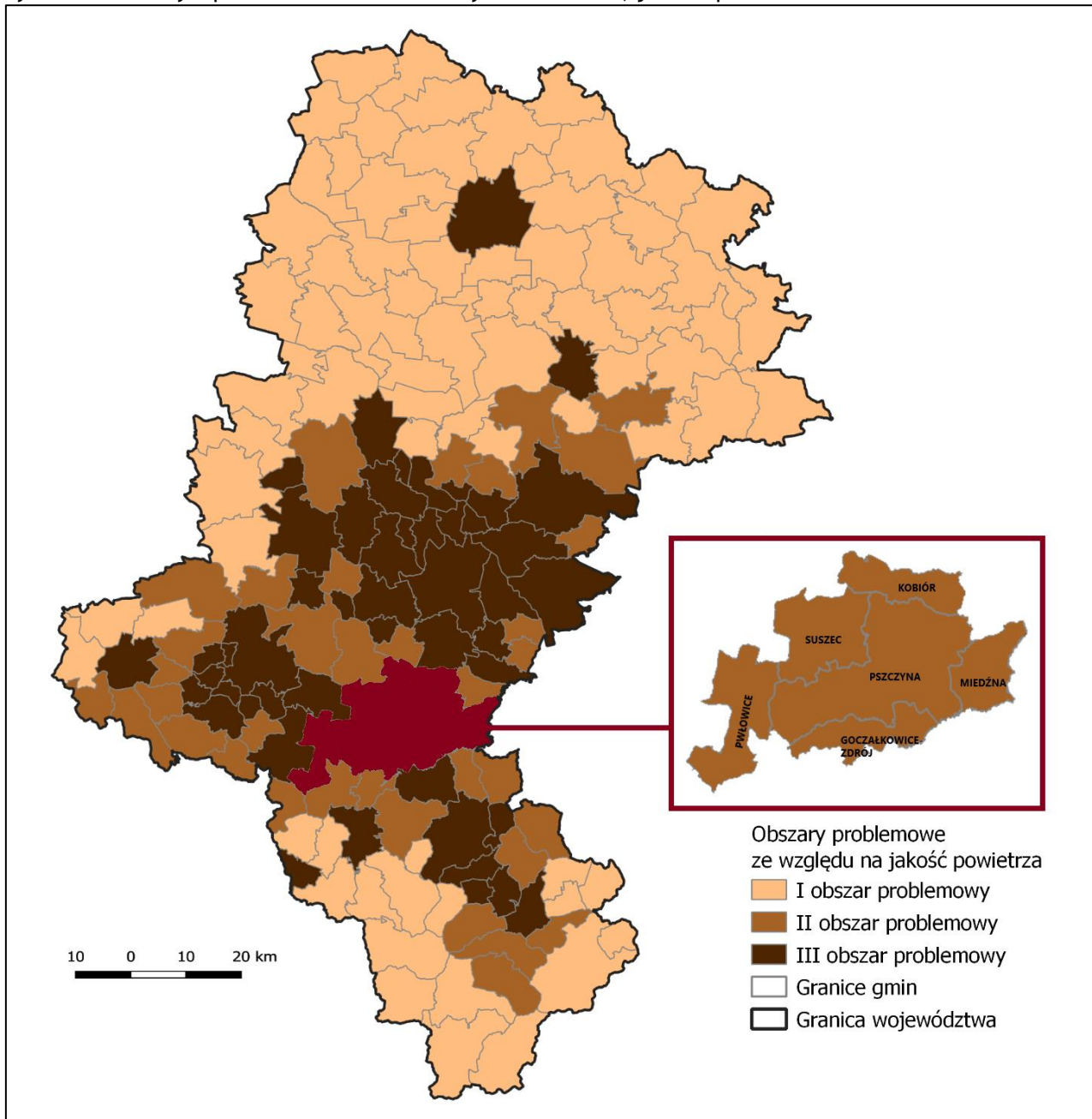
Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Powietrze na terenie województwa śląskiego jest silnie zanieczyszczone. Przekroczenie docelowej wartości stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu występuje na obszarze całego województwa.

Główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (bytowo-komunalna). Znacznie mniejszy wpływ, na jakość powietrza ma emisja przemysłowa i liniowa. Pomimo działań podejmowanych w ostatnich latach, nie zanotowano znaczącej poprawy jakości powietrza. Największym wyzwaniem stojącym przed województwem na najbliższe lata jest ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm, jakości powietrza.

Na poniższej mapie przedstawiono położenie powiatu pszczyńskiego na tle OSI - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie, jakości powietrza.

Rysunek 35 Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie, jakości powietrza

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego

Gminy w transformacji górniczej

Z uwagi na wyzwanie związane z koniecznością kontynuacji procesów restrukturyzacyjnych w obszarze sektora górniczego, zidentyfikowano obszary, na których będą występowały lub już występują negatywne skutki prowadzonej transformacji. Do gmin objętych procesem transformacji górniczej zaliczono jednostki, na których występuje jedna z poniższych przesłanek:

- występują tereny pogórnice po zakończonej już działalności wydobywczej (kopalnie zlikwidowane lub w likwidacji),
- prowadzona jest aktualnie działalność wydobywcza węgla kamiennego,

- występuje znacząca liczba pracujących w sektorze górnictwie i istotny odsetek pracujących w górnictwie w ogóle zatrudnionych.

Gminy powiatu pszczyńskiego należą do obszaru pogórniczego po zakończonej działalności wydobywczej oraz obszaru z aktualnie prowadzoną działalnością wydobywczą.

Przyjęte ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w powiecie wpisują się w ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Województwie Śląskim określonych w strategii rozwoju województwa.

Poniżej przedstawiono zgodność celów strategicznych określonych w strategii regionalnej z przyjętymi celami strategicznymi wyznaczonymi w ramach strategii powiatowej.

Tabela 21 Zgodność z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego

Cele strategiczne na poziomie województwa śląskiego	Zgodność z celami Strategii Rozwoju Powiatu Pszczyńskiego
<p>CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej</p>	<p>C.4. Tworzenie atrakcyjnych warunków do wzrostu gospodarczego, przy wykorzystaniu dostępnego potencjału terenów inwestycyjnych oraz lokalnych postaw przedsiębiorczych. C.6. Zbudowanie konkurencyjnej marki kierowanej do potencjalnych mieszkańców i przedsiębiorców - Ziemia Pszczyńska dobrym miejscem do zamieszkania i prowadzenia biznesu.</p>
<p>CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca</p>	<p>C.2. Udostępnienie wysokiej jakości życia na terenie powiatu pszczyńskiego i warunków do rozwoju kapitału ludzkiego.</p>
<p>CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni</p>	<p>C.5. Wykreowanie spójnego produktu turystycznego przy wykorzystaniu obecnych zasobów i współpracy z sektorem prywatnym.</p>
<p>CEL STRATEGICZNY D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym</p>	<p>C.1. Koordynowanie działań rozwojowych we wszystkich dziedzinach funkcjonowania powiatu. C.3. Wykorzystanie wysokiej aktywności społecznej do integracji mieszkańców i działań rozwojowych oraz tworzenie warunków do solidarnego rozwoju wśród powiatowych gmin.</p>

Źródło: opracowanie własne

12 Polityka promocji i komunikacji

Efektywna realizacja strategii wymaga wdrażania w układzie wielopodmiotowym, co umożliwi optymalne wykorzystanie lokalnych zasobów ludzkich oraz instytucjonalnych. Realizacja większości projektów strategicznych lub też ich późniejsze funkcjonowanie wymaga współdziałania mieszkańców i innych podmiotów uczestniczących w lokalnym życiu społecznym. Podejście partycypacyjne w procesie zarządzania strategicznego zakłada aktywne uczestnictwo środowisk lokalnych, przedsiębiorstw, instytucji, grup nieformalnych, organizacji pozarządowych. Podstawowa korzyść podejścia partycypacyjnego wiąże się ze skutecznym dopasowaniem realizowanych projektów do potrzeb społeczności lokalnych oraz zapewnia niezbędne ich zaangażowanie w proces wdrażania strategii. Między innymi z tego powodu w kierunkach działań sformułowanych w strategii często występuje konieczność diagnozy konkretnych potrzeb, która powinna zostać przeprowadzona na bazie badania opinii mieszkańców, przedsiębiorców i turystów.

Niniejsza strategia przed przyjęciem przez Zarząd Powiatu skonsultowana została zarówno z członkami Rady Powiatu, jak i przedstawicielami samorządu i społeczności lokalnej. Po przeanalizowaniu zgłoszonych uwag i konstruktywnej dyskusji opracowano ostateczną wersję dokumentu, uwzględniającą wszystkie zastrzeżenia.

Po przyjęciu dokumentu w kolejnym kroku należy przedstawić treść strategii wszystkim zainteresowanym mieszkańcom. Kampania informacyjna polegała będzie na umieszczeniu informacji o przyjęciu strategii na stronie internetowej powiatu pszczyńskiego. Komunikat powinien ponadto zawierać dane kontaktowe do wyznaczonego przez Starostę pracownika Starostwa Powiatowego, do którego mieszkańcy będą mogli kierować ewentualne pytania czy wątpliwości dotyczące realizowanej strategii.

Prawidłowo realizowana w ramach strategii polityka promocyjno-informacyjna powinna zapewnić:

- wyjaśnienie mieszkańcom lub innym grupom interesariuszy korzyści płynących z wdrażania poszczególnych kierunków działań,
- dostęp do informacji na temat ewentualnych problemów związanych z wdrażaniem strategii,
- możliwość wyrażania interesariuszom strategii własnych opinii.

Konieczne jest systematyczne przekazywanie informacji na temat podejmowanych działań i osiąganych wskaźników produktu i rezultatu, np. w formie raportu z monitoringu strategii.

Podstawowe obszary działań w zakresie komunikacji dwustronnej i współpracy władz powiatu ze społecznością lokalną to:

- informacja o postępach we wdrażaniu Strategii - mieszkańcy będą mieli możliwość uzyskania informacji o aktualnym zaawansowaniu we wdrażaniu strategii bezpośrednio w Starostwie lub poprzez stronę internetową starostwa,
- podjęcie współpracy z mediami lokalnymi - podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych.

13 Wdrażanie strategii, monitoring i wskaźniki oddziaływania

Ze względu na długookresowy charakter dokumentu i zmienne warunki zewnętrzne (zarówno w najbliższym otoczeniu jak również w ujęciu makroekonomicznym i geopolitycznym), wdrażanie założeń strategii jest procesem ciągłym i wymagającym stałego monitorowania. Wdrażaniu strategii towarzyszyć musi jej ciągła ewaluacja, prowadzona w oparciu o pozyskiwane informacje dotyczące rozwoju powiatu, skutków prowadzonych działań i ich odbiorze społecznym.

Za wdrażanie Strategii Rozwoju odpowiedzialny będzie Wydział Promocji Powiatu i Integracji Europejskiej Starostwa Powiatowego w Pszczynie. Do najważniejszych zadań w zakresie wdrażania strategii należeć będzie:

- Monitorowanie realizacji projektów pod kątem ich zgodności z założeniami i celami określonymi w strategii - działanie realizowane będzie w całym okresie trwania strategii.
- Weryfikacja założeń strategii i jej ewentualna aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań.

Za realizację poszczególnych projektów odpowiedzialni będą właściwi beneficjenci (w większości powiat pszczyński w partnerstwie z gminami powiatu). W przypadku projektów własnych powiatu przygotowanie i wdrożenie projektu spoczywać będzie na pracownikach właściwych referatów Starostwa Powiatowego lub dyrektorach właściwych jednostek organizacyjnych.

W ramach systemu zarządzania procesem wdrażania strategii należy wymienić następujące działania:

- Wprowadzenie długookresowego planowania finansowego i inwestycyjnego - mające na celu skuteczne i efektywne zarządzanie finansami powiatu, w tym: długoletnie prognozowanie przychodów i wydatków budżetu, opracowanie struktury udziału gmin w finansowaniu strategii, monitoring możliwości unijnego dofinansowania, wprowadzenie procesu hierarchizacji zadań.
- Zbudowanie systemu informacji o powiecie pszczyńskim i monitorowania procesu wdrażania strategii - podstawą skutecznego wdrożenia strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych. Rozpoczynając działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. System informacji i monitorowania powinien zawierać zestaw mierników ilościowych i jakościowych umożliwiających ocenę ex ante i ex post podjętych działań.

- Prowadzenie działań o charakterze promocyjnym- w warunkach gospodarki rynkowej niezbędne jest wytworzenie zainteresowania wśród potencjalnych mieszkańców inwestorów i turystów. Temu celowi służą działania o charakterze promocyjnym. Kontakty z mediami powinny być podporządkowane zasadzie maksymalnego dostępu dziennikarzy do urzędników i przedstawicieli władz lokalnych. Dzięki tym kontaktom tworzy się korzystny klimat wokół społeczności lokalnej.

W miarę potrzeb (od dnia uchwalenia strategii przez Radę Powiatu) zwoływane będzie spotkanie robocze, podczas którego weryfikowane i analizowane będą wszystkie aspekty związane z wdrażaniem strategii, w szczególności:

- osiągalność zakładanych wskaźników,
- wpływ realizacji poszczególnych przedsięwzięć na przyjęte cele i priorytety,
- harmonogram realizowanych przedsięwzięć,
- możliwości budżetowe do dalszej realizacji strategii.

Na podstawie przeprowadzonego monitoringu okresowego może zaistnieć konieczność aktualizacji dokumentu. Decyzję o podjęciu działań aktualizacyjnych podejmuje Starosta Powiatu w oparciu o wyniki pracy Zespołu ds. realizacji strategii. Aktualizacja strategii będzie prowadzona przy wykorzystaniu mechanizmu konsultacji społecznych z partnerami zaangażowanymi w realizację strategii.

Zdefiniowano następujące wskaźniki oddziaływania strategii:

- Poprawa atrakcyjności warunków zamieszkania w powiecie dla obecnych i potencjalnych mieszkańców.
- Wzrost atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej powiatu.
- Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu, szczególnie turystyki co najmniej dwudniowej.
- Podniesienie jakości kapitału ludzkiego.
- Silne społeczeństwo obywatelskie, wyróżniające powiat w regionie.
- Zbudowanie marki własnej „Ziemia Pszczyńska” oraz produktu turystycznego i inwestycyjnego.

Mimo, że co do zasady wskaźniki oddziaływania są niemierzalne i stanowią odzwierciedlenie subiektywnych odczuć obywateli, można wskazać następujące mierzalne wskaźniki, świadczące o skuteczności wdrażania strategii jako całościowego planu:

- Wzrost liczby mieszkańców powiatu [osoba]
- Wzrost liczby turystów odwiedzających powiat [osoba]
- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu [szt.]

Wskaźniki można monitorować na bazie danych GUS, jednak nie częściej niż w okresie corocznym (dane GUS aktualizowane są maksymalnie 1 raz w roku).

Jako rok bazowy można przyjąć dane z roku 2021 zgodne z diagnozą przeprowadzoną w rozdziale 4, tj.:

- Wzrost liczby mieszkańców powiatu - liczba mieszkańców ogółem wg miejsca zamieszkania w 2021 r. wynosiła 111 732 osób.
- Wzrost liczby turystów odwiedzających powiat - statystyki charakteryzujące ruch turystyczny nie są prowadzone dla całego powiatu. Można jako rok bazowy przyjąć dane za rok 2021 monitorowane przez GUS tj.:
 - na terenie powiatu funkcjonowało 11 turystycznych obiektów noclegowych²⁶, z których skorzystały łącznie 13 853 osoby,
 - w powiecie funkcjonują 4,06 miejsca noclegowe na 1000 ludności.

Badane parametry obrazują sytuację fragmentarycznie.

Jednym z kierunków działań przyjętych w założeniach strategicznych jest monitoring statystyk charakteryzujących ruch turystyczny w całym powiecie. Realizacja kierunku działań już w roku 2023 pozwoliłaby na uzyskanie rzetelnego punktu bazowego, do którego co roku można by się odnosić.

Można również przyjąć własną metodologię i opracować badanie charakteryzujące wskazane parametry, np.:

- monitorować corocznie ilość udzielonych noclegów w 5 wybranych turystycznych miejscach noclegowych,
 - monitorować liczbę sprzedanych biletów w 5 wybranych atrakcjach turystycznych z biletowanym wstępem,
 - prowadzić badania ruchu w reprezentatywne dni sezonu na wybranych trasach rowerowych.
- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu - liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie powiatu w 2021 r. wynosiła 12 803 szt.

²⁶ GUS bierze pod uwagę obiekty udostępniające co najmniej 10 miejsc noclegowych

Spis tabel

Tabela 1 Powierzchnia gmin wchodzących w skład powiatu	10
Tabela 2 Liczba mieszkańców powiatu w latach 2018-2021, wg miejsca zamieszkania na 31.12.	12
Tabela 3 Ruch naturalny w powiecie pszczyńskim w latach 2018-2021	12
Tabela 4 Migracje ludności w powiecie pszczyńskim w latach 2018-2021.....	13
Tabela 5 Udział ekonomicznych grup wieku w powiecie i województwie w roku 2021 [%]	14
Tabela 6 Liczba osób objętych powiatowym systemem edukacji w latach 2018-2021 (stan na wrzesień)	15
Tabela 7 Średnia wartość wydatków przeznaczonych na oświatę per capita w latach 2018-2021	16
Tabela 8 Liczba pacjentów szpitala w latach 2018-2021	22
Tabela 9 Ilość i rodzaje świadczeń z pomocy społecznej udzielonej w powiecie w latach 2018-2021...	24
Tabela 10 Liczba i rodzaje podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w powiecie pszczyńskim w latach 2018-2021	45
Tabela 11 Stopa bezrobocia w powiecie pszczyńskim w latach 2018-2021, stan na 31.12. każdego roku	47
Tabela 12 Statystyki dotyczące występujących zagrożeń oraz przestępczości w latach 2018-2021.....	53
Tabela 13 Statystyki dotyczące występujących zagrożeń oraz przestępczości w roku 2021 w powiecie i województwie.....	55
Tabela 14 Statystyki dotyczące bezpieczeństwa na drogach w latach 2018-2020	55
Tabela 15 Analiza SWOT powiatu pszczyńskiego.....	76
Tabela 16 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu MIESZKAŃCY	89
Tabela 17 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu WSPÓLNOTA	91
Tabela 18 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu GOSPODARKA	93
Tabela 19 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu TURYSTYKA.....	95
Tabela 20 Cele operacyjne i kierunki działań dla priorytetu KONKURENCYJNOŚĆ	97
Tabela 21 Zgodność z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego	107

Spis rysunków

Rysunek 1 Proces zarządzania strategicznego w JST.....	5
Rysunek 2 Położenie powiatu pszczyńskiego na tle województwa	8
Rysunek 3 Gminy powiatu pszczyńskiego	9
Rysunek 4 Ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2018-2021 w powiecie	13
Rysunek 5 Wzrost wydatków na oświatę w latach 2018-2021.....	15
Rysunek 6 Nowoczesne pracownie zawodowe w PZS nr 1 w Pszczynie	18
Rysunek 7 Wzrost wydatków na Poradnię w latach 2018-2021	19
Rysunek 8 Wzrost wydatków na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2018-2021	25
Rysunek 9 Fragment działań pszczyńskiego społeczeństwa w walce z pandemią.....	30
Rysunek 10 Fragment pracy wolontariuszy powiatu pszczyńskiego wpierających ukraińskich uchodźców	33
Rysunek 11 Najbardziej charakterystyczne atrakcje turystyczne powiatu	38
Rysunek 12 Położenie powiatu na tle układu komunikacyjnego	50
Rysunek 13 Powiatowe Centrum Przesiadkowe w Pszczynie.....	52
Rysunek 14 Wynik ankiety, stwierdzenie: Powiat Pszczyński to miejsce dobre do życia	57
Rysunek 15 Wynik ankiety, stwierdzenie: Poleciałbym/poleciałabym znajomym Powiat Pszczyński jako atrakcyjne miejsce zamieszkania.....	57
Rysunek 16 Wynik ankiety, stwierdzenie: Na terenie powiatu łatwo jest znaleźć pracę	58
Rysunek 17 Wynik ankiety, stwierdzenie: Na terenie powiatu dostępna jest różnorodna oferta miejsc pracy	58
Rysunek 18 Wynik ankiety, stwierdzenie: Poziom edukacji ponadpodstawowej (szkoła zawodowa, liceum technikum) jest zadowalający	59
Rysunek 19 Wynik ankiety, stwierdzenie: Oferta edukacji ponadpodstawowej (szkoła zawodowa, liceum, technikum) jest dostosowana do potrzeb rynku pracy	59
Rysunek 20 Wynik ankiety, stwierdzenie: Warunki prowadzenia przedsiębiorstwa na terenie powiatu są zadowalające (dedykowane ulgi dla firm, podaż miejsc pracy, obsługa firm w placówkach publicznych)	60
Rysunek 21 Wynik ankiety, stwierdzenie: Dostęp do opieki medycznej (terminy, różnorodna oferta) w powiecie jest zadowalający	61
Rysunek 22 Wynik ankiety, stwierdzenie: Jakość opieki zdrowotnej w powiecie jest zadowalająca	61
Rysunek 23 Wynik ankiety, stwierdzenie: Szpital Joannitas w Pszczynie funkcjonuje na zadowalającym poziomie	62
Rysunek 24 Wynik ankiety, stwierdzenie: Dostęp do infrastruktury powiatowej dla osób z niepełnosprawnościami jest zadowalający	63
Rysunek 25 Wynik ankiety, stwierdzenie: Dostępność transportu publicznego w powiecie jest zadowalająca	64
Rysunek 26 Wynik ankiety, stwierdzenie: Jakość transportu publicznego w powiecie jest zadowalająca	64
Rysunek 27 Wynik ankiety, stwierdzenie: Dostępność usług w powiecie jest zadowalająca (różnorodne punkty handlowe, liczne i zróżnicowane usługi	65
Rysunek 28 Wynik ankiety, stwierdzenie: Powiat Pszczyński jest obszarem atrakcyjnym turystycznie.....	65
Rysunek 29 Wynik ankiety, stwierdzenie: Atrakcje turystyczne powiatu są właściwie zagospodarowane	66

Rysunek 30 Wynik ankiety, stwierdzenie: Oferta kulturalna powiatu jest zadowalająca.....	66
Rysunek 31 Wynik ankiety, stwierdzenie: Oferta sportowa powiatu jest zadowalająca	67
Rysunek 32 Wynik ankiety, stwierdzenie: Załatwienie sprawy urzędowej w Starostwie Powiatowym nie stanowi dużego kłopotu	67
Rysunek 33 Wynik ankiety, stwierdzenie: Z powodzeniem można załatwić sprawy urzędowe w Starostwie Powiatowym przez internet	68
Rysunek 34 OSI - obszary cenne przyrodniczo.....	105
Rysunek 35 Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie, jakości powietrza	106

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym nakłada na powiat zadania publiczne o charakterze ponadgminnym. Przygotowanie dokumentu o znaczeniu strategicznym w jednostce samorządu terytorialnego każdorazowo oznacza chęć odnalezienia i oznaczenia najważniejszych z punktu widzenia społeczności kierunków rozwoju, które odzwierciedlą ambicje, motywacje i potrzeby. Dobrze funkcjonujący i sprawny powiat jest jednym z najważniejszych czynników mających znaczenie w kreowaniu długofalowego, pozytywnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego danego obszaru.

Potrzeba przygotowania dokumentu o znaczeniu strategicznym dla powiatu ma obecnie znaczenie tak wobec odczuwanych dla społeczności w ostatnim okresie silnych zmian - przeobrażania się otoczenia w jakim przyszło funkcjonować jednostkom samorządu terytorialnego wynikających z epidemii, wojny u naszego sąsiada i kryzysu imigracyjnego- jak również wobec wewnętrznych potrzeb, które definiują szereg trudnych wyzwań, które pojawiają się przed powiatem.

Z wyżej wymienionych powodów wynika potrzeba posiadania na poziomie strategicznym i operacyjnym odpowiedniego planu działań dla powiatu, przygotowania i zaplanowania odpowiedzi na pojawiające się wyzwania i odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby. Z tego też względu przygotowanie i przedstawienie niniejszego dokumentu wydaje się najlepszą możliwą odpowiedzią na zaistniałą sytuację i skalę wyzwań przed którym stoi organ samorządu powiatowego.

Po przyjęciu przez Zarząd Powiatu Pszczyńskiego, dokument będzie wykorzystywany jako instrument do wprowadzania dalszych zmian w procesie rozwoju powiatu, a także ukierunkowania działania w taki sposób, aby odpowiadały one na potrzeby i aspiracje lokalnej społeczności.

Przedmiotowy dokument został zaopiniowany pozytywnie przez wszystkie Komisje Rady Powiatu Pszczyńskiego na posiedzeniu, które odbyło się 19 grudnia 2022 r